

בעזרת השי"ת

קונטרס

ניקור חלק הפנימי

נקודות רציניות הנצרכין לכל בית ישראל
שלא יוכשלו באכילת חלב איסורי כרת רח"ל

בירור ענין חלב לימוד מלאכת הניקור

קונטרס ו' תשרי-חשון תשמ"ב

יצא לאור

ע"י

**בית המדרש למשתלמים
בהוראה למעשה**

רח' ר' עקיבא, ירושלים

ארץ ישראל

ההכנסה מוקדשת לביהמ"ד

התוכן :

בירור ענין חלב

לימוד מלאכת הניקור

- א.* מלאכת הניקור בכללות..... ו
- א.** אין כל חדש..... ח
- א. בימי הפמ"ג הי' הניקור מסור לכל..... ח
- ב. הגאון שר התורה והיראה מוהר"ר יונתן זצ"ל בעל כרתי ופלתי כ' שרובם אינם בני תורה ואין לסמוך עליהם..... ט
- ג. החוב על הגדולים לעשות פעולה מפליאה להרגיש העם בחומר איסור חלב..... ט
- ד. בעל נפש צריך להכיר המנקר אישיות..... י
- ה. הגאונים משבחים מנהג הארצות שהמנקרים ת"ח ויראי ה' י
- ו. הרבנים אין בקיאים בניקור, המנקרים אין יודעין בין ימינם לשמאלם — גם בחלק הפנימי — והמכשולות עצומים..... יא
- ז. המכשולות מצויין בעיירות גדולות וקטנות אבל ביראתם את קונם מסכימים בסבר פנים לתקן..... יב
- ח. גם במקומות שיש משגיח — כל שמקבל תשלומין מהקצבים — לא שוה כלום..... יג
- ט. סדר הניקור איש מפי איש העיד גדול מאונגארי"ן שיש מכשול בעבור השכחה..... יד
- י. התעוררות רבות בפרטי הניקור ומכשלותי'..... טו
- יא. העולם טועין..... טז
- יב. ביד כל האדם להציל..... יז
- יג. קישויים בבשר מנוקה מחלב..... יז
- יד. סדר חילוקים בין בשר בהמה לבשר עוף וממנו יראו כי הנמנע מבשר בהמה שומר מצרות נפשו ונפש ביתו וניצול מעשירות חששות רציניות. (נעשה ע"י צוות שוחטים ומומחים)..... יח

- טו. לחתימת הענין..... כה
 ניצול מעבירה בשוגג..... כה
 טז. לצאת לכל הדיעות-וכן מנהג אנשי מעשה..... כה
 יז. במאכלים יחמירו כדעת פוסק אחד..... כה
 יח. הרופאים מזהירין ממנו..... כו
 יט. פרישות ממנו סימן אבילות על חורבן הבית..... כו

אזהרת החפץ חיים זצ"ל

(בספרו דבר בעתו)

וזל"ק: ומה מאוד יתמרמר על זה שבדבר תוכחה קלה הי' יכול להסתלק מכל אלו הדינים. ואל יתפתה בנפשו לומר, שבודאי לא יהי' הדין עליו לבד, כי אינו יחיד בעירו. כי לעומת זה תדע, כשנתחייב אדם בערבות גדולה לכמה עשרות אלפים דיגרים אפילו נתערבו אתו עוד כמה אנשים, מיהו כשמגיע לזמן התשלומים, אפילו אם יגיע עליו רק חלק מן הערבות, הוא עולה גם כן לסכום גדול, אשר יצר לו מאד עי"ז. ואף כאן בענינינו, לפי הידוע שבהיום נתרבה מאוד ענין אכילת איסורים וכאשר תבוא לחשבון, יגיע לאלפי כזיתים של איסור, הנאכלים בשבוע אחד ובמקום אחד וכו' וכו'. וכ"ש אלו האנשים אשר יש בידם לזרז את אנשי עירם להחזיק במצוה זו של קדושת המאכלות, ולמנוע נפשות ישראל מאיסורים והתרשלו, בודאי עיקר האשמה תהי' עליהם וכדאיתא בתנא דבי אליהו כל מי שסיפק בידו למחות ולא מיחה ולהחזיר למוטב ואינו מחזיר. כל הדמים הנשפכים אינו אלא על ידו וכו'.

כתב האוחה"ק פ' שמיני עה"פ ולא תטמאו בהם ונו', אולי שיכוין לומר לבל יכניסו בפיחם אפי' בהיסח הדעת, אלא שישתנה הפגם דבמזיד תעשה נפשו שקץ, ובשוגג תטמאם נפשו ונממאת, והוא אומר ולא תטמאו במ עכ"ל. עוד להלן עה"פ והתקדשתם והייתם קדושים ונו', פי' שאם מתקדשים למטה לבל יכנס בגופם שום דבר טמא, גם ד' ישמרכם בזה עכלה"ק.

ספר
ניקור חלק הפנימי

נקודות רציניות הנצרכין לידיעת כל בית ישראל
שלא יוכשלו באכילת חלב איסורי כרת רח"ל

בירור ענין חלב
לימוד מלאכת הניקור

הבא לגשת למלאכת ניקור צריך שידע כי בכל שגיאה הכי קלה
תלוין אלפי נפשות ישראל, וע"כ יהי' כל לימודו הן בשו"ע ואחרונים
והן בראיית העינים אצל המנקר בכובד ראש והתיישבות עם אימת
שמים עליו.

וצריך שידע פרטים דלהלן:

א) צריך ללמוד בעיון כל ההלכה על כוריו מטור וב"י ושו"ע
ואח"כ האחרונים.

ב) יכתת רגליו למקומות שמנקרים, לצורך השימוש, וגדול
שימושו יותר מלימודו, אבל ידקדק שיכיל רבו מעלות הללו:

א. ת"ח ויר"ש מרבים.

ב. כבר עסק במלאכה זו שנים רבות תחת פיקוח מורים
הבקיאים בניקור כמו המנקרים המומחים.

ג. יש לו קבלה מרבנים הבקיאים בניקור כנ"ל אות ב'.

ד. שיסביר לו כל פרט ופרט מפורש ובאר היטב במתינות בלי קפדנות.

ג) אם אפשר לו ילמוד גם ניקור חלק אחרים, ועכ"פ ילמוד יותר מחלק הקדמי לבד דלפעמים מביאים לבתי המטבחים גם מחלק השייך לחלק לאחוריים. וע"כ החוב ללמוד ממלאכת הניקור עד המקום שאפשר אפילו במקרה שיביאו לחנות הבשר (בוטשע"ר בלע"ז) למכור.

מלאכת הניקור בכללות

כפי שנוכחנו לדעת מלאכת הניקור מאוד נזנחת המורים מרובים והידועין מועטין ולכל העם בשגגה, וחכמתה מצוי' בעיקר בארצינו הקדושה ששם החכמה בירושה דור אחר דור. לא כן בשאר ארצות שרובה ככולה מפליטי שביות חרב מלחמת העולם השני' וע"י תוכף הצרות נתמעטו הלבבות בעוה"ר ולא לבד שנשתכחו גופי הלכות, עוד לו זאת שבהרבה חניות שועלים הלכו בו שועלים מחבלים כרמים ע"י חסרון הידיעה ופחיתות היראה. ולדאבון לב אין מי שיכיר חסרונם דכפי הנראה מאיזה סיבה לא ראו הרבנים צורך להיות בקי במלאכת הניקור. ולדעתינו, זה נמשך ממקצת מקומות באונגארין שהיו אנשים יראים ובקיאים במומחיות נפלאה אשר חכמת התורה ויראת הבורא זרחה מעל מצחם ממונים מטעם הבי"ד של הקהלה לפקח על סדר הניקור אם נעשית כהוגן והי' להם כתבי קבלה ממגקרים שבדור הישן וגם מגאוני הדור שהיו בקיאין במלאכתה, ולא הי' צורך כלל לרב הקהלה לקבל המעסה להתחכם במלאכת הניקור כי סמכו ידיהם על האנשים ההם.

אבל כעת בעוה"ר שירדנו פלאים ונשארנו דלים וריקים כל מלאכת הניקור נמסר לאנשים פשוטים בעלי המטבחים או שכירו אשר אימת הבעה"ב עליו (שלא יחמיר ח"ו) ואין פיקוח והשגחה כלל על המגקרים, במקום שהי' החוב לפי שפלות המצב לשנות ולשלש משגיחים ע"ג משגיחים בדבר הכה חמור של אכילת חלב, ונהפוך הוא שאין השגחה כלל כל הנאמנות ביד המגקר ברצותו מרחיב ומרצותו

מקצר ואין פונה לצידו והמכשולות עצומות, אוי למה שהגענו.
 סמיות היצר הוא עד אין שיעור וחקר, מאכלות האסורות הנמנה
 בין ראשי האיטורים לחומר תוצאותיה עד כדי העברת הדת כמבואר
 בשו"ת דברי חיים יור"ד סי' ז' נידש בעקביים מקטן ועד גדול, והגרמה
 כנזיקין כל הנ"ל וגם כאשר נולדה מבוכה בענין הניקור, המכריעין הן
 המנקרין בעצמן, שומו שמים !!!

כאשר בא באזנינו השמועה כי המנקרים שנתפסו בקלות מענה
 בפיהם שכך "מנהג אונגארין," הי' זה לצחוק מכאיב, (נוסף לזה נתפס
 מנקר אחד שלא ידע כי החוב לנקר הבני מעיים — כנראה שלדעתו גם
 חז"ל (בחולין — וכיו"ד) היו יוצאי מדינת אונגארין).

ידוע שהרבה מנקרים יראים, והרבה גאונים וגדולים ומחברי
 ספרים היו במדינת אונגארין, ולא הזכירו בספר שמדינתם נדירה בענין
 הניקור משאר מקומות, ודי לן במה שהעמיק והרחיב אחד מגדולי
 אונגארין הגאון מוהר"ר פנחס זעליג שווארץ זצ"ל בספרו גבעת
 פנחס בכל השייך למלאכת הניקור ולא זכר שם "מנהג אונגארין" וזו
 בלבד די לן כי פטופי דברים בעלמא נינהו וגם פה עיה"ק תובב"א
 דרין כעת יוצאי אונגארין מנקרים מומחים ואין יודעין להבחין בין מה
 שלמדו במדינת אונגארין למה שמצאו פה בעיה"ק ירושלים, והם ת"ח
 גדולים אשר ראויין לסמוך עליהם סמיכת כל הגוף. אין זה אלא עצת
 ערומים לקיים "הרוצה לשקר ירחיק עדותו.

ומה מאוד גדלה התמיהה על השמועה ששמענו כי הרבנים סמכו
 על פטופט הלזה והפליאה נתפתחה כשנתגלה שהרבנים סומכין על
 המנקרים בעצמם, הגע בעצמך הכי לזאת יקרא השגחה כאשר מעוררין
 הרב על פקפוק בניקור תחת לענות כך למדתי מרבתי וכך ראיתי בעיני
 אצל מנקרים מומחים ומפורסמים יראי' ד' שיש להם כתב קבלה
 מגדולים וגאונים, עונה לקוראיו לכו ונלכה לשאול את המנקר זאת
 אומרת שאין השגחה על הניקור והוא דבר שאינו מתאים כלל למנהג
 אונגארין שהי' השגחה קפדנית ומדוייקת על הניקור בכל תוקף ועוז.
 והם שתי הפכיים בנושא אחד המנקר נוהג (לדבריו) מנהג אונגארין,
 והרב נוהג מנהג אמעריקע שא"צ להשגיח ולפקח על הניקור.

ניקור חלב הפנימי

ואלה מוסיף על הראשונים מה יעשו הני רבנן עם גולי ארצות אחרות שלא נקטו במנהג אונגארין ואוכלים לשובע נפשם על סמך המלצת רב המכשיר יאכלו ענוים וישבעו — וכשר למהדרין מן המהדרין, הכי מתאים מליצה זו להבא מא"י, אסטרליע, לאנדאן, ושאר חלקי אייראפא, ועוד דבאתרא דידהו תופסין חלב זו לחלב דאורייתא שאיסורו בכרת, ויהי אך יצא גבול ארצו ודרך וגליו על מפתן ארצה"ב כבר מותר לאכלו למהדרין מן המהדרין וגם לשובע מטובה דבר שהוא נגד הלכה וכהיום ששערי מדינה ומדינה פתוחים לעוברים ושבים יש באי שאר ארצות לאמעריקע במשך השנה לאלפים, וניקור זו התיר להם ??? (עי' או"ח תס"ח, ובשבילי דוד בהקדמה לאו"ח, ופר"ח סי' תס"ח באורך). ע"כ לדעתנו ישתקע הדבר ולא יאמר עוד, (ולפחות יפרסמו ע"פ חוצות כי בשר הנמכר באיטליז שלהם ניקור שלה עפ"י מנהג אונגארין ורק ליוצאי אונגארין כשרה).

אין כל חדש

מדברי הפוסקים שאנו מעתיקים דבריהם כאן עולה שפירצת וקלות בניקור כבר הי' לעולמים. ובכל דור ודור מסר עצמו הס"מ להכשיל ב"י בחלב עוד מימות מהרש"ל וקודם לזה, ואשרי לאותן שזכו להנצל ממנו. וע"כ ראוי לכל בר נש לעשות בכל יכולתו להנצל מפח יוקשים, ובוודאי כל בר נש יבחר שלא להכלל בין הני הנרשמים בספרי קורא הדורות שנכשלו בשוגג באכילת איסור כרת וכ"ז שלא יתעוררו להמנע מאכילת בשר בהמה עד יצא כנוגה משפט צדק בניקור, כל ימיו יחי' בשגגת אכילת חלב, ולא שוגג לבד אלא גם קרוב למזיד אחר שאנו מציעין הנה כל האינפארמאציע מהמתרחש בימינו.

— א —

בימי הפמ"ג הי' הניקור מסור לכל

כ' הפמ"ג באו"ח (הנהגות הנשאל באו"ה סדר ב' אות א') ובעוה"ר לע"ע אין לומדין דיני ניקור ומסור לכל, וראוי לכל מודה אם באפשר לו ללמוד אשרי וטוב לו, עכ"ל.
מוסר השכל: בימיו היו אוכלין גם חלק אחוריים ששם עיקר החלב ואעפ"כ הי' נפרץ ענין הניקור, כ"ש בימינו שהרבה מרגיעים רוחם דאוכלין רק חלק הפנים ודאי מצא הפורץ מקום.

— ב —

הגאון שר התורה והיראה מוהר"ר יונתן זצ"ל בעל כרתי ופלתי מעיד בימיו שרובם אינם בני תורה ואין לסמוך עליהם. בכרתי (סוף סי' ס"ה) כ' דבזה"ז יש להחמיר יותר שלא לסמוך על חזקת כשרות המנקר כיון דעכשיו בזה"ז רבו החומרות וכבד עליו הטורח ועל הרוב אינם בני תורה, ואין לסמוך בניקור כ"א על בקי וירא ה' מרבים, וכ' עוד בזה"ל: מיום עמדי על דעתי שלמדתי ה' ניקור להיות בקי בהן ובשמותיהן לא סמכתי על מנקר כי אם מה שהייתי מנקר בעצמי ויגיע כפי אכלתי, עכ"ל.

מוסר השכל: אם גאון וקדוש כמו הר"ר יונתן זצ"ל שכל רגע שלו הי' מוקדש לשמים טרח בשתי ידיו לנקר הברש ודאי דבר חמור הוא עד מאוד, וראיתי בס' דברי משה עה"ת רי' פ' קדושים (ד"ה ובזה נ"ל) שכ' דבמעשי הגאון מוהר"ר יונתן זצוק"ל יבין כל אחד דחז"ל בכרכות שגדול הנהנה מיגיע כפים יותר מיר"ש וטרחו השל"ה וצל"ח לפרש הכוונה, ולהנ"ל הכוונה, שגדול העוסק בשתי ידים ממי שהוא יר"ש — כשבא לו בניקל בלי טורח.

— ג —

החוב על הגדולים לעשות פעולה מפליאה להרגיש העם בחומר
איסור חלב

דברי מו"ר הגאון המובהק רשכבה"ג מהרר"י אייבשיץ זצוק"ל הן תוכחת מוסר לכל יושבי על מדין שאין יוצאין ידי חובתן ע"י מניעת קול מחאה ומי לנו גדול בדורינו ממו"ר זצוק"ל שהי' פחדו ומוראו על כל העמים ואעפ"כ פינה עצמו מעבורת הקודש שלו לעסוק במלאכה בזוי' של ניקור חלב, וידענה כי לא עשה זאת בעבור חשקו לשבוע מבשר תאוה, חס לי' לזרעי' דאבא לחשוב מחשבת פיגול בזה, כשגם שהי"ל ברירה לאכול מחלקי הבהמה שא"צ ניקור כלל, אבל כידוע לכל באי ביתו שכל חייו הי' שלשלת גדולה של הרבצת תורה וטהרה לעדרי צאן קדשי ישראל כרועה נאמן שכל דאגתו עבור צאנו, וכן בזה היתה

כוונתו לעשות פעולה נפלאה להחדיר בעומק לבב כל בר ישראל חומר איסור חלב מידי ראותו שרב כמותו שאלפי ישראל מעריצים אותו ותלמידים למאות סוככים על שלחנו ושרי עם ועם משכימים לפתחו לשאול בעצתו, עם כל זאת מוצא לחיוב לבלות זמן לאומנות הבזוי בעיני העם ניקור חלב מהבשר, וממנו ישא כל יחיד ק"ו בנפשו אם בארזים נפלה שלהבת י— ה ומרתת כ"כ מחשש איסור חלב (וידוע שהמנקר שתחת דגלו הי' ת"ח ויר"ש מרכים) מה יעשו פשוטי העם, וגם רבנים יושבי על מדין ממנו יראו להזדרז לדחות מנקרים הקלים וריקים ולהעמיד על בסיסן מנקרים ת"ח ויראי ד' (מפתחי חלב יו"ד סי' ס"ה לתלמידו הגה"צ מוהר"ר גדלי' זצ"ל).

— ד —

בעל נפש צריך להכיר המנקר אישיות

אין לבעל נפש לסמוך על שום מנקר אלא אם מכיר שהוא ירא אלקים ובקי במלאכת הניקור (יש"ש פ"ק דחולין סי' ב'). הרי דחובה על בעל נפש טרם יקרב לאכול בשר להכיר המנקר, וזהו אפילו בלא הוחזק ריעותא, כ"ש בהוחזק ריעותא דחובה על כל שיש בו רק זיק יראת ד' לחקור אחר המנקר טיבו ומעשהו.

— ה —

הגאונים משבחים מנהג הארצות שהמנקרים ת"ח ויראי ה' בפסקי מהר"י סארזינא (נדפס בסוף תשובת הרא"ש ומובא בדרכ"ת סי' ס"ד) משבח מאוד מנהג ק"ק קראקע שהקצבים והמנקרים אינם הדייטים שאין בידיהם רק מצות אנשים מלומדה, אלא כל הקצבים ומנקרי בשר הם רבנים חכמים יודעי ספר במלתמתה של תורה, וכן המנהג עוד בכל ארץ אשכנז ביה"ם, פולין, ורוסי"א לבלתי למנות קצבים כי אם בעלי תורה ויראה, וגם מנקרי אחרים צריכין שיהיו יודעי ספר בקיאים ומומחים כדיני חלבים בהניקור, עיי"ש. מדבריו יש ללמוד דבמדינות שמשם נפלטו תושבי ארצה"ב שנתגלגלו לשם מאותן הארצות שהזכירן המחבר דנן לשבח היו מקפידין שיהיו בין הקצבים ובין המנקרים רבנים וחכמים לוחמים

מלחמתה של תורה ולמה יגרע מצדיק עינו ולא יזכו כאן במלכות של חסד, אשר אין כסף נחשב למאומה למה שהיו מקפידין בארצות אייראפ"ע שהיו יושבין בלחץ זו הדחק.

ועוד מבואר בדברי המחבר דנן כי לניקור חלק הפנימי התמירו הרבה יותר מניקור חלק אחוריים דלחלק הפנימי הצריכו "רבנים חכמים" ולניקור אחוריים הוצרכו יודעי ספר ובקיאים. הדברים מרפסין איגרא !!!

— 1 —

הרבנים אין בקיאין בניקור, המנקרים אין יודעין בין ימינם לשמאלם — גם בחלק הפנימי — והמכשולות עצומים.

בס' בית יצחק (על יו"ד סי' ס"ד) כ' תוכחות מוסר על הרבנים שמשכו ידיהם מן המנקרים בשר מליתן השגחה עליהם וסומכים על המנקרים שלמדו איש מפי איש ולפעמים גם רבו לא שנה וא"כ תלמידו מנין לידע. וגם בחלק הפנימי הכל משמשים בו נשים ועבדים וקטנים — ובפרט שוחטי זמנינו שלומדים דיני שחיטות ובדיקות מחדש ולקחו קבלה מהרב וענין ניקור לא ראו ולא ידעו כלום ועכ"ז לאחר שנתמנו לשו"ב עושים א"ע למנקרים והעולם סומכים עליהן ואין מי שישגיח עליהם, והכל הוא מפני שגם הרבנים בעלי הוראה אינם בקיאין בטוב ענין זה ע"כ צריך הרב ללמוד בעצמו מקודם בטוב סדר הניקור בחלק הפנים ואח"כ ישאל להשו"ב ולהורות להם הדרך ילכו בה שלא יכשול ח"ו ולא יצא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן. ע"כ (מובא בס' גבעת פנחס על דיני ניקור — בהקדמה).

הנלמד מדבו ו: דגם בימיו נתרשלו הרבנים מלידע ה' ניקור וגרם מכשול רב דכל ריק וקל נעשה מנקר ואין מי שיפקח על מעשיו — השוחטים שלמדו רק דיני שחיטה נכנסים למלאכת ניקור בלי ידיעה בין ימין לשמאל ואין מוחה — וגם בחלק הפנימי יש כל הני מכשולות — מנקר שלמד מרבו המנקר אין ראי' שבקי דגם רבו אולי ה' מאותן שנעשו מנקרים מעצמם, ואפילו לא אולי רבו ה' כן — חובה על הרבנים ללמוד מלאכת הניקור ממי שברור בכירור גמור

שיודע ה' ניקור הדק היטב, וינסה המנקר ויפקח עליו בכל עת ובכל שעה.

ועי' לקמן אות ד' ח' דגם במדינות אונגארין שררה עם הארצות גדולה במקצוע הניקור, כמו שהעיד אחד מגדוליהם רב גדול, ומנקר מומחה.

— ז —

המכשולות מצויין בעיירות גדולות וקטנות אבל ביראתם את קונם מסכימים בסבר פנים לתקן.

הרבה שנים שאני עוסק בעניני ניקור והייתי בהרבה עיירות גדולות וקטנות וראיתי בעוה"ר שיש הרבה מכשולים גדולים ועוררתי עליהם וכולם נתנו לי טובת עין (גבעת פנחס על ה' ניקור להרה"ג מוהר"ר פנחס זעליג הכהן שווארץ זצ"ל מפסקה על המנקרים בק"ק קליינווארדאן, בן הגה"צ בעל בית נפתלי זצ"ל, בנו של שר התורה בעל קול ארי' זצ"ל, המפורסם בחיבוריו היקרים).

גלמד מדבריו: שכבר היו בארץ הגר באותן הימים מכשולות עצומות וכל התולה עצמו שלמד ניקור שם תולה עצמו על בלימה דגם שם היו "בהרבה מקומות — הרבה מכשולים גדולים".

שנית — שלרוב יראתם את בוראם וכיודעם האתירות של מכשול הרבים באכילת איסור כרת דחו הבושה רע בשתי ידיים ודנו בנפשם מוטב שאבוש בעוה"ז שהוא דבר החולף ועובר וגם יתכפר לי על העבר כדחז"ל "כל העובר עבירה ומתבייש בו מוחלין לו על כל עונותיו" ממה שאבוש בעוה"ב במעמד כל הצדיקים וקדושי עליון שיהי' כבר מעוות לא יוכל לתקון. זו היתה דמות דיוקן של מנקרים ההם, ועל אף שהיו קלים שעסקו בהמלאכה מבלי לימוד הגון, מ"מ הי' פעמון יראת העונש פועם בקרבם, ושמתו כעל כל הון לאיש הצדק שהעמידן על האמת והיושר, וקיבלו דבריו בטוב עין ופנים מסבירות — ישראל קדושים הן. — מי יתן לנו תמורתם !!!

— ח —

גם במקומות שיש משגיח — כל שמקבל תשלומין מהקצבים — לא שוה כלום

אם שיש עיירות שעומדים משגיחים על הניקור אכן גם הם לא ידעו ולא יבינו מה להשגיח כי כל השגחתם על ענינים אחרים ולא על העיקר, ותשלומים מקבלין מהקצבים, וממילא אפילו רואה איזה ענין קלות אצלו מוכרח להיות עומד ושותק כי בוקי סרוקי תלוי בו, ע"כ מהיותר טוב שיתנו תשלומים מקופת הקהל ויאסרו על המשגיח לקבל אפי' מתנה קטנה מהקצבים וממילא הוא יעמוד עליהם בראשם וכל דבריו יהיו נשמעין (גבעת פנחס-שם).

נלמד משם: דגם במקומות שפקדו משגיחין לפקח על הניקור לא הועילו כלום בתקנתן חדא דכמו שהמנקר והרכנים לא ידעו בעניני ניקור גם גורל המשגיח כמותן ולא ידע כלום, והשנית דקיבל תשלומין מהקצב ושתק על כל קלות אשר ראה כי לבו בכיסא תליא ועיניו על הפסד פרנסתו שיגיע לו אם ימחה ביד המנקר הקל, ואין עצה רק שהמשגיח יקבל קצבה מהקהל, ולא יקבל אפילו מתנה קטנה מהקצבים, ועי"ז לא יחוש למחות כאשר בלבבו.

ועוד נלמד שגם הרב לא יקבל שום משכורת מהקצבים דאם יקבל לא יועיל המשגיח כלום בהשגחתו דאם ימחה המשגיח ולא ירצה בעה"ב לתקן ע"כ ילך לקבול להרב ואם הרב משוחד מה יועיל המשגיח, ואפילו ילך ויפרסם לקהל כל אחד יודע כי יותר יתקבלו דברי הרב מדברי המשגיח וישאר קולו כקול קורא ביער ויהי' נידון כשוטה ומבוהל, ולפעמים עוד בגירושין.

ודע דקבלת משכורת מהקהל ג"כ מישך שייך בו תקלה לפעמים אם הקצב או קרובו הוא מראשי המדברים בשם הקהל, או שממלא כיסין של הקהלה מעות, דאז גם הם משוחדין ומה הועילו חכמים בתקנתן, ויר"ש ישים לב לכל זה.

— ט —

סדר הניקור איש מפי איש העיד גדול מאונגאריין שיש מכשול
בעבור השכחה

כבר הביאו הראשונים זה בכה וזה בכה סדר הניקור, ובעיקר הוא
כן נחלו לנו אבותינו איש מפי איש סדר הניקור ובעוה"ר עיני ראו שיש
מכשולים גדולים כי נשכח הענין לגמרי, ע"כ (גבעת פנחס-שם).

— י —

התעוררות רבות בפרטי הניקור ומכשולותיה
בבית ישראל ראיתי שערורי' הדורות נתדלדלו נתמעטו הלככות,
יראי חטא ימאסו, האמת נעדרת ובעלי זרוע ירימו ראש, עסק
הניקור — כוונתי גם ניקור צד פנים לכד, עיני ראו ולא זר מכשולות
שונות זו משונה מזו ואמרתי עם לבבי שלא לחנם נסתבב לפני כל זה
אלא לעורר לבב יראי ד' בקריאה גדולה ומרעישה עורו ישנים
משינתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, כי הגיע הזמן לעשות לד'
ולתורתו, ועבור קיום דורות הבאים. ואם החרש תחרישון בעת הזאת מי
יודע מה ילד יום, ומי עלה בשמים ושמע הנשמע מאחורי הפרגוד, על
גודל המכשול הנעשה תחת השמש במכשולות העצומות של ניקור
החלב.

וכל הנוחן אל עומק לבבו מה הוא זה אכילת חלב אפילו בשגגה
ודאי הי' לבו נקרע לאלפי קרעים והי' בוכה ומבכה אחרים עמו
בצעקות גדולות הבוקעות רקיעים האיך יושבים בחיבוק ידים בשעה
שהצליח כ"כ מעשי שטן לעשות פרץ בקדושת עם ישראל הנבדלין
מהעמים ע"י פרישתם כאכילתם ושתייתם.

רואים אנו מספרי הפוסקים וגם מס' קורא הדורות כי מימות
הגאון מאור הגולה מוהר"ר יונתן אייבשיץ זצ"ל לא זזה מכשול של
ניקור חלב מכרם ישראל בכל דור ודור פעם וזר"ה ופעם מעט, וא"כ
דורינו השפל ודאי לא נתעלה מדורות שעברו, בו בפרק שעלה להצר
הצורך לפרוץ פירצות בכל פינות הדת שלא עלה לו בימים הראשונים
עאכו"כ דבמה שהצליח בימים קדמונים בעוה"ר ודאי לא הניח ידו גם
בימינו, וכל המפלפל על זה הוא מחמת חוסר לב ומיעוט התבוננות

וכאומר על אור חשך ולחשך אור ועליהם הכתוב אומר הוי לשמים אור לחשך וחשך לאור. (לקח טוב להגה"צ מהר"מ וויינפעלד זצ"ל פ' שמיני).

מה בין דורות הראשונים — להאחרונים

דא עקא כי בימים הראשונים היו שרידי בית ישראל אשר עליהם ד' קורא ששתלן הקב"ה בכל דור ודור להרעיש תכל ומלואה על המכשולות הסובבים כרם ד' צב-אות ולא נחתו ולא שקטו, וסבכו מעיר לעיר מדרך לדרך וראו את המכשולות ועשו תיקונים והמרחם על בריותיו קיבל תשובתם והתעוררותם למען כבודו וכפר על חטאתם כי לכל העם בשגגה, אחר שראה כל העם מתחרטים על העבר ומתקנין העתיד.

אולם לא כדורות הראשונים האחרונים, הני גאונים וקדושים דורשי ד' ומצילי עם ישראל הלכו למנוחות ועזבו דור יתום לאנחות אין דורש ואין מבקש, עם כל זאת הבורא יתברך שמו החי לעד וקים לנצח לא עזב חסדו ואמיתו מאתנו וכמו שהצילנו משיני האריות שנתננו טרף לשיניהם ומחזיק בישראל עם קדושו ישראל קדושים לקיים הבטחתו, "אני ד' לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם" אנו רואין בחוש שאב הרחמן הלזה לא עזב גם נפשותינו רוחינו ונשמתינו וכמו בכל הדורות עורר לבב הטהורים לפקח על מכשולי הדור ולעשות למען כבוד ד' וכבוד תורתו המחולל, כן עושה גם להלאה, וכן רואין בכל יום עסקנים בכל מקצועות של פירצי הזמן.

כמו שאר מכשולות סיבב הקב"ה שגם מכשול מקצוע זה יתגלה טפח ויקח חבל בין ראשי הפירצות, וקול דודי דופק בין הקונטרסים השונים שכבר נפוצו זה כמה שנים לעורר על המכשולות, אבל נשאר בלי אחיזה ובלי הרגש אמיתי להבין כי ההתעוררות הבא ע"י קריאת הבת קול היוצאת מהר חורב ואומרת "אוי להם לבריות מעלבונה של תורה" צריכין לגשם ע"י עשיה בכל מה ששייך לעשות, ואין לנו על מי להשען כ"א על אבינו שבשמים.

כי מעשה שטן הצליח שהצליחו הקצבים הבעלי בשר והמנקרים הנוגעים בדבר להטעות איזה רבנים (באמעריקא שכפי הידוע לכל

שהרבנים בעצמם אין יודעים בין ימינם לשמאלם בענין ניקור כלל וכלל, כמו שכבר העידו על עצמן) כאילו יש להם איזה דרך מקובל לזה, אמנם אין זה פוטר כל איש אשר פועם יראת ד' בלבו להכיר את האמת לאמיתו, וכפי שמבואר בכתב הרבנים שצרפנו לכאן.

— יא —

העולם טועין

מדריך העולם כאשר נעשה התעוררות היחיד משתמש מכל הכרוז בחשבו כי זה שייך לגדולים וראשי העם וכ"ז שלא יעשו הם פטור אני, דבר זה יש לו הרבה פירכות:

א. אם ח"ו יתודע לו כי רוח רעה וסערה באה לעירו ועלולה להשחית כל העיר האם ימתין גם אז להוראת אותן הגדולים או יקח חבילתו על כתיפו ויברח לדרכו להציל נפשו ?

ב. האם בדברים גשמיים ואפילו רוחניים שלו יעשה כהוראת אותן הגדולים אם ידע בתוכיות לבבו כי אותן הגדולים טעו בהוראתם, ודאי לא, והאיך יודע ברור שגם כאן לא טעו ?, הכי בדבר חמור כמו חלב יסמכו על יסודות רעים וגרועים ?

ג. מבואר בהוריות פ"א דאם הורו סנהדרין (שבשלכת הגזית) דמותר לאכול חלב, וידע אחד שטעו ועשה כהוראתם חייב להביא קרבן, ש"מ דאפשר שיטעו ואפילו בחלב !!! :

ד. מבעל גבעת פנחס ראי' חזקה נגד הטענה דגם הוא לא נחשב לגדול הדור ואעפ"כ עשה אשר חפץ להציל עם ישראל ממכשול מדעת עצמו ונתקבלו דבריו בשמחה.

ה. מה יאמרו הטוענים למאחז"ל שאין חולקין כבוד לרב במקום חילול השם, ואין לך חילול השם גדול ממה שרבים עוברים בקביעות באיסור חלב ?

ו. צריך האוכל לידע עם נפשו אם אותן הגדולים שסומך על שתיקתם מוכן הוא ללות להם עשרת אלפים דולאר בלי שטר וראי' בסמיכה על גודל נאמנותם שודאי לא יכזבו ויעכבו ממונו, ואם על ממונו נוקף לבו בנאמנות האיך יבטח בדברים הנוגעים אל הנשמה ?

— יב —

ביד כל האדם להציל

אין אנו אומרים כי ביכולת כל האדם ליכנס בוֹיִכוּחִים עִם הַרֵב כְּסוּגִיא שֶׁל חֵלֶב לִידַע אִם הוּא בָקִי בְהֵן וּבְשִׁמוֹתֵיהֶן וְכ"ש שֶׁלֹא יִשְׁיֵג כְּלוּם אִם יִכְנַס פְּתֹאֵם לְבֵית הַמְטַבְחִים לְשִׁים עֵינַן עַל מַעֲשֵׂי הַמְנַקֵּר כִּי לֹא יִבִּין כְּלוּם, אֲבָל יֵשׁ וְיֵשׁ דְּבָרִים שֶׁבִיכוּלֵת כָּל הָאָדָם לַעֲשׂוֹתָן הֵינּוּ הַנְזִירוֹת מִבָּשָׂר בְּהֵמָה בְּכָל וְכָל כִּמוֹ שְׁנוֹהֲגִין כִּהְיוּם קָרוֹב לְשֶׁלֶשׁ מֵאוֹת בְּתִים חֲרָדִים הַנּוֹדְעִים לְשֵׁם וּלְתַפְאֶרֶת וְדוֹרְשֵׁי ד' לֹא יַחֲסְרוּ כָל טוֹב בְּרוּחָנִיּוֹת וּגְשָׁמִיּוֹת (ע"י בְּסִמּוֹךְ אוֹת י"ד עַד כִּמָּה נִיצוֹל הַנְזִיר מִבָּשָׂר בְּהֵמָה - הַמּו"ל) אֲדַרְבָּה מוֹסִיפִין מַעֲלוֹת מַעֲלוֹת בְּקוֹדֶשׁ הֵן מִצַּד פְּרִישׁוֹת מִצ"ט שְׁעָרֵי הַהֵיטֵר וְהֵן מִצַּד הַתְּגַשְׁמוֹת הָאָדָם ע"י בָּשָׂר תְּאוּהָ בִימֹת הַחֹל (כְּמִבּוֹאֵר בְּכַתְבֵי הָאֲרִיז"ל ע"ש וְתֵרָאָה כִּי הַדְּבָרִים מִבְּהִילִים) וְגַם בְּדַרְכֵי הַרְפוּאָה מְרוִיחַ כְּמֵאָה אַחֲזוּזִים לְפִי עֲדוֹת הַרְפוּאִים (ע"י בְּסִמּוֹךְ שֵׁם וְתֵרָאָה - הַמּו"ל).

— יג —

קִישׁוּיִים בְּבָשָׂר מְנוּקָה מִחֵלֶב

הַמַּעֲיִין בְּסַפְרֵי הַפּוֹסְקִים (אֲמַר הַמּו"ל-לְקַצַּת מֵהֶם מוֹעֲתֵק לַעֲלִיל) יֵרָאָה כִּי לְפִי תְּנַאי הַחַיִּים שֶׁאֵנּוּ חַיִּים בּוֹ כִּהְיוּם קֶשֶׁה לְמֵאֹד שִׁתְּקִים נִיקוֹר בְּהַשְׁגָּחָה מַעוּלָה, אֲבָל אַעֲפ"כֹּ אֵינּוּ מִן הַנִּמְנָע וְרַק הַרְצוֹן נִצְרָךְ. לְדַבְרֵי הַפּוֹסְקִים יֵשׁ צוֹרֵךְ וְגַם מוֹכֵרָח שִׁיחֵי הַמְנַקֵּר ת"ח יֵרָא ד' וּבָקִי בְּהַלְכוֹת נִיקוֹר מִכְּתָב וְגַם בְּשִׁימוֹשׁ מֵרַב אֲשֶׁר בְּרוֹר שֶׁקִּיבֵל מוֹמַחִיתוֹ מִמְנַקֵּר שֶׁהַעִידוֹ עָלָיו גְּדוּלִים מִפּוֹרְסָמִים וְאַחַר שֶׁלֵּמַד דִּי צָרִיךְ לְקַבֵּל כְּתָב מֵרַבּוֹ שֶׁבָקִי בְּמִלְאֶכֶת הַנִּיקוֹר וְרֵאוּי לַעֲסוֹק בָּהּ, וְאַח"כֹּ יִקְבֵּל כְּתָב קְבֵלָה מֵרַב גְּדוֹל הַבָּקִי בְּעִנְיֵי נִיקוֹר וְהַמְסַתֵּף. צָרִיכִין מִשְׁגִּיחַ עַל הַמְנַקֵּר לְבִדּוֹק אַחַר מַעֲשִׂיהוֹ וְחִכְמַת הַמְּשַׁגִּיחַ בְּמַקְצוֹעַ נִיקוֹר צָרִיךְ לְהִיּוֹת לֹא פְתוּת מֵהַמְנַקֵּר עֲצֻמוֹ. אִם הַמְּשַׁגִּיחַ מִקְבֵּל מִשְׁכּוֹרְתוֹ מֵהַקְּצָב אוֹ שֶׁאֵר הַנוֹגֵעַ בְּעַסֵּק מִסְחָר הַבָּשָׂר אִזְ הַשְׁגַּחְתּוֹ לְתוֹהוֹ יַחֲשֵׁב שֶׁאֵימַת הַקְּצָב עָלָיו, וְכִמוֹ"כֹ אִם רַב הַמְּכַשִּׁיר מִקְבֵּל מִשְׁכּוֹרֵת מִבְּעַל הַבֵּית לְכָלוּם נַחֲשֵׁב דֵּאֵימַת בְּעַה"ב עַל רַב הַמְּכַשִּׁיר, וְאֵינַן עֲצָה רַק שִׁיקְבְּלוּ מִשְׁכּוֹרְתָם מִמְּקוֹרוֹת אַחֲרוֹת

שאינן להם שייכות להבשר ואשר אין יד בעה"ב נוגע לשם שיוכל להפסיד ממון הרב או המשגיח.

וע"כ לא נשאר עצה אחרת רק להסתפק בבשר עוף ואז ילך לבטח דרכו, ובמנהגי מהר"ם שי"ק (נדפס בהקדמה לספרו על תרי"ג מצות) כ' שלא אכל בשר בהמה מעולם.

וארשום פליאה נשגבה שלא מצאחי לה פתרון, חולה שי"ב סכנה רח"ל מתיירא מאד מאד שלא יצטרך לאכול כיוה"כ ועושה כל חצדקי להנצל ממנה ע"י דרישה ברופאים אע"פ שהיתר גמור הוא לכר"ע, ואינו יותר מאיסור כרת ואפשר לאכול חצי שיעור, ושלא כדרך הנאתן וכיצא, ולענין חלב שחמור יותר (כמבואר בתוס' חולין פ"א דאכילה התלוי בזמן קיל מאיסור עצמי לענין אין הקב"ה מביא תקלה) ושומעין טענות וערעורים אוכלין ושוחין בטוב לב וסומך על תירוצים שונים ומשונים.

ועוד בענין הנ"ל בזה"ק שם (דף מ"ב ע"א) ר' יצחק אמר כל מאן דאסתאב בהו כאלו פלח לעבודה זרה דאיהו תועבת ה' וכתיב לא תאכל כל תועבה, מאן דפלח לע"ז נפיק מסטרא דהיי, נפיק מרשותא קדישא ועייל ברשותא אחרא, און מאן דאסתאב בהני מיכלי נפיק מסטרא דהיי ונפיק מרשו קדישא ועייל ברשותא אחרא, ולא עוד אלא דאסתאב בהאי עלמא ובעלמא דאתי עכלה"ק.

יחדד האיש וילפת בראותו דברי קודש הוזה"ק, בגודל פגם הנגרם בנפש אדם האוכל מאכלות אסורות דאתדבק בסטרא אחרא ר"ל, ורוח הטומאה שורה עליו, ומראה עצמו כאילו אין לו חלק באלקי ישראל ח"ו, וצריך להשמר ולברוח אפ"י מן הספק שלא יכשל ח"ו בוודאי.

והנה כל בר ישראל שיש לו מוח בקדקדו, יחשוב איפורי המאכל כמאכלים הארסיים, או כמאכל שנתערב בו איזה דבר ארסי, כי הנה אם דבר זה יארע, היקל אדם על עצמו לאכול ממנו, אם ישאר לו בו איזה בית מיחוש, ואפ"י חששא קטנה ודאי שלא יקל, ואם יקל לא יהי' נחשב אלא לשומה גמור, אך איסור המאכל כבר ביארנו שהוא ארס ממש ללב ונפש הישראלי, אם כן מי איפוא יהי' המקיל במקום חששא של איסור אם בעל שכל הוא, ועל דבר זה נאמר (משלי כ"ג ב') ושמת סכין בלועיך אם בעל נפש אתה, עכ"ל המסילת ישרים.

ניקור חלב הפנימי

ט

— יד —

עכשיו באנו לסדר מה בין בשר בהמה לבשר עוף וממנו יראו כי הנמנע מבשר בהמה שומר מצרות נפשו ונפש ביתו וניצול מעשירות חששות רציניות. נעשה ע"י צוות שוחטים ומומחים:

בשר עוף	בשר בהמה
<p>סכינה קטן וקל בניקל להעמידה חד וחלק כדבעי.</p>	<p>א) יש לה חליף גדול מאוד שקשה להעמידה חד וחלק, כשנפגם, ונסיון גדול לטרוח להחליקה ביש לה פגם קטן.</p>
<p>בדיקתה קל מאוד בלי קישויים-וכל נער יבדקם. ואין לה אורך רק קצת.</p>	<p>ב) בדיקתה כהוגן קשה-לרוב חריפתה וגם צריכים לבדוק אורך גדול, והרבנים מפקחים מתייראין לדחוק הציפורן היטב על הסכין מחמת חריפתה.</p>
<p>אין בודקין אחר כל עוף-הסכין קצר-הבדיקה ניקל-ואינו מזיק הציפורן.</p>	<p>ג) שוחטים העוסקים בשחיטת בהמה צפורנם מתקלקל בזמן קצר כיון שבודקין אחר כל בהמה ממש, סכין חד וארוך ושוחטים בהמות למאות בכל יום.</p>
<p>העוף צוארה נקי ואין שום קלקול.</p>	<p>ד) צוארי הבהמות מלוכלכים - בפרט בימות החורף - בחול ועפר (ונשאר לכלוכית גם אחר הדחת הצואר במים) ופוגם הסכין מיד והשוחט צריך לנצל זמן שניתן לו לנוח בין שחיטה לשחיטה (שלא</p>

בשר עוף	בשר בהמה
	<p>יהי עיף) להעמיד סכינים, ולפי"ז עובדים כמ"פ ח' וט' שעות רצופים-חלק בהשחיטה-וחלק בהעמדת סכינין.</p>
<p>לא שייך אצל העוף כלל.</p>	<p>ה) בשחיטת בהמה מדקדקין לשחוט לצד מעלה כל מה שיכול שלא יפול הרבה בשר לחלק הראש, וגורמת הגרמות כידוע.</p>
<p>אצל העוף תופס הראש בידו ומרגיש אם נדה העוף ויש לחוש לשהייה או דרסה.</p>	<p>ו) בשחיטת הבהמה אין השוחט תופס בידו רק הסכיין לא הבהמה וקשה להרגיש לפעמים שהייה ודרסה, (ועיי' שמ"ח ואחרונים).</p>
<p>אצל העוף זורקין העוף הקטן לקופסא המיוחדת לטריפות ונפרד כולו משאר העופות.</p>	<p>ז) אצל הבהמה כאשר נתנבל אצל השחיטה, או מצאו טריפה לאחר השחיטה נצרך זהירות יתירה שלא יתערבו החלקים הראש בין הראשים הכשרים, גוף הבהמה עם השאר ועוד, כי כל חלק ניתנת למקום אחר.</p>
<p>לא שייך אצל עוף.</p>	<p>ח) אין סכינים נפרדים-לחחיכת חלקים שמחובר שם חלב ולשאר צורכי חתך (ובחולין-הטבח צריך ג' סכינין).</p>

בשר עוף	בשר בהמה
<p>י"א שאין שחיטתה מה"ת רק מדרבנן (עי' כנה"ג סי' כ"ט וב"ח ופמ"ג ד"ו ה' שחיטה).</p>	<p>ט) שחיטת בהמה מה"ת לכו"ע.</p>
<p>בעוף השוחט תוקף אגודל ורואה היטב היטב שחיטת ב' הסימנים עד שא"א לפקפק עוד.</p>	<p>י) בדיקת הסימנים לאחר שחיטה אם נשחטו רוכן וצריכין להרגיש ביד וגם לראות בעינים אם נשחטו עכ"פ רוב ב' הסימנים ובבהמה מיד אחר השחיטה שוטף דם ממקום השחיטה כשטיפה מרובה עד שא"א לראות בעינים (ועכ"פ קשה מאוד) וגם הרגשה שביד נעשה בזמן ששטף גדול של דם שוטף על ידו והשוחט ממהר מאוד מטעם זה בבדיקה, (עי' שמ"ח סי' כ"ה, ועי' ט"ז שהביא בשם המהרי"ל, ועי' בתורת זבח, ובזבח שמואל, ועי' שו"ת כ"ס סי' י"ד עיי"ש).</p>
<p>כמובן שלא שייך אצל עוף.</p>	<p>יא) גוף הבהמה — הוא דבר הגדול וכבד מאד (לערך ח' מאות פונט-עד אלף, ויותר) ואצל הרבה מקומות (לפי מעטאד"ע של השחיטה) יכול הבהמה להכביד באמצע השחיטה חלק שלמעלה מן הסכין על הסכין וגורמת</p>

ניקור חלב הפנימי

בשר עוף	בשר בהמה
	<p>שהייה ודרסה, (עי' שמ"ח סי' ר'), זבחי רצון, שו"ת הרד"ם חיו"ד סי' ב', דרכ"ת סי' כ"ד, המנחת הזבח סיים ועלול עי"ז לבוא לידי כמה חששות עיי"ש.</p>
לא שייך בעוף.	<p>(יב) בכמה מקומות הבהמות נשחטין תלויין ברגלים למעלה והראש למטה וגוי אחוז בראש בעת השחיטה, ונקרא "שחיטה תלוי" ויש הרבה פוסקין האוסרין זה (עי' פקודת אלעזר וש"א ושו"ת אגרות משה).</p>
לא שייך בעוף.	<p>(יג) לאחר השחיטה עד שמגיע הבהמה למקום בדיקת הריאה נזרק ממקום למקום ע"י הגוים והרבה פוסקים חוששין לגיתוק סירכות, (עי' שו"ת מהרש"ם, שבט הלוי, וש"א).</p>
לא שייך בעוף.	<p>(יד) גוף הבהמה נחלק ונחתך לחתיכות הרבה ואם אצל בדיקת הריאה רואין שבהמה זו טריפה מצוי שבחיפוש אחר חלקי בהמה זו הנטרף טועין ולוקחין אחרת</p>

ניקור חלב הפנימי

כג

בשר עוף	בשר בהמה
	והנטרף נשאר במקומו בחזקת כשר.
אין מחויבין לבדוק ריאה של עוף, וגם אם בודקין ברגע אחד יבחינ הכל.	טו) פראבלעמען מרובין עם בדיקת הריאה, בדיקת פנים, ובדיקת חוץ-כמו החיפזון והבהלה-ידיעת המלאכה על בורי' - טירדת הגוים הצועקים נא! נא! מהר! מהר! שנת עכבים במלאכתן. ע"י הבדיקה-זכרון הסירכות בעל פה, ועוד.
לא שייך אצל עוף שכל עוף חי מחירו 25 סענט ועוד פחות מזה.	טז) אצל הבהמות נסיון גדול להטריף הרבה (במקום צורך) כיון שא"א לשחוט במציאות כמות גדולה בשעה אחד (פי' ב' מאות בשעה וכ"ש יותר) וגם הריעותות מצוי בהו כמו סירכות בריאה, שחיטה שאינה מהוגנת (מחמת לכלוך הצואר-וגם קושי השחיטה הגורמת לכך) יתדות בבית הכוסות, ובעה"ב צועק מרה כאשר מטריפין הרבה.
	יז) לדעת הדע"ת בשם כת"י הב"י בשם ב' מאות גדולים שבשחיטת כל בהמה יהיו עומדים ב' שוחטים

ניקור חלב הפנימי

בשר עוף	בשר בהמה
בעוף הוא רק הידור לכתחילה ולא לעיכובא	ושניהם בודקין הסכין- ושנים בודקין הריאה ואינו עפ"י רוב (ודבר זה גם להחת"ס, מהר"ם שיי"ק, ד"ח, הפלאה, ועוד).
ולא בעוף	(יח) לדעת הגרש"ק (בתקנותיו) אסור לבעל השור להמצא בבתי מטבחים ששוחטין ובודקין שם.
לא כן בעוף.	יט) ההשגחה אינה מעולה כ"כ כי כמעט כל הרבנים אין להם הבנה במה שרואין, ולהיות משגיח טוב צריך ללמוד בפועל מלאכת הבדיקה כמי שרוצה להיות בודק (שוחט ובודק זקן שעוסק במלאכה זו כשלושים שנה).
לא שייך כמובן	כ) השגחת הרב אצל שחיטה כאילו אינו דגם בזה א"א לו להיות מבין גמור רק בלומד ה' שחיטה ועסק בה בפועל ידיו ממש ובאותו הסיסטע"ם שעוסקים היום (גם זה מפי הנ"ל) (ועיין לקי בקר) שמירה טובה באריכות בזה וחכין).

ניקור חלב הפנימי

כה

בשר עוף	בשר בהמה
לא כן בעופות	<p>(כא) ההמסס ובית הכוסות צריכין בדיקה דמועט המצוי למצוא יתידות תקועות בהן.</p>
לא שייך בעופות	<p>(כב) ניקור החלב הנוזח ונפרץ מאד בעווה"ר בפרט בארה"ב, (והוא כרת דאורייתא).</p>
<p>לא שייך בעופות בעופות שמצוי גם בית השחיטה סמוך ונראה למושב בני ישראל מצוי יותר מבקרים והולכים, מאותן הנותנין השגחה על חנות.</p>	<p>(כג) אצל שחיטת הבהמות יש איזה רבנים מיוחדים ההולכין מזמן לזמן לראות (לפי הבנתם) אבל החנות (בוטשע"ר) שיש עליה השגחה מרב פלוני אין הכוונה שראה רב פלוני השחיטה ובדיקה דרוב מהם לא דרכו על מפתן בית המטבחים, ואפילו דרכו הי' רק חד פעם -דיש טלטול הדרך גדול שהמקום רחוק, וגם אין מבינים הרבה, והסומכין עליהם כמפקחים על השחיטה טועה מאד שהשגחתם רק על מליחה והדחה הנעשה בחנות.</p>

ניקור חלב הפנימי

בשר עוף	בשר בהמה
לא כן בעופות	<p>(כד) בזמן הזה אין רוב בהמות כשרות ובטל חזקת ימי קדם שרוב בהמות כשרות (בג"י חודש אדר דף צ"ט ע"ב, שו"ת התעוררות תשובה ח"א סי' ק"ז).</p>
<p>בעופות יכול לקנות עוף שלם שעליה חוחם הנחתך לאחר השחיטה.</p>	<p>(כה) ענין חוחם על הבהמה אינם באופן נעלה כי בבית המטבחים נחתם על חתיכה גדולה (של כמו 200 פונ"ט) חוחם שהוא כשר, וכאשר בא לחנות נחתך לחתיכות קטנות למכירה וליכא חתימה עליהן וכאשר נכנסין לחנות ליקח בשר צריכין להאמין לבעל החנות (הנוגע במסחר).</p>
בעופות אפשר למצוא.	<p>(כו) קשה מאוד למצוא כשר לכו"ע (פלא יועץ אות טרף).</p>
<p>רוחות קדושות נושבות בעוף (בעל הקנה בטעמי המצות מועתק בקסת סופר סי' ב' סק"ד).</p>	<p>(כז) נקרא בשר תאוה ומגשם אוכליה בימות החול (כתבי הארז"ל).</p>

כח) האוכל בשר בהמה, אוכל גם דברים הנעשה ממנה כמו וואַרשט"ן, סאַלאַמי - פּאַסטראַמי, וידוע לכל מי שדרך קצת על שדי הכשרות כי כל דבר המעורב ואין רואים תערובתה בעין חמור יותר כי אפשר לערב שם דברים המותרים רק מטעם שעת הדחק, ואילו הי' יודע הי' מתנזר ממנו, ולפעמים גם מתמאס.

ודברים הנ"ל נעשין (כפי שהעידו העוסקים וכן מרגישין בטעמו) משומן הבהמה ושם חשש החלב גרע הרבה הרבה יותר כיון שנעלם מן העין (כמובן) ונותנין בו כל מיני פסולת של בשר ושומן וגם דברים חריפים לצבוע אדום שיהי' נראה כרטוב (פרי"ש בלע"ז) ועי' בשו"ת מנחת יצחק תשובה לענין ווארשטע"ן שמאדימין אותו בזבובים קטנים שחורים הגדלים באפריקא שמייכשין אותן וכותשין אותן והפודע"ר נותנין לתוך הקדירה בעת הבישול, והרופאים הנאמנין צועקין שמזיק מאוד לאיצטומכא וכרס, ועוד .

— טו —

לחתימת הענין

ניצול מעבירה בשוגג

מי שלא יאכל בשר בהמה כל ימות השבוע ינצל מעבירה אפילו בשוגג (ש"ע האריז"ל).

— טז —

לצאת לכל הדיעות-וכן מנהג אנשי מעשה

קשה מאוד למצוא בשר בהמה הכשרה לכו"ע, וע"כ יש לי הנאה גדולה מחסידים ואנשי מעשה שמדקדקין שלא לאכול בשר בהמה (פלא יועץ או' טרף).

הרוצה לצאת מכל החששות ידקדק שלא לאכול רק בשר עוף ולא בהמה, כי המכשולות מצוי בהן מאד (שלחן הטהור להגה"ק מהר"א ראטה זצ"ל בעמ"ח שומר אמונים, טהרת הקודש, ועוד).

— יז —

במאכלים יחמירו כדעת פוסק אחד

במאכלים ידקדקו להחמיר כפוסק אחד אפילו כל שאר הפוסקים סוברין להקל (סי' האריז"ל לר' שבתי מובא בישועות חכמה עמ' ס"ד וכע"ז בצוואת השל"ה לבניו).

— יח —

הרופאים מזהירין ממנו

הרופאין מעידין כי בשר בהמה שבזה"ז שאינו טבעי (כגון זורקין בזריקות שונות לנפוח הבהמה בזמן קצר אחר שנוולד שיהי' גדול פי כמה ממנו) עלולה להביא חולאים ופגעים רעים על האדם, ובתוכם חולי הידוע רח"ל, וד' ישמור עמו מכל רע.

— יט —

פרישות ממנו סימן אבילות על חורבן הבית

בזה"ז שמוחינו ולבנו אטומים מלהרגיש בצער גלות השכינה ולהצטער בעומק לב על חורבן הקודש והמקדש, מה נעשה למאחז"ל כל שאינו מתאבל על חורבנה אינו זוכה לראות בבנינה ואף שמחענין בתעניות שתקנו חז"ל זהו ג"כ נעשית כמצות אנשים מלומדה, ולהתענות כל השנה תש כוחנו, ומדחז"ל "כל מי שלא נבנה ביהמ"ק בימיו כאילו נחרב בימיו נ' ג"כ שחוב עצום מבלי להסיח דעת מגלות השכינה וצערה על בנים שגלוי מעל שלחן אביהם, וכ"ג מדברי חז"ל ברכות ר"י פ"א שהשכינה מיללת ע"ז ג"פ בכל יום, וכן מזה"ק וכתבי האריז"ל שאריכו מאד בה... לכל בר ישראל לקום בחצות הלילה ולהשתתף בצער גלות השכינה ואיפסק בשו"ע סי' א', ועי' גם בסי' תק"ס הרבה דברים לעשות שלא להסיח מצער חורבן הבית. ומצאתי תקנה מעט, ומרובה הוא לפי ערך הדור (כמבואר בשער הקדושה לרח"ו דהכל נחשב לפי הדור) להתנזר עכ"פ מבשר בהמה שמראה לצער (וכמו דקיי"ל בענין בין המצרים) וגם מייק כל ימות השבוע ויכוון להדיא לכוונה זו ויעלה לריח גיחוח לפני ד' (סודי הדברים פ' חרומה עה"כ ועשו לי מקדש ד"ה ולגודל).

★ ★ ★

בראשית חמנה שער הקדושה (פרק ט"ו) כתב וו"ל: כי המאכלים הטמאים שהזהירה לנו התורה מהם, שורה עליהם רוח חייוני וממא, ולכן האוכל אותם מטמא נפשו, ומראה על עצמו שאין לו חלק בקדושה ולא באלקי ישראל, כי הדבר הטמא נעשה חלק בעצם האדם, והנפש מתלבשת שם, נמצא שהוא מטמא גופו, ומטמא נפש המתלבשת בו, וזה שכתב בזה"ק נפשו' וגרמו', ולכן ראוי להחמיר האדם על עצמו במאכלו, שלא יהי' בו צד איסור כלל עכת"ד ז"ל.

בספה"ק תולדות יעקב יוסף (פ' נשא ד"ה העולה) כותב בשם חכם אחד כי עתה התחכם היצת"ר שלא יצטרך לילך לפתות וללכוד ברשתו כל יחיד ויחיד, רק יחיד אחד אשר רבים נכשלים בו, והוא שמעמיד שוחט בעיר מסטרא דילי' המאכיל טריפות לרבים וכולם נלכדו ברשתו. ע"כ.

(* וראה מש"כ בשו"ת דברי חיים סי' ו' וז"ל, ועיני ראו כמה יראי השם לומדי תורה שהיו אצל צדיקים ולאחר שנתחנכו באומנות הזו נהפכו לאיש אחר אשר אם לא ראיתי בעיני לא האמנתי וכו', עיי"ש.)

החפץ חיים מעורר על מכשול ניקור

א

כתיב בתורה כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו כי כל אוכל חלב ונכרתה, וכל שאר בהמות טהורות נכללין תחת סוג ג' מינים אלו, והאוכל חלב נבילה וטריפה חייב משום חלב ומשום נבילה וטריפה דאיסור נבילה חל על איסור חלב ע"י כולל, שכולל האיסור נבילה גם את הבשר, ולכן חל האיסור זה גם על החלב. והנה לבאר פה פרטי דינים אלו א"א, כי מלבד החלב גופא שחייב עליו כרת, והם החלב שעל הקרב ושעל הכפלים ושעל הכליות, ובכלל זה חלב שעל המסס ובית הכוסות שהוא בכלל חלב שעל הקרב, וכן קרום שעל המחול במקום עביו, עוד יש כמה חלצים שהם אסורים מן התורה, והוא חלב

ה מ נ ק ר

מעשה בבעל טורי זהב, עליו הברכה והשלום

הרב הגאון ר' דוד בן שמואל הלוי, בעל טורי זהב, הי' רב ואב בית דין בקהלה הקדושה אוסטרהא, ושמו יצא לתהלה בכל הארץ. כשמן תורק שמו, וכולם יאמרו הי' עמו, בכל מקום הלכה כמותו, ואין מורה הוראה בישראל, שלא יהגה בתורתו יומם וליל. דבריו דברי אלקים חיים, כאלו נתנו מן השמים, מלאים חכמה, בינה ודעת, ונעימים לכל אוזן שומעת.

בימים ההם, בהיות כסאו נכון לפני ה', אמר לעזוב את בית מדרשו, ולהיות גולה שנה שלמה, כמנהג גדולי ישראל משנים קדמוניות. ומפני שהי' מפורסם בעולם, "טורי זהב" מספרים כבודו, התחפש כעני המחזר על הפתחים, לבש בגדים קרועים ובלויים, שם ילקוט של קבצנים על שכמו, נטל מקל

ניקור חלב הפנימי

שעל הקיבה ושעל הדקין (מקום שמתחילין לצאת מן הקבה עד לערך אמה, שם צדיך לגרור חלבו שעליו, וי"א שהוא המעי שיוצא מן הרעי שהוא סוף המעיים שם צריך גרירה כערך אמה ויש להחמיר בשניהם), וכן יש עוד כמה קרומים וחומים שהם אסורים משום חלב, וכן יש כמה קרומים וחומים שאסורים משום דם, וכן בענין איסור גיד הנשה יש כמה פרטי דינים שא"א לכאדם פת, והם הלכות רחבות ליו"ד סי' ס"ד וס"ה, וכמעט א"א לידע להכיר כל הפרטים על בודיים, אם לא מי שהוא בקי ורגיל במלאכת הניקור, וע"כ נהגו בכל ישראל שאין כאו"א מנקר בפני עצמו, אלא אין הבשר יוצא מיד הטבח עד שינקרנו אדם בקי ורגיל בזה ומזומן לכך, ומאד* מאד הזהירו חכמים את המנקר שיהי' זהיר במלאכתו כדי שלא יכשיל את ישראל באיסור חלב ודם וגיד הנשה, והחמירו עליו ואמרו דמי שדרכו לנקר בשר ונמצא אחריו

בידו, ויצא את העיר במסתרים. הלך מעיר לעיר, מכפר לכפר, ולא לן בשום מקום יותר מלילה אחד. ביום השני וביום החמישי ישב בתענית, ובשאר ימות השבוע לא אכל רק לחם יבש, ולא טעם טעם תבשיל רק משבת לשבת, לכבודו של יום.

כך נודד ששה חדשים, ענה בדרך כחו, והגיע לעיר לבוב עיף ויגע, שבור ורצוץ, ואי אפשר הי' לו להמשיך את דרכו הלאה. אמר לישוב שם ימים מספר; ינוח ויחליף כח, ואחר כך ימשיך את דרכו הלאה. אך לשוא חכה; עברו ימים, חלפו שבועות, וכחו אין אתו. כאשר נסה להעמיס את צרורו על שכמו, חש עיפות גדולה; הידים רפות והרגלים כושלות. ראה שאין הדבר בידו, אמר בלבו: «כבר אמרו: הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים (ברכות ל"ג ע"ב), אם כן, אפשר שעכבוני כאן מן השמים, אבל קבלתי עלי עול גלות, ומוצא שפתי אשמור; אשאר בלבוב, ואקיים פה את ענויי הגלות עם כל יסורי». ישב בעיר על התורה ועל העבודה, ואיש לא ידע מי הוא; העיר גדולה, ובתי כנסיות ובתי מדרשות בה רבים, ומדי פעם בפעם שנה את מקומו. הלך מחיל אל חיל, מבית מדרש לבית מדרש, ובכל מקום הי' בעיני האנשים כאורח חדש שבא לעיר.

באשר ישב בעיר שבועות אחדים, לא רצה להתפרנס מן הצדקה; אמר לגלגל עצמו בצער ולא יצטרך לבריות. התחיל לחפש לו איוו עבודה, גם אם שכרה מועט, ויוכל להתפרנס בדוחק. חפש ולא מצא. פעם אחת נכנס לבית הכנסת הגדול שבתוך העיר, וראה שם מודעה, שיש בקהלה מקום פנוי

חוט או קרום מזהירין אותו שלא יזלזל באיסורין, ואם נמצא אחריו חלב אם הוא כשעורה מעבירין אותו, ואם נמצא אחריו כזית ואפי' בהרבה מקומות מכין אותו מכת מרדות ומעבירין אותו, וחזרתו לכשרותו ותשובתו הכל לפי ראות עיני הדיין, אם עבר בשוגג או במזיד (יו"ד סי' ס"ד).

לקצב מנקר, וכל הראוי וקודם יזכה. חשב בלבו: "מלאכה זו שאינה נקי' וקלה, גם אינה מכובדת, שכן אמרו על בעלי אומנות אלה: הכשר שבטבחים שותפו של עמלק (קדושין פרק ד', דף פ"ב). הבריות מלעזיזין עליהם, שספק טרפות מגיע לידם, והם חסים על ממונם, ומאכילים אותו לישראל. ומכיון שכן, בודאי אין קופצין על עבודה זו. אנסה ואלך שמא אוכה בה". הלך ובא שמה, בחנו אותו להלכה ולמעשה, ונמצא ראוי להיות קצב מנקר.

עבד בבית המטבחים ובמקולין, על פי הרוב עסק בניקור הבשר, כי יצא לו שם כמנקר מומחה. בקי הי' בחוטיני הדקים, וידע גם מקום הגידין הקטנים, הנסתרים מעין כל, שרק עין של מומחה ויד אמונה תוציא אותן, יחד עם החתיכות הקטנות של חלב ממחבואם מבלי לחבל בבשר. לפרקים עסק גם במלאכת הקצבות עמד על יד הסדן וסכין או קופיץ הקצבים בידו, וחתך הבשר להבאים לקנות. וכדי שלא יהא בטל מדברי תורה בשעת עבודתו, הי' לו בשר כל בהמה שחוטטה שהגיע לידו בזמן הניקור והמכירה ענין לענות בו. עמד על משתיתה של הבהמה, למד לדעת כל אבר ואבר, והרבה שאלות שנתקשה בהן, בלמדו הלכות שחיטה וטרפות, נתחווירו לו בשעה שעמד ופרק את הבהמה אברים אברים. אין דומה למוד בספר לראי' בעינים ובדיקה בידים; רק עכשיו הוא יודע את פרקי הבהמה, כאשר יצאו מידי היוצר, ולומדם הלכה למעשה. ויש שהוא פוסק מעבודתו, מהרהר באיו סוגיא חמורה ב"אלו טרפות", בדברי הרמב"ם או בשאר הראשונים, שהם שגורים בפיו, מתעמק בהם ויורד לתוך כוונתם, ומסיח דעתו לגמרי מן הלקוחות העומדין במקולין לקבל את הבשר. וכמה פעמים הי' ללעג ולקלס, וחרפוהו וגדפוהו כאחד הריקים. והוא שמע ולא ענה, הי' מן הנעלבים ואינם עולבין, קבל עליו את הדין, דין יסורי הגולה, והיו בעיניו כיסורי אהבה, הבאים מתוך אהבת התורה, שאינו רוצה ואינו יכול להבטל ממנה אף רגע.

ואם שסבל מן הלקוחות, הנה הי' הסבל ההוא כקליפת השום לגבי הצער, שגרמו לו חבריו המנקרים. הוא שהי' בקי בדיני הניקור לכל פרטי פרטיהן, וידע את שיעור ארכן של הגידין, ממקום שהן מתחילין להיות צומחין

וכדי להראות לכל את חומר הענין הזה נעתיק את דברי הגאון הקדמון בעל אור זרוע בהלכות גיד הנשה סי' תמ"ח (ומקצת דבריו הובאו בהגהת אשר"י ובב"י ובדרכי משה ויו"ד סי' ס"ד בסופו) וז"ל שם: הלכך הלכה למעשה כשעורה במקום אחד מעברינן ליה ולא מלקינן ליה, נמצא אחריו כזית אפי' בב' וג' מקומות מלקינן ליה וב"ש דמעברינן ליה, עד שיקבל עליו דין שמים ויתקן עותתו ע"פ תלמידי חכמים שבעירו. ונראה שיש להכריז בבחכ"נ שני וחמישי ושני פלוני המבא העבירוהו* מאומנותו מפני שנמצא אחריו חלב כשעורה, ויהי' חודש ימים שלא יתעסק באומנותו, ולאחר חודש ימים יבוא אצל ת"ח שבעירו או בעיר הסמוך לעירו, ויאמר כך וכך עשיתי וחטאתי ותוהא אני על הראשונות, ויתנו לו הדין לפי ראות עיניהם, ואח"כ יכריזו

עד שמתפשטין בבשר, בבהמה גסה ובבהמה דקה, וכל האסור והמותר בהן, בא על פי הרוב בריב עם המגקרין הותיקין. יש שהוא אוסר מה שהם מתירין ולהיפך, וטענות ומענות ביניהם תמיד, ואין לדבר סוף. והי' מעשה בבית המטבחים, שחטו בהמה גסה והטריפה, וכששמע את השאלה אמר שטעו והכשיר אותה. התחילו להתוכח ולא יכלו להכריע, והלכו והביאו את השאלה לפני הרב הגאון ר' מאיר ז"ק, שהי' אז מרא דאתרא. שמע את דעותיהם, אמר שהבהמה טריפה. אולם בעל טורי זהב עמד על דעתו והביא חבילות ראיות מן הש"ס והראשונים שהדין אתו ואין להטריף את הבהמה. ובשעת היכוח, כשהתורה היתה מרתחת לו, גורקו מפיו מילין, שראה הרב הגאון בהן עלבון לעצמו, ובא לידי כעס. ואז גמר אומר, לתת אותו בצינוק הנקרא "קיהנע", אשר בבית הכנסת הגדול, כמנהג המקום, להעמיד כל חוטא ופושע, ושלשלאות של ברזל על ידיו, לאות לבני מרי, למען ישמעו וייראו.

קבל בעל טורי זהב עליו את הדין, עמד בצינוק, ידיו קשורות בשלשלת ברזל, ופיו לא פסק מתורה. אין הוא יכול לקבל את דעת הרב הגאון; כאשר יצא מכאן יביא לו עוד ראיות נוספות שהדין עמו, והבהמה כשרה. ובעמדו על מקומו, ראה נער אחד עובר, ובידו חבילה עטופה בנייר, שאל את הנער: "מה בידך?" ענה ואמר: "תרנגולת שחוטת בתוך הנייר, ושאלת חכם שאלתי". חזר ושאל: "ומה היא השאלה?" אמר הנער: "איני יודע השאלה, מצות האם קיימתי; היא שלחה אותי אל הרב לשאול שאלה, הראיתי את

בביהכ"נ פלוני הטבח שהעברנו אותו מפני שנמצא אחריו חלב כשעורה כבר תהא ונתחרט לפני תלמידי חכמים על המעשה הרע שבא לידו, וקיבל עליו כמו שצוו עליו תלמידי חכמים, ומכאן והלאה החזירוהו לאומנותו והרי הוא נאמן לסמוך עליו כבראשונה, וקודם שישמעו הכרזה זו בביהכ"נ אין לסמוך עליו ואסור לקנות ממנו בשר.

אבל אם הי' מוכר טריפות בחזקת כשרות או שהי' מוכר חלבים בחזקת שומן יש לו דין אחר, כי בכאן הקלנו עליו מפני שעשה שלא בידיעתו, אלא שפשע שלא דקדק היטב, אבל התם שבמוזד מחמירין עליו טפוי, כההיא דפרק עד כמה בבכורות (כ"ט ע"ב) דההוא טבחא דהוה חשוד לזבוני תרבא דאטמא בחילוף של כנתא וכו' וקנסי' רבא עד שיעשה דין המפורש בפרק זה כורך, דההוא טבחא דנפקא טריפתא מתותי ידיה, ומסיק שם רבא דתקנתיה כדרב אידי בר אבין דאמר החשוד בטריפות אין לו תקנה עד שילך למקום שאין מכירין אותו ויחזיר אבדה מתחת ידו בדבר חשוב, או שיוציא טרפה מת"י

התרנגולת לרב, והוא הטריף אותה". בקש את הנער להראות לו את העוף, נאות לו, והניח אותו לפניו. ומכיון שידיה היו כבולות, ואי אפשר הי' לו לפתוח את התרנגולת, אמר לו לפתחה כראוי, למען יוכל לראתה ולבדקה כהלכה. עשה הנער כאשר הורהו, ובדק את העוף היטב. משמש באצבעותיו פה ושם, ואחר כך אמר: "לך והגד לרב, שיעיין ביורה דעה, הלכות טרפות, סימן פלוני בטורי זהב סעיף קטן אלמוני". חזר הנער לבית דין, נגש אל הרב ואמר, כך וכך אמר לי האיש העומד בצינוק, נטל הרב את העוף מיד הנער, הניחו על השלחן לפניו, וראה שנעלם ממנו טורי זהב מפורש. ומכיון שהי' איש אמת, הודה שטעה, ולבו הכה אותו, על אשר נהג בחומרא יתרה כלפי תלמיד חכם גדול, והטילו לבית הצינוק כחוטא ופושע. ומיד שלח את השמש להתיר את האסיר, ואמר לו להביאו אליה. עשה השמש כפקודת הרב, הלך והתיר את האיש ממאסרו, וכשרצה לילך לביתו, אמר לו, שעליו לבוא בראשונה לפני הרב הגאון. הלך ובא לפני הרב, וכאשר דרכו רגליו על סף החדר, הראה לו הרב פנים שוחקות, ואמר לו לישב, ישבו שניהם וגלגלו בשיחה, כשני תלמידי חכמים המנצחים זה את זה בהלכה, בלי שום קטורין, וראה הרב שהוא צנא מלא ספרא, רוח אלקים בו, וכל דבריו דברי אמת. ולבסוף בקש

בדבר חשוב ומשלו, וכן הלכה וכבר הי' מעשה וכו'. הלכך המוכר טריפות בחזקת כשרות וחלב בחזקת שומן צריך לקבל דין מפי ת"ח,

ממנו סליחה ומחילה על העלבון הרב שהעליבו, ושאלו מדוע הסתיר את עצמו, ולא הודיע במקום שאין מכירין אותו, שתלמיד חכם הוא, כדי שלא להכשיל בני אדם. שהרי רוב בני אדם רואים לפניהם קצב מגקר, ודנים אותו כרוב בעלי אומנות שלו, שהכשרים שבהם יודעים את אומנותם, ואינם גדולי תורה. השיב ואמר: "כלום חובה היא זאת? והלא אמרו: כל המשתמש בכתרה של תורה נעקר מן העולם, ורק לפי דעת רבא "שרי לי' לאינש לאודיע נפשי' באתרא דלא ידעי לי' דכתיב ועבדך ירא את ה' מנעוריו" (נדרים ס"ב ע"א). וכך היא דעתו של הרמ"א ביורה דעה הלכות תלמוד תורה סימן רמ"ו סעיף כ"א: "ומותר לצורבא מרבנן, לאודוע נפשי' באתרא דלא ידעי לי', אם צריך לכך", ואני לא ראיתי צורך בכך".

אחר הדברים האלה, אסף הרב הגאון את פרנסי העיר ואמר להם: "רבותי! דעו לכם כי האיש הזה הוא רם ונשא, בעל נכסים הראוי לישב על הכסא, טורי זהב בידו ושמן זית זך בכדו. על כן עצתי אמונה שתושיבוהו בראש במקומי, נאה לו להיות רב בעיר ואם בישראל, איש חי רב פעלים מקבציאל". עמדו טובי העיר בחיל ורעדה, לשמע דברי מורם ורבים הגאון הזקן; פחד גדול נפל עליהם, והדבר לא הי' בפיהם. גם בעל טורי זהב עמד נבהל ומשתומם, בשמעו את הדברים היוצאים מפי ראש גולת אריאל, המופלג בחכמה וחסידות כדגיאאל, הרואה חובה לעצמו להיות מצוה להושיבו במקומו, בעודנו בחיים חיותו. עמד בסיק ברכים, פתח פיו ואמר ברעד שפתים: "מוחי ורבי! עפר אני תחת כפות רגלי אדוני, גדול מרבן שמו ועניו הוא כהלל, כסאו מרום מראשון, ומה אני ומי אני שאשב עליו בחייו?" אך הזקן עמד על דעתו ואמר: "זקן אני, נס לחי ועיני כהות, ומחמת תשישותי אין בכחי לנהל את עדת ה' על מי מנוחות. והנה הקרה ה' לפניהם איש מלא רוח ה', שיצא ויבא לפניכם; יעלה איפוא ויבוא ויגיע למקום המוכן לו". ראו אנשי הקהלה, שדברי רבם נאמרו בלב שלם, בלי שום פניות, השאירו אותו על כסא הרבנות, ואת בעל טורי זהב מינו לראש בית דין, וכאשר נפטר הרב הגאון ר' מאיר ז"ק הלך לעולמו, הושיבו את בעל טורי זהב בראש, והי' לאב בית דין וראש ישיבה ד"ק לבוב המעטירה.

ואע"פ שיעשה הדין לא סמכין עליה לאכשורי עד שיעשה כדרכ אידו כדפרישית, והרי שהי' מוכר טרפות בחזקת כשרות או וכו', או שהי' מוכר חלבים בחזקת שומן ומת קודם שעשה תשובה אסור להתעסק בקבורתו, ולא עוד אלא אפי' כלבים אוכלים את בשרו ולוקקין את דמו אסור להכריח הכלבים מעליו, כההיא דמסכת תרומות בירושלמי בפרק האשה מעשה במבח ציפורי וכו' (מובא לעיל) הא למדת שאפי' כלבים אוכלים את בשרו אין להכריחם מעליו. וכש"כ שלא להתעסק בקבורתו, וה"מ שלא עשה תשובה אבל עשה תשובה אין לך דבר שעומד לפני בעל תשובה, כדאמר בירושלמי ספ"ק דפאה הרי שהי' אדם רשע גמור כל ימיו ובסוף עשה תשובה אעפ"כ הקב"ה מקבלו וכו' עיי"ש, עכ"ל האו"ז הנ"ל.

ג

ומכ"ל זה נוכל ללמוד חומר העון מי שמכשיל לישראל באלו האיסורים ובעוה"ר יש בארצות רחוקות קצבים בורים שאינם יודעים כלל חומר העון של איסור חלב וגיד הנשה, וסוברים שהוא רק מנהג טוב של ישראל, וחמור אצלם איסור נבלה וטרפה מאיסור חלב, וכמו שראיתי במכתב עתי אחד, שכתב שנתקבצו הרבה קצבים לעורר אודות מכירת החלב לבני ישראל שאסר עליהם הרב דשם, ואמרו שהיא גזירה שאין יכולין לעמוד בה, ואם יחמירו בזה יהיו מוכרחים לסגור לגמרי בתי מטבחים של בשר כשר ויוכרחו בני' לאכול בשר נבלה וטרפה, אוי ואבוי לבורים וריקים כאלו, שלדעתם המקולקלה חמיר עליהם איסור נבלה וטרפה מאיסור חלב, וסוברים שהיא רק גזירה שגזר רבם עליהם, והלא מפורש בתורה שעל חלב יש כרת ועל בשר נבלה וטרפה אינו בכרת רק בלאו והי' חייב ע"ז מלקות ארבעים, אוי ואבוי לאחב"י הנדחים במקומות אלו ומתנאלים בבשר פיגול של קצבים בורים וריקים כאלו, וע"כ הירא לדבר ד' לא יאכל בשר במקומות כאלו עד שידע כבירור שניקרו אותם היטב מחלב ודם כדין, ואם הוא בשר אחוריים אם ניקר אותם המנקר כדין מגיד הנשה (מס' נדחי ישראל מהחפץ חיים זללה"ה).

אל תשקצו את נפשתיכם וגו' ולא תטמאו בהם ונטמאתם בהם (ויקרא י"א מג), ובחז"ל (יומא ל"ט ע"א) ונטמאתם חסר כתיב, אל תקרי ונטמאתם אלא ונטממם, דהיינו מי שאוכל שקצים ורמשים, נבלות וטרפות מתממם לבו ונפשו של אדם עד שאינו מרגיש ומתבונן כלל אח"כ.

הרב ר דומה לסוחר שהי' לו חנות של בושם, שנכנס פעם אחת לבורסקי, ולא יכול להתמהמה שם אף רגע, כי סרחון העורות עלה באפו, ויען שלא הורגל בזה מעולם ברח על נפשו, במשך הזמן נודמן לו שירד מעסקיו עם הבושם, והוכרח להחליף מסחרו ונעשה בעצמו בעל בורסקי והנה אם כי מתחלה הי' לו מסחר זה למפח נפש, כי לא הי' יכול לסבול ריח העורות, אבל כאשר התרגל במסחרו עמד וישב כל היום והלילה בהנותו ולא הרגיש בריח הסרחון, ונדמה הי' לו כי בורסקי הוא מבטן ומלידה.

בן הוא הענין עם מי שאוכל נבלות וטרפות ומתרגל בזה, עד שלבו מתממם ואינו מרגיש כלל בסרחון הנבילה, ולכן צותה התורה ולא תטמאו בהם ונטמאתם בהם, היינו שלא יטמא נפשו בנבלות וטרפות אפי' פעם א', כי מכיון שיתרגל בהן כבר קשה יהי' לו לפרוש מהן, כמו הבורסקי בסרחון העורות (חפץ חיים).

דיני שחימות ובדיקות ומכירת בשר כשר

א

(ט"ד סי' סד וטח"מ סי' לד ומטה יוסף ח"א סי' ח) וכל שוחט או קצב שמעשיו מוכיחים שהוא מכשיל בני אדם ומאכיל אותם טרפות, שהוא ידע שטרפה יצתה מתחת ידו ולא גילה ומכר לישראל, או שהם קנו ממנו מעצמם מפני שהיו סבורים שזה כשר, לפי שיש לו חוקת כשרות, ואח"כ נודע שהיתה טרפה, כגון שעקר הסירכא מן הריאה ואח"כ נודע שהיתה שם סירכא, או שזייף בשאר ענין של טרפות, מעבירים אותו ומחרימים אותו בשווקים וברחובות, ואינו יכול להתנצל ולומר שעשה כן בשוגג, לפי שזה נימוק שתמיד יכול להשתמש אחרי שעושה מה שזומם. לכן מיד כשרואים שיצתה טרפה

מתחת ידו, צריכים גדולי המקום להעבירו כאותו יום עצמו, שרואים שאין בו יראת שמים ולא איכפת לו אם הוא מאכיל טרפות לישראל. וכן סתם אדם שמוכר דבר איסור, כפי שאנו רואים בעונות אנשים שמהלכים עם שלחנות ומוכרים כבד וריאה ומוח וכיו"ב מן האברים הקטנים של הבהמה או כבד של עוף, ובין שיהיה בשוגג ובין במזיד,

זריזין מקדימין למצוה

מעשה בתלמידו של בעל הב"ח זכרונו לברכה

לבעל הב"ח היה תלמיד אחד, עשיר ובעל צדקה, שהגאון היה מלמדו הלכות צדקה יום יום, כי חשש האיש פן לא יקלע אל המטרה בצדקותיו אשר יעשה. גם מעשה הצדקה תורה היא. שצריכה למוד, היה אומר תמיד, שלא נכלם ולא נכשל במעשיו, הן בכמות והן באיכות. וכל מעשי הצדקה של העשיר, הנגלים והנסתרים, היו כולם על פי עצת הרב הגאון בעל הב"ח, ע"ה.

פעם אחת בא אל הרב הגאון מוזג אחד וספר לו כדברים האלה לאמר: "הנה זה עשרות בשנים אני חוכר את בית היין מאדוני הכפר, ועתה בא יהודי להסיג את גבולי. יום יום הוא דופק על פתחי הפריץ, משדלהו בדברים ומבטיח לו הוספה גדולה, ובלבד שיחכיר לו את בית היין. מורי ורבי! הנה האיש הלז יורד לחיי בני ביתי, רחם נא עלי והצילני מן הצרה הזאת". ויאמר אליו הרב: "לך אל הגביר, פלוני בן פלוני, ותבקש ממנו גמילות חסד בגופו, שילך אל הפריץ וידבר עליך טובות באזניו, באשר אדוני המקום ישאו פנים אליו". ויצא המוזג מאת פני הרב, ויבוא אל הגביר, וידבר אליו את כל הדברים אשר דבר באזני הרב; גם הפיל לפניו את תחינתו שימליץ עליו בפני הפריץ כעצת הרב. העשיר שמע את כל דברי היהודי, והבטיח לו לדבר עם אדוני המקום בדבר בית היין. אך המוזג לא הסתפק בהבטחת הגביר, והפציר בו מאד, שילך מיד וימהר לדבר עם הפריץ, שלא יקדמו העריץ במזימותיו. אז התנצל העשיר ואמר לו: "עליך לחכות עוד ימים מספר, עד אשר אסדר את עניני מסחרי ליריד הגדול אשר בלייפציג, כי זמנו עובר, ואם לא אסדר את הכל בימים הקרובים אפסיד את רוב הוני". כאשר שמע המוזג את דברי העשיר התחיל לבכות ואמר: "אם כן הדבר, אנה אני בא? הלא העריץ אשר בא להשיג את גבולי חרוץ הוא, ויבוא בתחבולותיו אל הפריץ ויקפח את פרנסתי". אז התחיל העשיר לפייסו בדברים ולחזקו בדברי אמונה ובטחון ויאמר אליו: "הלא יהודי אתה, ועליך להאמין בדברי חכמינו ז"ל שאמרו: מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה לראש השנה, ואין אדם נוגע במה שמוכן לחברו אפילו כמלוא נימא. ואם מאמין אתה

ניקור חלב הפנימי

מ"מ הם קונים אותם מידי גוים ומוכרים לישראל. ובפרט במקומות שבית המטבחים הוא של גוים שכל הבשר מוכרים הגוים, בין הכשר ובין הטרפה, יש להקפיד שהשומר שמעמידים שם יהיה ירא שמים ומשביעים אותו שלא יזוז מן החנות עד שיגמור למכור כל הבשר הכשר שיש לו; ולא ישתה. לא יין ולא יי"ש כדי שיהיה מפוכח, וכשיבא יהודי ידע בבירור שהגוי לא מוכר לו בשר טרפה. וצריכים להסביר לו לפני שממנים אותו לשומר שעליו מומלת האחריות לכל העיר, ולכן יהיו עיניו פקוחות, שאין זה דבר של מה בכך. וכל בעל נפש כשרואה שהשומר הוא „מאן דהוא" מן השוק, אל יקנה בשר על ידו, שאם יש בחנות אחת בשר כשרה וטרפה אי אפשר לסמוך על דברי השומר

בדברי חכמינו. הרי תדע שלא יועילו לו לעריץ התחבולות הקי חרוצות. על כן לא תירא בפני בעל דינג הקשה. ואני בבואי מן היריד, לא אסור אל ביתי עד אשר אבוא אל הפריץ. וברצון העליון וחסדו הגדול אהיה שליח לטובתך. אחר הדברים האלה קיים בו העשיר את הכתוב: תנו שכר לאובד ויין למרי נפש. וישתו שניהם לחיים ולהצלחה. וישלחהו לביתו לשלום.

יציא המוזג מבית העשיר ויבוא אל אשתו. ויספר לה את כל הדברים אשר דבר עם העשיר, ולבו מלא תקוה לימים יבואו. אך אשתו לא מצאה נחומים בדברי הגביר, אשר דבר על לב בעלה, ותבך ותדבר אליו דברים בוסים כמדקרות חרב. לבה היה מלא יאוש ופחד, והיא ראתה בעיני רוחה את מסיג גבולם, כשהוא הולך אל הפריץ ומגשיל אותם מעל פרגסתם. בעלה ישב ולא יכול להשיב לה דבר; וכשהתחיל לפייסה, לדבר על לבה ולחזקה בדברי אמונה ובטחון, פרצה בבכיה וביללה והאשימה אותו שהוא, רק הוא, אשם בכל האסון אשר יקרם. לו היה בא אל העשיר איש אחר, לא היה מסתפק במשלים ובדברי כבושין לבד; לא היה נפטר ממנו עד אשר ילך אל הפריץ ויסדר את הכל בכי טוב. ככה עברו על המוזג ימי ריב ורוגז, ובביתו אין שלום ושלווה. אך סוף־סוף חלפו ימי היריד אשר בלייפציג, והעשיר קיים את דבריו: עוד לא דרכו רגליו על מפתן ביתו, סר אל בית הפריץ ודבר אתו ע"ד המוזג וחכירתו, ודבריו מצאו מסלות בלבבו. כאשר יצא העשיר מבית הפריץ שלח לקרוא את המוזג, וחדש את החוזה לעשר שנים.

לימים נפטר העשיר והלך לעולמו; בני העיר קראקא הספידוהו כהלכה והביאוהו למנוחת עולמים, כאשר נאה לגביר בעמו. פעם אחת בא בחלום לילה אל רבו בעל הב"ח ואמר לו: „באתי אליך מורי ורבי לספר לך איך קבלו את פני בפמליא של מעלה אחרי מותי. בבואי שמה בפעם הראשונה,

שהוא קל ביהדות. ומעשה היה כשליח שהיה במקום אחד והיה מנהג שם שאם היה אחד מהם עושה משתה או שהיה מארח בביתו היו באים ה"רשומים" לאכול עמו סעודת שבת וכל אחד היה מביא מביתו חמין ויין ופירות והיו אוכלים יחד כדי לשמחו. והיו מעמידים על השלחן כל הדברים יחד, שכל אחד יאכל מה שלבו חפץ. ובאותו שבת עושים

מצאתי כמה נשמות מרחפות ומחכות ליום הדין, וביניהן שתי נשמות. שהכרתי אותן בהיותי עוד בעולם התחתון. הנשמות הללו היו נשמות שני קצבים. שהאכילו נבלות וטרפות לקהל ה', אשר בקראקא. ימים רבים. אחד מהם בא אליך, מורי ורבי, עוד בימי חייו והתודה על עונו. ובקש ממך תקון ודרך תשובה. "כן", אמר הרב, "אמת נכון הדבר, אחד מהם חזר בתשובה שלמה, והשני לא התחרט ומת מות רשע". אך פתאם שמעתי קול מכריז — המשיך העשיר את ספרו — "והקול נשמע בכל העולמות לאמר: פלוני בן פלוני יבוא לפני בי"ד של מעלה! והנה נכנס איש, וכלבים עזי נפש אצים רצים לפניו ומאחוריו במהומה של נביחה והם טוענים, שהאיש הזה הסיג את גבולם, וגזל מהם את הנבלות והטרפות, שהן מנת חלקם מימות עולם, ומכר אותן לבני אדם. ופתאם השלך הם, ובת קול יוצאת ומכריזה בחרדה: "טפה סרוחה! איך לא פחדת מפני יום הדין? איך העזת פניך להאכיל את בני נבלות וטרפות?" אך הקצב היה נבוך ולא ענה מאומה, ותוך כדי דבור אחזו בו והשליכוהו לתוך עמקי שאול, והוא נאכז מתוך הקהל ואיננו.

את"כ הכריזו עוד הפעם: "פלוני בן פלוני יבוא לפני בית-דין של מעלה! נכנס חברו בפחד ורעדה ועמד לפני בית הדין, והנה נשמע קול שואל בכעס ורוגז: "טפה סרוחה! איך לא פחדת מלהאכיל נבלות וטרפות לבני"? עוד לא גמרו את השאלה, והנה נשמע קול דממה דקה; בא מלאך מליץ אחד ובידו פסק-דין מבית דינו של הב"ח, ועדים מעידים שקיים זה מה שכתוב בזה. מיד פרשו את המגלה ויקראו בה כדברים האלה: "פלוני בן פלוני שהאכיל נבלות וטרפות לעם ה' חטא בכפלים, למקום ולבריות. במה שנוגע לבריות, הרי גזל את הרבים, כי לקח מחיר של בשר כשר בעד בשר טרפה, ואין לו תקנה אחרת רק להקדיש את כל נכסיו לצרכי הרבים; ומה שנוגע למקום, עליו להסתפק בלחם צר ובמים לחץ ושב ורפא לו". והעדים מעידים שמאותו היום ואילך הקדיש הקצב את כל נכסיו לצרכי הרבים, והוא נשאר בעירום ובהוסר כל, ובלה את ימיו בצומות ובתחנונים לפני אלקים. אחר הדברים האלה, לקחו את האיש, והובילוהו להיכל בעלי התשובה. ומיד נקראתי אני לבוא אל המלך. כאשר שמעתי את שמי יוצא מפורש מפי הכרוז, התחילו ארכובותי דא לדא נקשן. אולם חסדי ה' היו עלי ויצאתי זכאי בדיני,

כולם חמוץ של רגלי בהמה. והשליח נתפלא על כך, ושאל מה הטעם. ובהיותם עמי הארץ אמרו לו, מאחר שאין שוחט במקום זה, זה מאכלם כדי שלא יאכלו מאכלי מרפה ששוחטים הגוים. משמע שעד אז היו אנשים שלא היו יודעים שאוכלים מרפה, שאפילו תינוקות אוגם טועים בזה. לכן צריך אדם להיזהר תרבה בזה לדעת אצל מי הוא טועד.

ותיכף באו מלאכי שלום והוליוכוני בקול רינה ושירה להיכלי אשר בגן עדן. שערי גן עדן נפתחו לפני באורה ושמחה, וריח גיחה עלה באפי שאין לשער אותו; טעם כזה לא טעמתי כל ימי היותי על הארץ. ויהי כאשר זרכו כפות רגלי על סף שערי גן העדן, והנה ראיתי מלאך אחד פוסע פסיעות קטנות לקראתי, גונח ומתאנח והוא גנש אלי ונצב לשטן לי בדרך. ואשאלהו לאמר: «מי אתה? ומה עשיתי לך שאתה בא לסגור את דרכי בפני? ויען ויאמר: «אני הוא המלאך, שנברא מגמילות חסד, שעשית את המוזג בשעה שחלכת אל הפריץ לדבר עליו טובות». כאשר שמעתי את הדברים האלה יוצאים מפי המלאך נבהלתי מאד ואמרתי: «וכי אפשר הדבר שמלאך של גמילות חסדים יתיצב לשטן לי בדרכי? הלא אנכי מהרתי אל הפריץ תיכף בבואי מן היריד, והצלתי משפחה שלמה מישראל». אולם המלאך ענה ואמר: «אמת וודבר שעשית טובה ליהודי ההוא, אך אינך יודע כמה דמעות נשפכו על ידך טרם בוא הישועה, וכמה מריבות וקטטות היו בין האיש והאשה עד אשר גסעת אל הפריץ. ודע לך שכל המעשים האלה בספר נכתבים, והם דורשים מאת ה"בית דין" צדק ומשפט, לדון אותך כפי החוק. או אמרתי לו: הלא לא עשיתי זאת מרוע לב, אלא כדי להציל את כספי, ולולא נסעתי ליריד הזה הייתי מפסיד את רוב הוני». אך טענותי לא הועילו, ועוד הפעם התזירוני לבית-דין של מעלה. ואחרי דין ודברים הוציא בית-הדין פסק חדש, שטלי לשבת בשערי גן עדן ולא להכנס פנימה, כמספר הימים אשר המתן המוזג, עד שובי מן היריד אשר בליפציג. עוד לא כלו לקרוא את הפסק, ושגלי מלאכים קלים אחזו בי, והביאוני לשערי גן עדן. כמה ימים ישבתי שם לא אדע אך לי היה דומה כאלו יושב אני ימים ושנים. וגדול היה צערי בימים ההם שאין לתארו במלים, כלות הנפש ממש היתה לי בכל רגע ורגע אל מקום מנוחתי. שראיתי מרחוק ואליו לא באתי . . .»

ביום השני ספר הרב הגאון את החלום בפני קהל ועדה ואמר: «שמעו וראו! עד כמה צריכים בני אדם להיות גזהרים בכל מצוה, שלא להחמיץ אותה. ועל אחת כמה וכמה במצוות שבין אדם לחברו, כגון צדקה וגמילות חסדים שחיי בני אדם תלוין בהן, צריכים להיות תמיד מן הזריון המקדימין למצוה».

(תשואות חן, ירושלים תרפ"ה)

וכשנמצא אדם שעושה כן מעבירים אותו ומכריזים ששום איש לא יקנה ממנו, כדי שיכירוהו הבריות ויזהרו מלהיכנס למכשול. ואין לו שום תקנה לחזור לאומנותו אא"כ ילך לעיר אחרת במקום שאין מכירים אותו. ואם יארע שיהודי אחד יאבד חפץ יקר שערכו גדול, והוא ימצאהו ויחזירו לבעליו, יהיה בזה סימן שחזר בלב ונפש בלתי ערמה ותחבולה. (ט"ד סי' סד וטח"מ סי' לד ומטה יוסף ח"א סי' ח) אבל לפני שיש ההוכחה הזו אין לו שום תקנה. ואין צריך לומר שלא יוכל להיות עוד שוחט או קצב, אלא אפילו אם ירצה לפתוח חנות למכור אגוזים או פירות יבשים, אסור יהיה לקנות ממנו; שאם האכיל טרפות לישראל נקרא שיצא מן הכלל. ואפילו אם ישב בתעניות הרבה ועשה סיגופים, אין מועילים לו, שהרי יתכן שעשה כן להטעות הבריות שיניחו לו לחזור לאומנותו. ואם רואים שאי אפשר לו שילך לעיר אחרת, יכול לתקן ע"י תשובה בעירו, בתנאי שיקבל על עצמו שום סיגוף לעולם, כגון שיתענה כל ב' וה', או שיקבל על עצמו שלא לאכול בשר או שלא ישתה יין וכיו"ב מן הסיגופים בתנאי שיהיה לכל ימי חייו, וזה מועיל אפילו אם הוא בעירו.

(ילקוט מעם לועז)

לך עבודתי נוכחתי להבין מאמר רבותינו ז"ל במשנה סוף קידושין: הכשר שבטבחים שותפו של עמלק, ובפי' רש"י: ספק טריפות בא לידו וחס על ממונו ומאכילן. אספר לך מעשה שהי' באחת המושבות שבסביבת חיפה. לפני עשרים שנה הי' שם קצב תימני ירא אלקים מאוד, אשר הי' מנקר בעצמו את הבשר ומוכרו באטליוו. כידוע לכל בעל מקצוע בניקור, יש בניקור עבודת פירוק החתיכות, ורק אח"כ מתחלת עצם עבודת הניקור, ואילו הוא לא ידע בכלל שיש חוץ מפרוק החתיכות איזו עבודה שהיא. והי' רק מפרק החתיכות ולא יותר, בחשבו לתומו שהפירוק הוא הנקור, וכך מכר כל השנים, עד שנפגש פעם בחיפה עם מנקר מומחה. הקצב הזה התפאר לפני המנקר מחיפה כי הוא מהיר במלאכתו ועושה את עבודת ניקור הירך ברבע שעה. המנקר מחיפה שידע מנסיונו כי ניקור הירך נמשך ארבע או חמש שעות, התפלא על המופת הזה, והחליט לראות במו עיניו את הפלא הגדול הזה. ירד אתו למושב לראות בעבודתו, וראה כי פירוק החתיכות נקרא אצלו ניקור. המנקר העמיד את התימני על טעותו הנורא שהכשיל כל השנים רבים מישראל במאכלות אסורות. התימני שהי' יא"מ, בא אז לרבנים וביקש תיקון על עונו.

(מספר גבול ראשונים פ' ג')

לגלות את האמת בחוצות וברחובות

מספה"ק ויואל משה בהקדמה

בירמי' פרק ה' בפסוק שוטטו בחוצות ירושלים וראו נא ודעו. ובקשו ברחובותי' אם תמצאו איש, אם יש עושה משפט מבקש אמונה ואסלח לה. תמהו כל המפרשים, הלוא מצינו שהיו גם אז הרבה צדיקים וקדושים, ואיך אמר שלא נמצא איש. ופירש שם הרד"ק בשם אביו ז"ל כי ירמי' אמר בחוצות ירושלים ואמר ברחובותי', כי החסידים שהיו בירושלים היו מתחבאים בביתיהם ולא היו יכולים להתראות ברחובות ובחוצות מפני הרשעים. וכן פירש השל"ה הק' שלכן אמר בחוצות וברחובות, שאילו לא היו יריאים מן העם לגלות את האמת בחוצות וברחובות היו מגינים עליהם. וכתב הראב"ע בפרשת וירא עה"כ ויאמר ד' אם אמצא בסדום חמישים צדיקים בתוך העיר ונשאתי לכל המקום בעבורם וז"ל: וטעם בתוך העיר, שהם יריאים את ד' בפרהסיא, וכן שוטטו בחוצות ירושלים עכ"ל. ומבואר מזה שגם הוא פ"ה הכתוב שוטטו בחוצות ירושלים שהכוונה היא שיהיו בפרהסיא נודע בחוצות וברחובות. ופי' בזה גם הכוונה בתפילתו של אאע"ה שאמר בתוך העיר דהיינו יראי ד' בפרהסיא שאינם יריאים מאנשי העיר, ולדבריו למה לא התחיל אאע"ה להתפלל אם ימצאו צדיקים כאלו שיריאים להגיד האמת בתוך העיר, שגם צדיקים כאלה יהיה בכוחם להגן על העיר. וצ"ל שזה ידע בוודאי שצדיקים כאלו אינם יכולים להגן על העיר, וע"כ אין להתפלל על זה וזה ברור שבסדום היה זה וודאי נסיון גדול ונורא לגלות דעת יראת ד' בפרהסיא בתוך העיר, כי הרי ירדו לחייו של ההולך בדרך האמת, כנודע מהמעשה שהי' בריבה אחת שנתנה פת לעני, וכן במה שמבואר בכתוב שהקיפו ביתו של לוט על שקיים מצוות הכנסת אורחים והכניס את המלאכים לתוך ביתו, וא"כ הי' להם חזקה ברורה ועצומה שאינם מקבלים תוכחה על כל זה לא ביקש אלא על צדיקים שאינם יריאים מאנשי העיר.

ובמסכת שבת דף נ"ה ע"ב

וז"ל "כל מי שאפשר למחות באנשי ביתו ולא מיחה נתפס על אנשי ביתו, באנשי עירו נתפס על אנשי עירו, בכל העולם כולו נתפס על כל העולם כולו וכו'. אמרה מדת הדין לפני הקב"ה: רבש"ע מה נשתנו אלו מאלו? אמר לה: הללו צדיקים גמורים; אמרה לפניו: רבש"ע היה בידם למחות ולא מיחו. אמר לה: גלוי וידוע לפני שאם מיחו בהם לא קבלו מהם. אמרה לפניו: רבש"ע אם לפניך גלוי — להם מי גלוי? והיינו דכתיב וכו' וממקדשי תחלה וכו'. תני רב יוסף אל תקרא ממקדשי אלא ממקודשי, אלו בני אדם שקיימו את התורה מאל"ף ועד תי"ו. (שבת נ"ה)

זה השער לד' צדיקים יבוא בו

ספר שמירה טובה

מתאר בפרוטרוט רוע מצב השחיטה בניו-
יארק ובארצות הברית בכלל, עפ"י מה
שראו עיני המחבר בעצמו במשך ח"י
שנה היותו שו"ב במדינה זו.

מאת

חיים מאיר בן מרדכי ז"ל
באלל, שו"ב

517 סוטטער עוועניו, ברוקלין

ניו יארק, התרפ"ה

כה דברי רבנו יונה (שערי תשובה ג') על הפסוק "לא תוכל להתעלם" (דברים כב, ג): "הוזהרנו בזה שלא להתרשל בהצלת ממון חברנו וכו', אף כי הוזהרנו להשתדל בהצלת חברנו ולשית עצות לעזרתם בעת צרתם, ואמר שלמה "התרפית ביום צרה — צור כחכה" (משלי כ"ד) פי': אם יש לך כח להציל בעצה או בהשתדלות ואחה מראה את נפשך שאין בך יכולת — יוקצר כחך. מדה כנגד מדה. ונאמר אחריו: כי תאמר הן לא ידענו זה, הלא תוכן לבות הוא יבין ונואר נפשך הוא יודע והשיב לאדם כפעלו; הגה המניעה מן ההצלה ושית עצות על העזר, הקב"ה יחשוב לו לעון כאילו עשה לרעהו רעה בפועל וכו', וזהו והשיב לאדם כפעלו" עכ"ל.

מזה אנו למדים כי אם האדם יכול לעזור לחברו בענייני נצחיות, כגון להדריכו בדרך הישרה, דרך התורה, על ידי תוכחה, ולא עשה זאת נחשב לו כאילו עשה לרעהו רעה בפועל ממש כנ"ל, וזה מפני חומר העון של מניעת התוכחה, שעליו אמרו חז"ל "לא חרבה ירושלים אלא על שלא הוכיחו זה את זה (שבת קי"ט). הרי שחז"ל עברו בשתיקה על עוונות חמורים של הדור ההוא והזכירו רק את הדבר הזה של אי קיום מצות עשה של "הוכח חוכיח את עמיתך" (ויקרא יט, יז), וכל כן למה? מפני שהם מצאו כי זהו המפתח לכל העוונות כפי שאמרנו.

בספר שפרו משפט מחרהגת"צ ר' עקיבא יוסף ז"ל בעהמ"ח לב העברי כותב חז"ל: הגהצח"ק ר' נתן אדלער זל"ה רצה לפסול השו"ב דפ"ד, ולהכניע החותם של חסמ"א השורה על השו"ב הפסילים בסוד על חרבך תחי' וכו', ואלמלא השיג כל רצונו הוי' בא משיח צדקינו, אך חס"ם העמיד עליו רודפים קצבים, והצריך לברוח מפ"ד, ותלמידו הח"ם רץ אחריו במה פרסאות וכו' עכ"ל (חובא בספר משכיל אל דל עיי"ש באריכות).

מעשה נורא שאירע בפלאוואקיי מקצב שחי' מאכיל מריפות ח"ן

ידוע המעשה הנורא שאירע בתקופתנו לפני כארבעים שנה בסלא-וואקיי בישוב סמוך לווישניץ, שהקצב דשם הוי' מוכר לאחד מחשובי בעלי הבתים ולבסוף נחלה במחלה מסוכנת ואז קרא לפני גסיסתו את הדיין של הקהלה והודה לפניו שהרבה שנים מכר בשר פריפה לישראל ואמר שזה בשר כשר. ואח"כ מת. וכשהחברה קדישא התחילו לתפור הקבר נתמלא הקבר עכברים, ורצו להבריח את העכברים ולא יכלו בשום אופן. וחפרו קבר אחר וגם זה נתמלא עכברים. זרקו לתוך הקבר קש ועצים ועשו שריפה גדולה ושמעו קולות בכי' ומרוב פחד ברחו משם החבריא קדישא ואח"כ שוב נתמלא הקבר עכברים ובאו לפני הרב ושאלו אותו מה לעשות והשיב שישכיבו את המת כך בקבר ושמו את המת בתוך הקבר מתוך בכיות על החרפה של המת ותקף שהשכיבו אותו בתוך הקבר התנפלו עליו העכברים ואכלוהו בלול רח"ל. המעשה הזאת נתפרסמה בכל חסביבה ורכים עשו תשובה.

הקדמה

הננו מציגים לפניכם העתקה מספר שמירה טובה שחיברו שוחט ירא וחרד שעסק במלאכת השחיטה ארבעים שנה ועשרים האחרונים היתה בעיר ניו יארק ולבו ראה הרבה מכשולות בבית המטבחים הן מצד המתעסקים, והן מצד המכשירים, והן מצד רבנים המסייעים בעקיפין, ובהיות שהמכשולות שמונה והולך שייכים גם בזמן הזה אשר תהליך השחיטה היתה אז בערך כמות שהוא עתה, וגם שיחת האנשים שעליהם שעליהם רבצה האחריות השתמשו באמתלאות שונות ובאותן הלשונות משתמשין כאז כן עתה, כאשר יראה כל המעיין בפנים. וע"כ לדעתי זכות הרבים לפרסם זאת הקונטרס והערתי עליה איזה הערות נחוצות כפי הענין ובקוצר.

גם לתועלת הרבים חלקנו דבריו לקטעים עם כותרת בראש כל ענין חדש, ליתן סקירה כללי להנמצא תחתיו. ואקוה שיתעוררו הרבים ויפקחו עיני עורים המגששים באפילת חשכת הגלות המחשיך עיניהם ולבם של ישראל מרוב צרות והשעבוד ותתרבה הדעת.

וד' ממרום יערה עלינו רוח טהרה לעבדו כולנו שכם אחד מתוך נקיון והודככות נרו"נ מעתה ועד עולם אנס"ו.

ג. ב.

לא הוספנו בפנים דברי הספר "שמירה טובה" אפילו אות אחת רק הכותרת (קעפליך) והוספנו הערות מלמטה והרוצה לראות דברי הספר כמו שנדפס בימים ההם כצורתה ימחול לעיין בסוף הספר.

ניקור חלב הפנימי

מוכא בספר צפנת פענח מהה"ק בעל התולדות פ' יתרו ונראה דשמעתי ממורי, ומוכא גם בספר דגל מחנה אפרים פ' עקב, וזה לשונו: שמעתי ממורי דיש בכתבי שאלות ותשובות של הרמב"ם ששלחו מדינה אחת להרמב"ם וחתמו על שאלה זו כמספר שבעים אלף, ילמדנו רבינו, מאחר שאין תחיית המתים מפורש בתורה, רק בש"ס רמזו ודרשו מהוכחות שלהם, אם כן גם לנו יש להוכיח ולדרוש איפכא וכו'.

והרמב"ם לא רצה בעצמו להשיב וצוה לתלמידו ר' שמואל אבן תבון לכתוב תשובתם, ותוכן ענין תשובתם הוא זה. אבאר לכם מאחר שנמשך לכם ספק זה, אם כן אין נשמתכם נמשך מכני אברהם יצחק ויעקב רק מאנשי סדום ועמורה וכו'.

והנה נפש האדם הוא דם הנעשה מכרירות המאכלים, ויש כמה מיני בירור, בתחלה על ידי שזורקת המרה טפה במאכל שבתוך מעיו, נברר הגם ועב ונעשה צואה ויוצאה לחוץ, בירור ב' יוצא למי רגלים, בירור ג' נעשה זיעה, בירור ד' נעשה שערות וצפרניים, בירור ה' הדם נבלע בכבד ופחול וכו', ומבחר הדם נכנס בלב ואחר כך במוח, ומוח נעשה השכל והדעת, ומדבריהם נראה שאתם כופרים בדברי חז"ל, אם כן לא נזהרתם מאכילת איסור ודברים טמאים, והשכל והדעת שלכם נעשים מהרמים של טריפות ואיפורים, והשכל והדעת שלכם נמשך להכריע אל הטומאה כי ממנו נעשה, ואם כן איך תוכלו להכריע בשכל שלכם נגד רבותינו חכמי התלמוד, אשר רוחב לבם חי' ורחבה מני ים וכו', ותדעו נאמנה מאחר שירדתם לספק זו וכפירה זו שהפורעניות קרובה לכם, וכך עלתה להם שבא עליהם מלך אחד והרגם והשמידם, ורצו לחמיר דתם ולא קבלו אותם מאחר שכפרו בתחיית המתים, והאומות מאמינים גם כן בסוד הגלגול ותחייה, וכמ"ש הפילוסוף וכו', ומעט מועיר נמלטו להרמב"ם וחזרו בתשובה, עכ"ל.

כתב האוהה"ק פ' שמיני עה"פ ולא תטמאו בהם וגו', אולי שיכוין לומר לכל יכניסו בפיהם אפי' בהיסח הדעת, אלא שישתנה הפגם דבמיד תעשה נפשו שקץ, ובשוגג תטמאם נפשו ונטמאת, והוא אומרו ולא תטמאו בם עכ"ל. עוד להלן עה"פ והתקדשתם והייתם קדושים וגו', פי' שאם מתקדשים למטה לכל יכנס בגופם שום דבר טמא, גם ד' ישמרכם בזה עכלה"ק.

ספר שמירה טובה

א

מנהג בכל תפוצות ישראל שהעיר מחזיק-הרב, והרב השוחטים ובניו-יורק הכל מהופך

(בדף כ' וז"ל)

זאת ועוד אחרת: שמהראיה שאביא לכם על אכילת ספיקי טריפות תראו ותבינו בעצמכם שהאשמה היא על ראש עמנו בני ישראל, שאינם עושים כתקנת העיר כנהוג מעולם בכל תפוצות ישראל, שהעיר תחזיק את הרב והרב מחזיק את השוחטים.¹ ובארצנו אף שניו יארק היא עיר ואם בישראל, היא ההיפוך מן הקצה אל הקצה, אין העיר יודעת מהחזקת הרב ולא רב יודע מן השוחטים, וכמו הפקר היא לכל בין לרבנים ובין שוחטים, ומי שיש בידו לקחת באיזו תחבולות נשאר ידו על העליונה.

ב

בניו יארק כל הרוצה נעשה רב, וכל הרוצה נעשה שוחט

התנא אמר לנו עשה לך רב וקנה לך חבר, והיינו, שראשי העיר יבחרו רב הגון וישר, כמ"ש צדק צדק תרדוף, והרב ישגיח על

---

1. המחבר בוכה תמרוורים על שינוי העצום שבין עיר ניו יארק לבין מנהג תפוצות ישראל שמעולם, בימי קדם בכל הארצות היו הקהל מחזיקים בהרב, והרב מחזיק השוחטים ובאופן זה הי' אימת הרב על השוחט ואימת הקב"ה על הרב. בעיר ניו יארק נתהפך הגלגל בעלי המטבחיים מחזיקין בהרב (בצירוף שארי בתי חרושת המייצרים מיני מזון ושתיי) וגם בהשוחט ואימת בעלי בתים מוטלים על שני אלו הרב והשוחט וזה לבד די והותר לקלקל כל הכשרו של הרב, (והגם שהמחבר מצייר ענין הרב והשוחט בע"א קצת, מ"מ בימינו כן הוא).

ניקור חלב הפנימי

השוחטים שיהיו חמיד תחת ידו בהשגחה יתירה. 2 ובפרט כעיר גדולה זו שבארצנו, ואם ימעט ברב א' יעשו ב' או ג' באופן שהם יהיו נחשבים לרב הכללי, שבלערם לא יהיו שום רב להרים ידו ליתן הכשרים על שום דבר, רק שיהיו עוד הרבה 3 רבנים מסתעפים להם ומסייעים להם, על ידי רשותם. אבל אצלנו כל הבא לעיר ממציא לו איזה חברה ע"י 4 איזו תחבולות ונעשה רב וכן השוחט ממציא לו איזה האלסיילער ומשלם להשוחטים כפי שיחפשו ונעשה שוחט ולהרב אין שום 5 דעה בזה.

2. כוונת המחבר דבעיר גדולה הזיוף יותר נקל ושכיח וצריכה זהירות יתירה, ועוד כוונתו דבעיר ניו יארק יותר באפשר להקל להחזיק ברב שהרב ישגיח על השוחטים ק"ו מימים הראשונים שגדל הלחץ זו דוחק הפרנסות ואעפ"י החזיקו ברב, כ"ש בעיר גדולה כניו יארק שהרחבות מצוי ודאי צריכה להיות כן, ולא שיהיו עיני הרב לבעל החרושת ומצפה לטשעק שלו, דבכה"ג פשיטא שעל כל פשעיו תכסה אהבת בצע ממון שלו.

3. נקודה מפליאה העיר המחבר לא כמו שנוהגין שרב אחד ממונה על הרבה חלקי כשרות, וגם דין תורות ועוד, דא"א שתהיי מלאכתו באמונה ע"י, וגם לא יעמיד תחתיו סתם משגיחין כפי הנהוג אלא יהיו הרבה רבנים כ"א ממונה על חלק שבידו לפקח, ועליהם רב הכולל.

4. כוונתו למנהג ארצה"ב דכל הרוצה להתנהג ברבנות ממציא לו חברה פותח ביהמ"ד ומדביק טבלא מבחוץ כאן קנה מקומה בהימ"ד פלוני, והתאונן המחבר שהוא חורבן עצום, כי ע"י ביד כל ריק ופוחז ליקח מטה הרבנות בידו, דבימי קדם היו הקהל מקבלין הרב, ולא חסרו מבקרי ומחפשי מומין שהיו חוקרין ובודקין בשבע חקירות ועוד שבע, ובעבור כל פגם כל דהו ביראת קל שמצאו בו מענו מלקחתו ער שהי קשה התקבלות רב בקריאת ים סוף, אבל בזה"ז פותח ביהמ"ד כפותח חנות, ומי שאינו מרוצה עם הרב ילך לביהמ"ד אחר והרב מצידו אומר לנפשו שפטור מלהטיף מוסר כיון שהם לא קיבלוהו עליהם למורה ומדריך רק הוא בעצמו קיבל נפשו לרב לקיים דחז"ל "לעולם ילמד אומנות נקי וקלה", ובין דא לדא, הדורות מתרדלים בעוה"ר.

ועי"ז נחסר פרנסת הרב כי לא קיבלוהו בני אדם ע"מ לפרנסו, וכבר א"א לו לילך לבתי העבודה ולעסוק בסתם מלאכה כתפירת בגדים, או להסתחר בפומבי שהרי כ"ז פגם לתואר "רב" שלו וכתוצאה מזה נעשה משררות שלו עבדות ונעשה עבד לבתי מייצרי מזון, ובעלי המטבחיים, להכשיר פרי עמלן, בתחלופת משכורת הגונה, שמעה עמי בינה זאת.

5. פירוש לא מיבעי' שאין שואלין ממנו אם השוחט הגון בעיניו, אלא גם ברואה כי השוחט קל ומכשיל הרבים אין בידו לעשות כלום, כי השוחט והקצב קמים עליו כחנתינות של ברזל ומשתיקין אותו בניזופה.

אם הפארמאן מהשוחטים אומר עליו טוב הוא למלאכה, אז נשאר שו"ב לעיר, וכן הוא שוחט את העיר וד"ל.

ג

הרבנים מתיפים שהעם יהנו מהם

וממילא רבנים ושוחטים כאלה במה יתכבדו לפני העם אם לא בראשי האנשים האלה וגו'. והיינו שעושים את ראשם שוים ליתר העם בהקפת הראש ומפאת הזקן, אז העם נהנה מהם, בראותו שהם שוים עמהם ומן הסתם היתר גמור הוא. והגם שבזמן הזה ישנם אצלנו רבנים מפורסמים ג"כ, שבאו מיוראפ, שעליהם אפשר לסמוך כבכל ערי ישראל, אבל אין בידם שום כח וחוזק לעשות דבר מה, כי הרבנים הראשונים מחזיקים⁶ בחזקה את העיר, ולא העיר מחזיקה אותם, שנוכל לאמר עליהם שום דעה. וזוהי כוונת התנא עשה לך רב, היינו שהרב יהיה נשמע לך להיראים והשלמים מהעיר ולא שהרב יהיה עליך כמו שירצה. אשרי הדור שהגדולים נשמעים לקטנים, ואז גם הקטנים נשמעים לגדולים. וזהו שמסיים התנא וקנה לך חבר, היינו, איך יהיה כזאת הוא רק על ידי קנין, כי ידוע שהקנין אי אפשר להיות על יד אחד אחד רק מידו של זה ליד חברו, כן הוא בקנין חבר, שכל עם בני ישראל יתאספו בחברותא ויתנו כפיהם בקנין זה עם זה להסכמה אחת על החבר או יהיה הכל טוב וישר.

ד

יסוד מכשיר הגון חקירה על שורש כל דבר

הן ידוע לכל המאמר שיש בדברי חז"ל, זרוק חוטרא אאורא אעיקרא קאי. והגם שהוא כמו משל של הדיוט אעפ"כ שיחת חולין של ת"ח צריכים לימוד, ויש ללמוד מזה כשאדם בא לעיין איזה דבר יראה בהשורש של אימיתות הדבר, וזהי הכוונה אעיקרא קאי, גם כי שלמה המלך ע"ה אמר החכם עיניו בראשו, היינו שהחכם יתן עיניו לעיין בראשיתו של דבר, אם יתוקן הדבר מראשיתו יהיה טוב גם בסופו, וכן מפורש גם בתה"ק (דברים כ"ט) פן יש בכם שרש פרה ראש ולענה וגו' הרי שהתורה מזהירה לנו שיהיה השרש שלנו טוב, ואם יהיה לא מהטוב⁷ נעקור השורש, כי כן הוא האמת, מה יועילו אם יקצצו הענפים

6. עי' לעיל מספר 4 ותבין דבריו שבכאן דכוון למ"ש שם.

7. כוונתו באם אחד בא לעשות תיקונים בבית המטבחים בדברים הנראין שלא כהוגן בעיניו, לפתי יחשב, ודומה לקוצץ ענפים מאילן המושחת בשורשו

הרעים, אם השורש הרע נשאר והלא יצמחו ויגדלו עוד הפעם מהשורש הרע, כמובן לכל.

ה

ביקורת הרבנים בבית השחיטה — סמיית עינים הוא

אסדר לפניכם מה שורש כפי ידיעתי בזה, ובפרט כאשר יש אצלנו רבנים מפורסמים כעת, שבאו לארצנו ואינם יודעים מתהלוכות הארץ ובפרט מהנהגת השחיטות, וגם אם אולי איזה רב ידבר לפניהם טוב, ⁸ וגם אפשר שיקח את הרבנים המפורסמים ויביאם לביזת המטבחים ויראה להם באצבע איך שעומדים שוחטים והכל נעשה יפה ומהודר, אל תפנו אליו ולא תשמעו לדבריו, כי אין זה כי אם סמיית עינים.

ו

א"א לרב לעמוד על הנעשה בבית מטבחיים מבלי שיעמוד שם ג' חדשים רצופים

כי אי אפשר לשום ⁹ בן אדם לדעת ולעמוד על תוכן העיקר מה

שיחזור ויצמיח עוד יותר ענפים מקולקלים מהראשון, וכן בזה הרשעים כים נגרשו ונגד כל תיקון שמתאמץ לעמתו יתרבו קלקולים, והעצה לחקור שורש סיבת הקלקול האיך בא לידי כך, אולי השוחט פגום אולי ההשגחה גרועה, או הבעה"ב דוחק, ושם יעשה התיקונים.

8. כפי הנראה מדברי המחבר הז' אחד מתכסיסי הקלים להביא רבנים לבית המטבחיים ולהראות להם שהכל טוב ומהודר והתכמה הטמונה בהערמה זו כי על הרוב גם הרבנים לא ידעו שאין יודעים (שזהו תכלית הידיעה) ומחבר ספר זו טובה גדולה עשה בעמיו לעורר לבב רבנים היראים על דבר שהגיע לחבילתו מדי עטקו בה, כי לעמוד על אמיתת הנעשה בבית המטבחיים א"א בפחות מג' חדשים רצופים, והוא הערה נפלאה אשר ראוי לכל רב ירא וחרד באמת לשים לבו עליה, לבל יצא מכשול על ידו. ובמיוחד העיר המחבר על הרבנים יוצא אייראפע שאין בקיאותן בטיבה של מדינת ארצה"ב, וכאשר מוזמנין אותן לבקר בבית המטבחיים סוברין כי תהלוכותיה כמו בהמדינה שממנה באו ובביקור קצר ירד לעומקה, וזה טעות גדול ונורא ודמיון זה רבים חללים הפילה בעוה"ר.

9. הדגיש בלשונו דא"א לשום אדם אף אם תרב חכמתו בחכמת שלמה, ויראתו כמשה רבינו ע"ה, מ"מ א"א לעמוד על טיבן של העוסקין בראיה בעלמא.

שנעשה בכית המטבחים, עד שיעמוד שם במלאכה עצמה עם כל הפועלים דשם עם הנכרים ועם היהודים לא פחות מזמן שלשה חדשים רצופים ובתמידות מראשית מלאכת היום עד סוף מלאכת היום, אז תהיה לו ידיעה להבין מה שאפשר להיות טוב או לא טוב. כי אין אדם אחד יכול לראות למרחק מה שהשני עושה שם ומה שרואה בעצמו ואינו עושה במעשה ידיו, וגם אם ראה במקום אחד לא יכל לראות מה שבאותו רגע נעשה בחדר השני והשלישי והרביעי וגו', כי השור השחוט יתחלק אחר שחיטתו לשבעה חלקים למקומות ולחדרים שונים, ששם נגמרת המלאכה של כל אחד ואחד, על כן ראייה כזו אינה שוה ¹⁰ כלום, כי אין לשום אדם שבע עינים שיכול לראות בפעם אחת בשבעה מקומות, לא ראייה ולא ידיעה!

ז

שוחט שעסק בבית המטבחים בעצמו ואינו רוצה לטעום טעם בשר

ידוע לכל מאמרו של רבא, שכל איש במקום שאין מכירין אותו שרי לאודועי נפשיה, לכן אודיע אני היום ברוך השם ככן שבעים ושתיים שנה ועד שנת הששים לערך עסקתי במלאכת שחיטה ובדיקה מכן עשרים שנה לערך עסקתי בשו"ב בעיר נעוועל עם שוחטים מפורסמים בתורה ויראה. ה"ה ר' משה ליב ז"ל בנו של הרב המפורסם ר' פרץ שהיה רב במחננו נעוועל ולסוף ימיו בעיר טשערנינאו ושם מנוחתו כבוד, ואחריו לא קם כמוהו זי"ע, וכערך עשרים שנה עסקתי בשחיטה ובדיקה פה ניו יארק, וזה יותר מעשר שנים שחדלתי מלעסוק בשו"ב, וכה"ש שהזמין לי פרנסתי שלא אצטרך למלאכה לעת זקנתי וכה יתן לי הנותן מטובו לכל להחייני ולהחזיקני כל ימי חלדי האחרונים וטעם של בשר בהמה דקה או גסה לא טעמתי זה כארבע עשרה שנה, כי גם בשלש שנים האחרונות שעמדתי עדיין במצב עסק

---

10. ענין הבלבול והסיבוך בבית השחיטה ע"י ניתוח הבהמה להרבה חלקים והתחלקותה למקומות וחדרים שונים ישנם גם היום, ובקצת ענינים עוד נסתבך יותר ויותר מימי קדם.

השו"ב כבית המטבחים לא אכלתי גם מהבשר ההוא, 10* יען כי יתר השוחטים לא עשו כראוי ולא יכולתי לעמוד נגדם עד כי משום זה עזבתי מצבי שם.

ח

**כאשר מתאוננים אודות מכשולות לנכבדי,
העיר צועקין לך אל הרב**

והודעתי מזה לכמה בע"ב מהגבירים והנכבדים שבעיר ונתנו לי תשובתם: אין אנו משגיחים אחר זה ויש לנו שם רבנים האומרים כי הכל טוב ומוכרחים אנו לסמוך 11 עליהם.

ט

**רבנים חותמים חותם כשר על ספק נבילה
וטרופה בתירוץ דאל"כ ימכרו נבילה ממש**

וכאשר דברתי עם רב אחד ידוע שמהראוי גם לו לעזוב את השגחתו על בית המטבח, למען ידעו רבים שאין להם שום השגחה, ולא יהיה הקולר תלוי על צוארו מלהכשיל הרבים, אמר לי בזה הלשון: מה יהיה התועלת מזה שאלך לי, הלא השוחטים יקחו להם רב אחר שיהיה עוד גרוע ממני! כי השוחטים הם הבע"ב על זה איזה שיבחרו ויציוגו

10. למדני מכאן כמה דברים חדא כי מעלת השוחט אינו מעיד על הבשר הנמכר בשוק כי טוב הוא בטענה דאלמלי הי' איזה פקפוק ודאילא הי' שוחט פלוני עובר שם, וזה איפוך ממה שאנו רואין שוחט שעסק בשחיטה ולא רצה לאכול מבשר שבבית המטבחים, מטעם שוחטים האחרים.

ועוד אני מעיד כי שמעתי משוחט מומחה מאד שהעיד על עצמו כי בהיות שהמכשולות עצומים מאד גדר בערו שלא לאכול בשר רק ממה ששחט הוא ולקח משם לביתו, לא זולת.

11. אין כל חדש תחת השמש וכהיום הזה תמצא תירוץ זו בפי כל הבריות מגדל ועד קטן, וממש יצאתי מהתפעלות כאשר אמר לי אחד בזה הלשון, "כאטש איך ווייס אז די פללייש פראדוקציע האט מערערע כשרות פרבלעמן ווייל איך האב דארט געארבעט פונדעסטוועגן עס איך ווייטער דאס פלייש אויפן רוביס חשבון וואס געט השגחה" הישמע כזאת והיתקבל תירוץ פטפוטי כזה על דעת בר שכל? ק"ו בן ק"ו בבי"ד שלמעלה

אותו לפני ההאלסיילערס והם פוסקים לו שכירתו לשלם, וכזה הוא נעשה רב ומוחזק על כל העיר ואגפיה, כי שמו עם החותם שלו נתלה על כל הצאקס בשר הנמכר בעיר ובקאנטרי ונודע לכל שהוא הגדול ועליון על כל הרבנים שבעיר. ¹² וכאים אצלו לקחת הכשרים על כל הפראדוקטען הנמכרים בהכשר ומשלמים בעד ההכשר שניתן להם בכי טוב ביד פשוטה, יען כי ההכשר שלוקחים מהרב המה משאירים אותו לירושה ¹³ גם לבני בניהם עד סוף כל הדורות, שהדבר ההוא נעשה בהכשר הרב ויאכלו המהדרין מן המהדרין. וראיתי הכשרים כאלו במקומות שהרב לא היה שם מעולם, לא הוא ולא משגיחו, וגם כי באיזה פעקטארי שיש איזה משגיח, גם שם מסתפקים במשגיח אחד במקום שנצטרך חמשה משגיחים!

,

הילוך השחיטה פה ניו יארק

ואספר לפניכם מתהלוכת השחיטה דפה ניו יארק:
לערך שלושים שנה למפרע הסכימו כל אחינו בני ישראל דניו יארק לשלוח לעיר ווילנא ברוסיא להביא לכאן את הרב המפורסם ר'

12. הערה נפלאה העיר לן המחבר כי רבנים הקלים מרויחים בנתינת חותם הכשר שלהם בכפליים, חדא הון תועפות ממון ההכשר, וגם כבוד שע"ז מתפרסמין בכל קצוי ארץ לרב מפורסם, אשר בלתי זה לא הי' יודעין ממנו כלל וכלל וכמובן דכל כי האי גוונא הנסיון כפול והמכשלה עצומה-יכ"ז ללמד על הכלל כולו דכ"מ שיש לחוש שלהוט הרב אחר כבוד המדומה יותר מעותדין להנזק מהשגחה שלו-ובפרט זה ירדנו ג"כ פלאים מימי קדם שכל רב בעירו לא הי' נצרך לפרסום כי הי' מפורסם בעירו (לבד מה שהיו עסוקין במלאכת הקודש ומובדלין מכבוד המדומה) וגם לא היו מקבלין ממון יתירא מקופת הקהל בעבור כל השגחה. ובניקל הי' להם לעמוד בנסיון שלא לחתום שמם על מאכל מפוקפק לא כן בימינו שמקבל שכר מיוחד על כל מאכל ומשקה בפני עצמו, וגם נתפרסם שמו בכל קצוי ארץ ונתרומם הודו ותפארתו, מי פתי יוותר ע"ז כל שיש אמתלא כל דהו להכשיר.

13. הכוונה למנהג הרבה בעלי חרושת שחותמים על חבילי וקופסי מזון שם רב המכשיר שכבר שבק חיים לכל חי עשרים ושלושים שנה ונראה כמצבה לנשמת פלוני הרב ומאנין בזה דעת הקהל. וכ"ז לבד מהכשירים הניתנין על מיני מזון אשר לא שזפתם עין הרב מעולם, ולא ראה רק מטבע הכסף הנשלח לו תמורת חותמת הכשרות.

יעקב יוסף ז"ל, ונתקבל להיות רב הכולל דפה, ובאמת שהוא גדר הרבה פריצות והתקין תקנות טובות בעד עמנו בני ישראל דניו יארק. אך יען שהיה ההכרח לדבר עם סוחרי העיר ובפרט עם ההאלסיילער של בית המטבחים של גסות ודקות, שכולם מאנשי שפת אשכנזית ואנגלית, וזה לא היה ביכלתו של הרב לדבר אתם, היה מההכרח לתת לו איזה רב לסניף ולסרסר, שביכלתו לדבר בלשונם. ובאותו הזמן היתה החברה של אנשי אונגארן ידם תקיפה פה ניו יארק בעשירות, ואחרי הרבה סכסוכים בתוך בני עמנו בני"א את מי יבחרו לסניף להרב, גברה ידם של אנשי אונגארן שיקחו את הרב שלהם, ד"ר ידוע בכאן, כי הוא מלומד ביותר בלשון אשכנז, כי שם נתגדל ושפתו נאה עם כל ההאלסיילער. ובמה שנוגע להוראת דבר תורה לא היה שייך, כי לא נצרכו לו, כי היה הרב הכולל, שבלעדו לא היה געשה שום ד"ת.

הרב הכולל קבץ ואסף את כל השוחטים מן העיר שיעמדו לפניו בנסיון, והשו"ב שלא הוכשר בעיניו העבירו הכל כדת, גם תיקן שיהיו פלאמבעס נתלים על הבשר כשר, גם על העופות שנשחטו בהכשר ובחזותם הרב והכל היה על צד היותר טוב הן בכשרות והן בהנהגות היהדות בבתי כנסיות, והיה כן עד העת שחלה ונפל למשכב ולערך חמש שנים לא יצא מפתח ביתו עד זמן מנותתו כבוד זי"ע, וכמשך החמש השנים האלה היתה אשתו של הרב המושלת בביתה ונשתנה הרבה שנים בביתו, כי הוא לא ידע מזה, ובתוך השנים האלה נתחזק הרב הנ"ל העוזר, שהיה עושה הכל בפקודת הרב הכולל, ועבור הרב להתחזק מחיתו.

ואחרי מותו של הרב הכולל לקח עוזרו את הרבנות ביד חזקה, נ"י הוא הנכבד אצל ההאלסיילער ולא רצו לקבל שום רב אחר, כי הוא המדבר טוב בשפתם וגם מבני עירם, וממילא נשאר גם לרב על העיר ליתן שאר ההכשרים, כי זה כלל גדול פה ניו יארק, את מי שההאלסיילער מחזיקים לרב זהו רב העיר, כי הם משלמים את השכירות מדי שבוע בשבוע די ספוקס, גם השוחטים כולם סויו למשמעתו, כי עשה להם הנחות רבות, גם הם התחילו לספר פאת זקנם כמו שהוא עשה, רק שהם היו מיפים כוחם לספר ביותר, כי הם יודעים את הנאמר בההגדה כל המרבה לספר הרי זה משובת, וחולי זה נשאר גם עד היום הזה.

והשוחטים נתעלו במעלה העליונה אצל ההאלסיילערס עד שנעשה ידם תקיפה ועליונה גם על הרבנים והרבנים מוכרחים להיות

נשמעים להשוחטים בכל תהלוכות עיני השחיטה, גם השוחטים נתקשרו כולם בשם יוניאן, כמו החייטים, ושום שוחט לא יקובל להיות שוחט עד שישלם כפי משכורתם שנתפשרו ואז הוא נכנס להיוניאן להיות שוחט, ואין להרב לומר שום דעה בזה, וחיזוק השוחטים אצל ההאלסיילערס נתהווה רק על ידי דבר אחד, שאחר מיתת הרב הכולל עשו השוחטים הנחה גדולה לבעלי הבתים שלהם וגם לעצמם, והיינו, כי מתחילה היו משלמים להשוחטים מדי שבוע בשבוע, כמו כל שכירי הפועלים כך וכך לשבוע, וממילא מובן שלא היו נוגעים בדבר כמה יהיה מהם טריפות, אבל אחרי מותו שינו את ההסדר, שהשוחטים יקבלו את שכירתם רק מהכשרות ולא מהטריפות, ובכמה נתרבה מספר הכשרות אצלם מבראשונה, זה לא אוכל לומר על ברור, יען שאני לא שמשתי בבית המטבחים ששם היה הד"ר הנ"ל, רב, כי אני הייתי בבית המטבחים שהיתה תחת השגחת הרב ממאסקווי ר' יעקב ווידרעוויץ ז"ל, ועמדתי שם במלאכת השו"ב ח"י שנים עם ה' חדשים, וכל שנותיו של הרב ממאסקווע הנ"ל הפצירו בו הבעלי בתים, היינו ההאלסיילערס שיעשו גם הם לשלם להשוחטים מהכשרות, ולא הניח כזאת לעשות, רק שיקבלו את שכירתם כשכירי יום מדי שבוע בשבוע, וזכות זאת יעמוד לו, שדבר גדול עשה.

וממילא כל הפועלים הישראלים, המבדילים הכשרות מן הטרפות, כמו בלאמביכער מהבשר ומן (הסמאל סטאף) היינו הקרבים והראשים והרגלים, ג"כ קבלו את שכירתם מדי שבוע בשבוע מן הבתים ולא היו שייכים להשוחטים, ולכן היתה היכולת לפועלי מלאכה זו לעשות הכל כד"ת.

יא

סדר השחיטה ובדיקה וניתוח

באותו הזמן היה סכום השחיטה לערך 3000 לשבוע, וכשעה אחת היה הכל נשחט ונגמרה כל המלאכה שלהם, ערך ששים שורים גדולים, ולפי החשבון יעלה רגע אחד לשור להגמר כל מלאכתו, ההפשט והניתוח והנקיון מהקרבים ולכל אחד יוכל על מקומו הראוי לו להיות, ומי שלא ראה את כל זאת יתמה: היוכל להיות שברגע אחד יגמר כל המלאכה משור גדול! אבל כן הוא הדבר, כי ¹⁴ תיכף שנשחט

14. וסיסטעם הלזה נוהג גם בזה"ז בינו והתובננו היטב בדבריו כי ממנו תבין

סדר השחיטה והבדיקה לבשר בהמה שאוכלין כהיום.

השור יבואו ששה פועלים בפעם אחת, ארבעה יפשיטו את הרגלים, אחד הראש ואחד מתחיל (רק התחלה הוא עושה) להפשיט מן הצואו לכרס ומניחה כך בלי הפשט, רק עשה מקום מהיכן שיבואו פועלינו אחרים להפשיטו אחר שיתלו את השור על רגליו האחרונות, בעזרת מכונה נתלה במהירות, ואחרי כן יבואו פועלים אחרים לגמור או ההפשט ולחלק לחלקים, ועוד פועלים עומדים מוכנים עם עגלות קטנות ההולכות על שני אופנים, באחת מהן יקבלו הקרבים ובאחת הריאה והכבד, באחת מהן יקבלו את הכרס לבד, כי גדול הוא, ובעגלה אחת יתנו את הראשים. בעגלה אחת מקבצים את הרגלים, וכל אחת מהן תובל למקומה ולחדר מיוחד ששם מנקים את הקרבים מהפרש ומן החלבים, והבני מעיים נפרדים לג' חלקים, הדקין לבד והרחבים לבד והקיבה לבד והכרס לבד, כי כל דבר ודבר נמכר לחוד, וכן הראשים לבד והלשונות לבד, והכל מנוקה בשטף מים רבים לכל אחד, כי עכו"ם מקפדים אנקיותא יותר מישראל, כידוע.

ורק בשורה הראשונה הנשחטת בתחילת היום שנים עשר זה אחר זה בפעם אחת ישתהא זמן ערך חצי שעה, יען שהפועלים מוכרחים לעמוד זה אחר זה ולהמתין עד שהאחד גומר את מלאכתו ואז מתחיל השני את מלאכתו, אבל בשורה השניה הנשחטת אינם ממתינים כלל, וני בעוד שהשורה הראשונה לא גמרה עדיין את המלאכה בשלמות, השורה השניה, שנים עשר שורים, נשחטים ומונחים על הארץ והפועלים מפשיטים את הראש והרגלים ועושים את מלאכתם על הארץ ומכירים הכל שיהיה מוכן ומזומן לתלותם בעזרת המוכנה על מקום הראשונים, ופועלים שם לרוב עד אין מספר, ומה שהאחד עושה לא יעשה השני, רק שמתחילים ומזמינים אחד לשני מה לעשות ומה לגמור, והראש (פארמאן) עומד על גביהם שלא להניחם לרגוע אף רגע אחד, ולפעמים היו זמנים כאלה שנצטרכו בעלי הבתים לשחוט יותר, אז היה נגמר 80 שורים בשעה אחת, כי פועלי עכו"ם הם לרוב וביום שצריך יותר הוא מרבה בפועלים יותר.

ובתוך הזמן שהשור השחוט מונח עדיין על הארץ ¹⁵ מוכיח השור"ב לבדוק הריאה כבדיקת פנים, ואם ישהה רגע אחד יותר בכדיקתו בשור האחד הוא מפסיד את כדיקת השור השני ¹⁶ המונח אז על הארץ.

15. היינו הזמן הקצר מתחילת ההפשט עד שנתלה ברגליה.

16. ובשורת לבוש"מ מחמיר בריאה הנורקה ממקום למקום.

כי יש עכו"ם אחד שכל מלאכתו היא ללכת משור לשור המונחים על הארץ ולחתוך במגירה את החזה מהשור מתחילתה ועד סופה, כשיתלו את השור יהיה מקום קל להשליך משם את הריאה עם הכבד, והעכו"ם ההוא עושה מלאכתו במהירות יתרה על ידי הפארמאן שעל גביו ולא ישגיח בזה אם השו"ב בדק כבר את הריאה אם לא, ואם הבודק פנים לא יזמין ולא יתקן בפנים כל הסרכות שיש בהן להניחן בשלימותן על מקומן בכדי שלא יתפרקו מעצמן, אז כמעט כולם נאכדות על ידי הפועלים המשליכים את הריאה בחזקת ידם מהשור על הארץ ומן הארץ לתוך עגלה על ידי עכו"ם שני, ופעמים רבות הן מעבירים את העגלה שלהם עם אופני הברזל שלה על הריאה בעודה מונחת על הארץ והסרכות כלא היו, עד שבאים ליד הבודק-חוץ על השלחן, אם לא שהבודק חוץ יתעכב על ריאה אחת לבודקה ערך רבע שעה לא פחות, אז ימצא היכן היא מנותחת, אבל זה אי אפשר לו לעשות, כי תיכף יתמלא השלחן עם ריאות, מן השורה השניה ואיננו יכול דעת איזו ריאה היא ומאיזה שורה, ואם יהיה הכל נעשה כד"ת.

אתם, רבותי, שימו נא את לבכם להבין כמה היה מן ההכרח להיות לזה שוחטי השור ובודקי פנים ובודקי חוץ לפני המהירות של פועלי העכו"ם, כאשר מלאכתם היא ממש כאש להבה בידם מחמת הרגילותם במהירות, ואינם צריכים להשגיח על כשרות, וכן כמה נצטרך לזה אנשים מישראל, לברר הכשרות מן הטריפות להניח עליהן החותם "כשר", כי כל מין אחד מונח בחדר בפני עצמו ששם נגמרת המלאכה, ושם הם נבללים יחד, הכשרות עם הטריפות ומוכרח שם להיות איש יחידי מאחב"י לברור זה מזה ובעוד שהוא במקום אחד לא יכול לראות מה שנעשה בחדר השני, ומה שעושים רושם לכתוב בעפרון (בעל"ז Crayon) על הדקין או על הקיבה או על הכרס או על שאר חלקי השור, קשה מאוד לסמוך על זה, יען כי רבוי המים השוטפים עליהם בחזקה, פעם בחמין ופעם בצוננים, כפי צורך הפועלים, ידיחו וישטפו לפעמים את הכל ואפשר להכיר בדוחק ולפעמים אפילו בדוחק אי אפשר להכיר, ועל כל פנים, הישראלי ההוא מוכרח להיות בר-סמכא, כי בידו היא להאכילנו טרפות כמו כשרות, וכמנו יבקשו בעלי-הבתים באזהרות יתירה וכן השוחטים יזהירוהו שלא יאבד אפילו ¹⁷ אחת מן

17. וכמובן שחש ביותר לאימת בעל הבית נותן לחמו ומימו וכיון שכן אם נאבד לו החשבון מן הכשרות והטריפות ממלא החסרון מן הבא בידו ובלבד שלא יחסר המזג דאו יתקצף עליו בעה"ב, ויוכל לפטרו ממשמרתו.

הכשרות. והביטו וראו מי הם הגאמנים האלה: לא בעלי תורה ויראה. וגם לא בעלי שכל ישר, את מי שיכולים השוחטים להשיג שיקח משכורתו בזול — אותו יקחו.

את אחד מהם אזכור שהיה מחלל שבת בפרהסיא ושמו היה אייזיק, והוא היה הפלאמבערער מן 17* הסמאל סטאף, עד שבקושי הדחתיו ממשמרתו, על ידי טרחה גדולה והשתדלות רבה, ועל כל פנים בעת שהיה אצלנו הרב ממאסקווע ז"ל בבית המטבחים שלנו היו אז אחד עשרה שוחטים ובודקים, בלאמבירערס היו חמשה ומשגיח אחד, הרי ששה עשר בכל, והבעלי בתים שלמו לכל אחד את משכורתו חמיד מדי שבוע בשבוע כשכירי יום, אבל תיכף אחרי מיתתו של הרב לקחו השוחטים את הרב הנ"ל שהכל תהיה תחת השגחתו, ובכדי שלא ירעשו העם, למה יהיה כזאת שעליו לבדו יסמכו כל השלאכט הייזער דהעיר, היינו סווארצעלדס, יונייטעד, ניו יארק, אלה השלשה הם העיקר של כל העיר ואגפיה, לכן התחברו לו עוד רב אחד רק למען שמו. 17** *ורק

17. פי' החלקים הקטנים מבהמה כמו ראש כבד לשון, ריאה, בני מעיים,

ועוד.

17. מכאן אפשר לשפוט עד היכן ירדנו עשר מעלות אחרונות כי בימים ההם באמעריקא בעת ששימש המחבר והיו מצב השחיטה ובדיקה וכשרות בכלל מאד ירוד כמו שיראה כל רואה בשורות הספר מ"מ הבינו אף הקלים כי א"א שרב אחד יקח אחריות פקוח על ג' בתי מטבחים (כפי הנראה לא הי' לו שם פיקוח על מצרכים (פראדוקטען) אחרים) וירגנו החרדים והמדקקים כאשר יראו חותם רב אחד על כל בני מטבח, ובתור כסות עינים לסמות עיני היראים ראו הכרח להוסיף עוד רב אחד לפנים כמבואר כאן בפנים).

בדורינו אנו נשפלו כ"כ במדת יר"ש עד שאין בעלי המטבחים ובעלי בתי חרושת רואין שום חשש כשלון מסחרי (ביזנעס) אם יקחו לרב המכשיר אותו הרב ישנם כבר תחת פקוחו כמה בתי מטבחים ועוד כמה מאות מצרכי מזון מינים ממינים שונים המפורזים בעיירות שונות.

הדברים מבהילין הרעיון עד למדי כי דבר זה מוכיח הוכחה ברורה כי היראים ישינים שינה עמוקה בתרדימה גדולה בשרי הכשרות ואין פוצה פה ומצפצף כי אילו היו היראים מוחין נגד פירצה הנוראה הליו היו הבעלי בתים מוכרחים נגד רצונם להשתמש בהרבה רבנים שלא להפסיד מסחרם (וזכור ואל תשכח כי גם שם היו משגיחים לרוב כמבואר בפנים).

בשלאכט-הויז הנקרא יונייטעד, ובפירוש התנו עמו שידע שהשוחטים הם בעלי בתים שלו והם לקחוהו להיות רב אצלם ולקחוהו בתנאי כפול כמו התנאי של בני גד וראובן.

ואז הסכימו תיכף הראשים מהשוחטים עם ההאלסיילערס להחליף את משכורתם, לקחת מהכשרות כבקשתם מאז, כי בכל שלאכט-הויז יש להשוחטים ב' מהם, אחד מהם נקרא בשם פארמאן והשני כמו מזכיר (סעקרעטער), שהם המדברים עם הבע"ב ועל פיהם יגמר כל הדבר, ואז מספר הטריפות שהיה מתחילה ערך ארבעים ממאה ולא פחות משלשים וחמשה ממאה, כן היה כל הזמן שעמדתי עמהם ג' שנים אחרי מות הרב ממאסקווע.

ומה שמתחילה היה בא אצלי איזה שוחט לומר בשתיקה שעל שור זה לכו נוקפו משום שהיה אי דרסה כי מחמת המהירות מהפועלים אי אפשר להזהר מזה שלא ישהה או שאר איזה פסול שחיטה והייתי מטריפו, כי אני הייתי מן הבודקי חוץ שהם הגומרים לומר כשר או טריפה, ומזמן ההוא שהתחילו לשלם ממספר הכשרות פסק זה, וגם כי הרבה פעמים באתי אל הרב הנ"ל וסדרתי לפניו מה שאני מטריף והם מכשירים ובא הרב והתחיל לדבר למה תהיה אצליכם כזאת? נתנו לו תשובה מפורשת: אנו יודעים יותר מכם בשחיטה, ומי הביאכם הלום לרב, הלא אנו! אם אינכם רוצים תוכלו ללכת לשלום, ומחר יהיה אצלנו רב אחר על מקומכם. ואז נעשה פניו לבן כמו חלב והלך בפחי נפש. ¹⁸ ומאז נתהפך הרב לאיש אחר, שאם לפעמים נתערכה בשר כשר עם טריפה על ידי טעות מהפלאמבירער, ואז הולך הפארמאן מהשוחטים לבית הגור מקור שכולם נתלים, ובורר שם איזה שרוצה ועושהו טרפה והשאר כשרים, וכשספרתי מזה להרב, היתכן? והיתה

הי' בבית מטבחים אחד 11 שוחטים וששה משגיחים (לעומת זה כהיום בבתי המטבחים שלנו הנקראים "גלאט כשר" ושוחטים אותו המספר בהמות לשעה ששחטו אז והרבה פעמים עוד יותר ויש רק ג' שוחטים וב' משגיחים בערך) ואעפ"כ הי' הבעלי בתים מתיראים שלא ינחו דעת הקהל עם ג' בתי מטבחים שיהי' תחת דגל רב אחד).

18. מכאן רואין שרב יר"ש שהי' מיצר על המכשולות הנעשין בבית המטבחים מיד כאשר שמע קולו הרם של בעה"ב כי יפטרנו ויקח רב אחר נתהפך לאיש אחר וכ"ז שייך גם בימינו שלקייחת רב המכשיר ודחיינו תלויים ביד בעה"ב כחומר ביד היוצר ברצותו מקרב וברצותו מרחיק.

תשובתו לי: הלא בשבוע נשחטים ערך 3000 ואם יתערב א' או ב' טריפות, הלא מדינא בטלים ברוב. כאשר שמעתי את זאת מפיו ממש נפחדתי ולא יכולתי לדבר אתו, כי מה יועילו דברי אם גם הוא מסכים להם, הלא כל דבר שהוא קבוע הוא כמחצה על מחצה ואין רוב, וגמרתו בלבי לעזוב את המצב.

א

שתערובות אברים כשרים בטרפה שכיח מאוד

ותערובות כאלה מן הסמאל סטאף המה מרובים מאוד ¹⁹ והכל נתכשר על ידי הפארמאן מהשוחטים, הוא העד, הוא הדיין, ושום שאלות לא יובאו להרב ¹⁹ על הכל השוחטים בעצמם דייני הצדק, אבל זה אמת, שמשכורת השוחטים נתרבה כפלים ממה שהיה בראשונה, כי בעלי הבתים עושים חשבון אחד מכמה שגמצאו כשרים, ועולה החשבון סך הכל למשל ערך 800 דאלאר, ומזה יחלקו ליתן טשעק לכל אחד כפי החלוקה מהפארמאן של השוחטים, לזה חמשים ולזה ארבעים ולהפועלים כפי מה שהשוחטים משלמים להם, ואם יעלה הסכום הכולל רק 750 אז יתמעט מהטשעק של כל אחד לפי חשבון זה.

הטשעק של השכירות לא ישוה שבוע בשבוע, כמו שהיה בשנים הראשונות, וממילא מובן מזה כיון שהכל שייך לשלם מדמי השוחטים, כל מה שיכולים למעט באנשים, הן בשוחטים והן בפועלים ימעטו וישאר להם ²⁰ רוח יותר, ממנהג זה נתעלו ההאלסיילער למיליאנען

19. הכוונה דהרבה אברים נפרדים מהבהמה לשון — כבד — בני מעיים — ריאה, שני צדדי גוף הבהמה ועוד והתערובות בהן מאד מרובים.

19** גם בזה"ז כפי השמיעה אין שאלה באה מבית המטבחים כלל לבית הרב.

20. המחבר כאן מבאר כי כאשר מחלקין הממון לפי חשבון הכשרות בין השוחטים יותר יהנו כאשר יהיו שוחטים מועטים שעי"ז נפל חלק גדול יותר לכל אחד, ודבר זה שייך גם בזה"ז כיון שבעלי המסחר הם המשלמין לשוחטים ועשירין מקמצים עיניהם רע להרבות בשוחטים ובודקים ומשגיחים, וכל שלפי המלאכה סגי בצמצום יתפקו בזה, ומשערין דבר זה כמו שאר המלאכות של הפועלים דכל שנעשית המלאכה אי"צ לפועלים יתירים ה"ה בזה כיון שנעשה כל מלאכה לפי ראות העין דהיינו השוחט שוחט, הבודק מכוניס יד לפנים. יש בודק חוץ, יש

והשוחטים לאלפים, אבל והוא רחום יכפר לעשירות כזאת, כי דמים בדמים נגעו, ומקור דין זה הוא בגמרא (בכורות כ"ח: וכ"ט.) הנוטל שכר לראות הבכורות אין שוחטים על פיו ואפילו כמו אילא ביבנה שהוא חסיד באמת ולא יטה אעפ"כ לא התירו לו חכמים, כי אם דוקא שוה בשוה. והרמב"ם ז"ל פסק כן גם לשוחטים שלא יטלו שכר מכשרות יותר מטריפות, וכן הסכימו כל האחרונים ואפילו אם תמצא דעה אחת להכשיר בדבר מועט, אין זה שייך לארצנו אמריקה, כי הדין של דבר מועט הוא רק כששוחטים א' או ב' אבל אצלנו מריבוי השחיטות אפילו פרוטה אחת נחשבת למרובה שעולה בשבוע לסכום רב, ולשוחטים כאלה אסור מדינא לפסוק שום פסק להכשיר.

יש להבין שמרוב שחיטות ²¹ כאלה יש הרבה שאלות יום יום ובפרט שאלות מן בית הכוסות שנקבה ע"י מסמרים גדולים שנמצא בהם, ממש אין לך יום שלא יהיו כמה וכמה ביום והכל נגמר ע"י האנשים הפועלים, לפעמים בא ליד השוחט לראות והכל נעשה כשר על ידם, ומה שיש משגיח ²² אחד בשלאכט-הויז, הלא הוא עומד בחדר מיוחד ששם השוחטים משחזים החלפים ולא יצא מפתח חדרו ואינו רואה לא השחיטה ולא הבדיקה ולא שום שאלה יכול לידו, כי אין לו

בלאמבירער הנקרא (ליופי המליצה משגיח. הכל שמחים הרבנים והבעלי בתים כיון שב"ה הכל טוב אין נוחרין ח"ו, ואין מכשירין הבהמה בלי בדיקה או בלי משגיח ח"ו, לא ולא, חותמים בחותם של דם ישראל "משגיח" ויאכלו ענזים וישבעו.

לא חכמו יתבוננו בהמצב הנורא שהשוחט נבהל לשחוט ולברוק סכין וסומני בהמה ולרחוץ ידו ולהכין עצמו לשחיטה החדשה הכל במינוט אחד וכן אצל הבודקים אז יבינו כי אין מלאכת השוחט כמלאכת הפשטת עור הבהמה דשם כל שרואין שנעשה המלאכה טוב, אבל כאן לאו בראות העין אלא באבנתא דליבא כי נגול הרחבת הדעת ומנוחת הנפש המאד מוכרח להשוחט.

נהי' עובדא כאשר פתחו השוחטים פיהם לבקש הוספת שוחטים כי כבדה עליהן רגל המלאכה ונדחה טענתם ונשאר מכלי מענה, והכל באופן ראשון. 21. פי' שחיטה שדרכה במהירות ומרוצה מוליד הרבה שאלות יום ויום ואין דורש ומבקש.

22. משגיח אחד לא די וכ"ש בדליכא משגיח כלל מחמת קמצנות בעה"ב

כבזה"ז.

פנאי, כי לכל אחד ואחד די לו לגמר מלאכתו על מה שהוא עומד והלואי שתהיה יציאתו כביאתו.

גם נתקנו בבית המטבח הרבה חביות פתוחות שנוטלו מהן שוליהן דלמעלה, ממולאים עם מים על ידי קראן שנגדיהן, מהן יש שהן ממולאות מים רותחים ויש עם מים קרים, הכל לפי צורך הפועלים, ובימי החורף כולן כמעט מים חמים כמובן, ולהפועלים המפשיטים יותנו לכל אחד ואחד סמרטוטים גדולים חדשים וכל אחד מהם יטביל את הסמרטוט שלו בהחבית ומרחץ ומשפשף היטב את הבשר והחלבים של הכליות לנקותם מכל לכלוך ודם, גם הסכינים שמפשיטים יטבילו תמיד בהחבית, כמובן שהמים החמים יעבירו שמנונית החלב מהסכין ובזמן שמרחצים הבשר עם המים אז נראה להדיא שצף שמנונית חלב על המים בהחבית ואז עדיין הבשר חם וגם המים חמים ונבלעים המים החמים בהבשר החם, וזה נעשה ממש יום יום, אי אפשר להם בעניין אחר להמתין עד שיתקררו, כי מפני רבוי השחיטות הכל הולך בזריזות.

יש עוד זמן אחד בימי החורף לפני ימי אידיהם, אז מביאים הסוחרים את סחורותיהם לשוקים הגדולים להראות לעין כל את ההידור והיופי של סחורותיהם, וכן גם סוחרי הבשר במשך איזה שבועות קודם הזמן ההוא מתחילים לעשות על הבשר איזה ציורים שונים להדרו וליפותו, והציור הוא באופן זה:

תיכף אחרי ההפשטה, בעוד הבשר חם, לוקחים מהחלב המוכר ג"כ חם ומטיחים כל הבשר ותיכף בחמימותם חותכים ומעבירין עם הסכין על הבשר איזה ציורים, כמו אילן וענפיו, והטבע של בשר חם, כשמחתיכין אותו מעט בנחת תיכף יתפרד הבשר במקום הניתוח ונעשה הציור עליו יפה ולבן מהחלב שעל הבשר, וכן עושים יום יום קודם חגם, ואפשר שהקצבים הנאמנים יסירו החלב בעין מה שימצאו על הבשר הבא להם בתנותם, אבל את החלב הבלוע בבשר שהטריחו עליו בהיות שניהם חם, זה אי אפשר לו לנקר, וגם לא כל הקצבים שוים, יש מדקדקים בזה ויש שאינם משגיחים לטרוח בזה, כי הם מסתפקין בזה שנחלה על הבשר פתקאות בחתימת הרב שהבשר כשר למהדרין מן המהדרין, ומה צריך יותר מזה! ²².

²². מכאן נ' דבשר שמחתימין עוד בבית המטבחים בחותמת כשר (וכן

נוהגין גם היום בכל מקום) גורמת מכשול גדול ופתח פתוח להקצב בחנות שלא

ולדעתי ספק גדול הוא אם כשר הוא למהדרין, הלא המהדר דובר רוצה שלא יהיה שום ספיקה בהכשר ולא יקמץ בממונו לשלם פרוטה יתירה, רק שלא יהיה לו שום ספק באכילתו בכשרות. על כן אחינו בני ישראל, נתתי לכם הסדר בקצרה מתהלוכת השחיטה בארצנו, כי על²³ הכתב אי אפשר לי לפרש הכל, כי זקן אני ונלאו ידי מלכתוב, אך זאת תדעו שלא לחנם אמרתי שאוכלים ספקי טרפות בארצנו, אפשר שלא רק ספיקות רק ודאיות, רק שאין אני רוצה להוציא מפי לומר ודאי על שום טריפות בעולם, כי לכל יש הרבה חילוקי דעות, אבל למעשה כשבאו לידי הטרפתים, ולכן אף כי לביעור חמץ נתנו לנו חז"ל זמן אור לארכעה עשר, ודוקא לאור הנר ולא באבוקה, בכדי שיהיו יכולים להכניסו לחורין ולסדקין ולכדוק, אבל ביעור החמץ הזה חוב גמור הוא עליכם יום ממש ובכל יום אתם עוברים בכל יראה ובכל ימצא וגם לאור הנר אינכם צריכים, כי לא

לנקר הבשר, דכל שהקונה רואה חותמת כשר די לו, ואינו מבין כי אינו מעיד על הניקור.

23 הכותב מעיד כי הרבה יותר ממה שכתוב כאן הוא באמת. מוסר גדול יש ללמוד מכאן כי העונש שנקבו חז"ל על כל מי שבידו למחות אין גם אחד אפילו הדיוט ואיש פשוט שינקה מזה הבה ונתבוננה קצת, ידוע עוד מימי הקדמונים כי הקצבים היו היותר אלמים. ותקיפים, עזי פנים, כעסנים, אשר לא ישא פנים לזקן אפילו כגובה ארזים גבהו וגדול מרבן שמו בנוסף לזה שררה הפקירות גדולה באמעריקא בשדי הכשרות בימים ההם. ידוע עוד כי בעבור בצע כסף עלולה בן אדם לעשות דברים היותר גרועים. ובאותן הימים יהודי שיצא מאירופא לארה"ב אמעריקא נחשב לקל ופורק עול (ואצל הרבה משפחות ישבו שבעה עליו) ובהפקירא ניחא לי.

וכל אחד ממדות הללו הי' די לבעלי בתים לפרוץ בשדי הכשרות והשגחה ככל העולה על לבם וכ"ש בצירוף כולם יחד, ועם כ"ז הי' לחץ היראים על בעלי הבתים במקצת עכ"פ להגביל אפקרותא דלהון שיצטרכו (עכ"פ לפנים) להרבות רבנים מפקחים וגם משגיחים כפי הצורך, הרי שבעלי הבתים תלויים בדעת הקהל במובן דבאין לקיחה אין מכירה (ווען עס איז נישט דא קיין קאסטעמערס איז נישט דא קיין ביזנעס).

וגם בימינו אלה אם היו היראים והמדקדקין מרימין קול יחד בזעקה גדולה על פני חוצות כי אין אנו רוצים בשר ושאר פראדוקטען רק מה שהם באמת למהדרין כי אז היו הבעלי בתים מוכרחים לציית לקול זעקתם.

במתבוא ובטמון הוא, אך בפרסום גדול לעין כל ואין כאן שום ספיקות, כמאמר לשון חז"ל, הרי השור שחוט לפניך ²³* ואין לזה תועלת רק כשיהיה הכל ביד העיר, להרבנים ישולם מהעיר די סיפוקם בריוח וכל ההכנסות שיש להם יהיה שייך להעיר וכן יהיה ג"כ עם השוחטים, אז בטח שיהיה הכל כשר וישר, אבל כאשר הוא כעת, שכל אחד מוכרח לעשות מעצמו, כל אחד מהם מקלו יגיד לו, כל המקל לו וכו' ובכל דבר דרבנן מקילים, באמרם ספיקא דרבנן לקולא, וכן בכל דבר שצריך שיעור מקילים שלא ישגיחו על זה שכל שיעורים שנתנו חז"ל הלכה למשה מסיני הם, כידוע שיעורין, חציצין ומחיצין הלכה למשה מסיני, ומזה יצאו כל הקלות שנעשו בעיר, וכאשר הלכנו על דרך האמת והשלום אז ודאי תצליחו והבורא יתברך ישלים כל צרכיכם לטוב, כי הבא לטהר מסייעין אותו ושלום יהיה לנו ולכל ישראל אמן.

הזכרתי לפניכם סדר השחיטות והתשלומים כשהיה מאז, ועליכם חוב ²⁴ גמור לראות איך הוא מעמדם כהיום הזה, כי מערך עשר שנים שאינני בא בתוכם ואפשר שנשתנה בשום מה, רק זה ידוע לי, שגם אז כשאמרתי להרבנים למה יהיה כן בהתשלומים מהכשרות כחדו לי הדבר ואמרו שרק דבר מועט, 2 סענטים, משלמים יותר מהכשרות, אבל לא כן הוא כדבריהם, וגם כי בארצנו מרבוי השחיטות לא שייך דבר מועט, כי אף פרוטה אחת תעלה למרובה במשך השבוע שמשלמים השכירות. גם רבים אומרים שבארצנו ²⁵ הכל כשרים בכשרות, כי כשנמצא סרחה בריאה מטריפין אותה מיד, אבל זה שקר גמור ²⁴, ואדרבה מקילים ומקילים יותר מדאי.

²³ הרי שלא מצא המחבר שום תרופה בעולם רק כשיהיה הכל ביד העיר.

²⁴ דבר זה נחוק מאד בזה"ז.

²⁵ בעוה"ר גם בזה"ז זועקין כן.

הדרך לניקור חלק הפנים

אב—אלול תשמ"א

קונטרס ה

מחיר החוברת
באר"י 3 שקל
בחו"ל 1 דולר

חוברת זאת אפשר להשיג אצל בית המדרש
הלכה למעשה
רחוב הס 7 תל אביב ארץ ישראל

מכתב ב.

יעקב לגרא

המורד השליש

רב אבד המוסק
אוקראינה

הגדרה 2 נקודת חלק הפנים

ירדע, כי כאן בארץ מנקרים גם השמאנזרעס

אולם חלוצי מה נקרא חלק הפנים.

אם מוכנים לחלק הפנים גם מה שאחרי חרטפא (רויס פלייש) יש עם

חלב דאורייתא. ומה שכ' חרטפא בשויע ס"י ס"ד היינו רק על חלק הפנים

שלפני חרטפא מקדם שמונתה בן הדיאא

אבל אם מניחים לחלק הפנים גם כשר חרטפא בזה לא דבר חרטפא

כי עם יש חלב משע.

וכן הביא בדרכי משונה בשם קזנאטס המשיע,
כי מתמצה חלבד ולמעלה אין עם חלב ומהחזר חלבד ולמסר
מתחיל חלב חבליות דמאר חלבים

מכתב ג.

גלב דברי המנקרים אל הקוד החודית בירושלים

הפ"ד

יום ראשון כ' במסור השליש קע"ח"ק ירושלים

אנו חתים מאשרים שכל הנכחה במסור של חרטפ"ג ר' מרדכי טלאכי שליט"א. בביקור חלק הפנים
הקדמי: ראשית מסיר את הקדום של גבשו האדום עד מנפו שנקרא בלח"ט ריטאלע וגם מנקר את
החלב שמתחת לקדום הגיל וחותך לאורך חגיר עד לחזו ומרביטאו דקולף את החלב מחגיר עד לקצו
של הגשו שהיא המסן המכלים של חירך ואת"כ מסיר את הגשו האדום מראש החלעות המפרס חסורן
לקצוה חרכוה וחותך במחוריהן מכל חלבן שעליהם. תבן קולף את הגשו האדום ממחוריהן במקביל
המכסה את הקצוה חרכוה ומסור"כ מסור השגי קולף חרטפאלע במקביל המכסה את חגיר חרט לכל
אודבר. כל הנכחה כאן הוא חללח וכן ראוי לחנוג ואין לשגוה בכל חנוכה ישראל כאן ובגולה.

כ"פ אנו מאשרים שחלק הקדמי והמנים הוא חלב דאורייתא ויש בו איסור ברה.

החוזמים

ר' גר מרוביץ - דאס מנקר בעדה חודית ירושלים.

ר' יוסף גבי הירשמן - מנקר.

ר' משה ליב קורנבלים - מנקר.

ר' מאיר דוד קורנבלים - מנקר.

כ"כ אלן מלסקי, מנקר את חלב חרטפ"ג
ובל"ה חרטפ"ג
גם חרטפ"ג שג"ל חרטפ"ג
גם חרטפ"ג שג"ל חרטפ"ג

מפתח הענינים

—א—

להחזיר העטרה ליושנה

1. מכתב לאחבני' בכל התפוצות לעזור ולהזהיר שלא יוכשלו ח"ו באיסור חלב החמור.
2. המצב בהקהילות קודם חורבן יוראפא.
3. המצב בענין הניקור באמעריקא.

—ב—

קריאה דחופה לגדולי חו"ל

1. לא יוטמאו ח"ו במאכלות אסורות.
2. נתברר שהמנקרים בחו"ל מכשילים הרבים, באיסור חלב שהוא איסור כרת רח"ל.
3. הקמת כולל וביהמ"ד ללימוד ניקור להעמיד שוחטים ומנקרים ת"ח.
4. יש פסק מהבית דין צדק שבירושלים עיה"ק שיש חלב דאורייתא בחלק הפנים.
5. קריאה לעזור למלחמה.

—ג—

זעקה גדולה מבית דין הגדול
שבירושלים עיה"ק

1. מנקר צריך שיהי' לו כתב קבלה מחכם.

2. מכשולות גדולות בענין ניקור.
3. המנקרים היום אין להם שום קבלה ומכשילים הרבים באיסור חלב ודם — איסורי כרת רח"ל.
4. בחלק הפנים יש הרבה חלבים וצריך להיות אומן גדול בזה.
5. ח"ו לחפש קולות בענין ניקור.
6. אזהרה למנקר ללמוד דוקא אצל מנקר יור"ש מפורסם וליקח כתב הודעה ממנו.

—ד—

כללן של דבר להרוצה לאכול בשר בלי פקפוק של איסור חלב ודם רח"ל.

1. יבקש מהקצב להראות לו הכתב הודעה והקבלה על ניקור, ויותר טוב שיפרסם בחנותו על החלון ההודעה והקבלה לעין כל רואה.
2. צריכים לברר אם לא נמצא שם מנקר שאין לו הכתב הודעה וקבלה, ואפשר שהוא ניקור הבשר.
3. אין לאכול מבוטשער סמאר שאינו מנקר חלק הפנים כדבעי' (עיי' מכתב מביד"צ).
4. הקצב והמנקר צריכים להיות יר"ש מרבים ות"ח.
5. נא לפרסם המכשולות בענין ניקור ולהציל השכנים והחכרים כו', וכל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא. כי בזה מציל דורות שלמות מאיסורי כריתות רח"ל, ואפילו בשביל נפש אחת הכל כדאי.

—ה—

מכתבים של דעת גדולי ארץ ישראל
בענין ניקור החלב

מכתב א. פסק מבית דין הגדול
שבירושלים.

מכתב ב. עדותו של הגאון מהר"י לנדא
שליט"א, אבדק"ק בני ברק.

מכתב ג. טופס הפסק של ראש המנקרים
בהעדה החרדית ושאר המנקרים של העדה
החרדית.

אין חילוק בניקור חלב הפנים בין ארץ
ישראל לחוץ לארץ לפי עדותם של מנקרים
מומחים העובדים כעת בעדה החרדית
בירושלים.

בית מדרש. הלכה למעשה ללמוד שחיטה. ניקור ואויה

Office: 7, Heap Street, Tel-Aviv
Tel. 29 47 48 P. O. B. 4818

רחוב אלישע ג. בניברק

המשרד: רחוב סג 7, תל אביב
טלפון 29 47 48 ד. ת. 4818

— א —

להחזור העשרה ליושנה

בש"ד

לאחינו בני ישראל בכל אתר ואתר, בכל המקומות, רבני ישראל יחד עם משמשי הקודש. השוחטים מנקרים, משגיחים על הכשרות שמרו במסירות נפש על אילת על בני ישראל שלא ישקו חו"ש בדברים טבאים ולקיים בכל בית ישראל השולחן הטהור

התורה הקדושה הזהירה והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה ולא תשקו את נפשותיכם הנצ' ב' ו'ל אומר כמו שהבדלתי אתכם מע'ו' כך תהיו מובדלים מהם בארחות החיים. וכמו שבעניני הגנש ראוי שיתנהגו לפי מצות ה' ככה בענין החמר וגו'. ראוי שיתנהגו לפי התורה והמצוות

הרבנים במקומות מושבותיהם היו עיני העדה אשר על פיהם ישק כל מאורע הפרטיים והצבוריים לאור יקרת להאיר הדרך לבני ישראל אשר ילכו בה בהתנהגותם האישית למופת ובמידות התרומיות שבהם התפקו כמנעם בחוליים בעצמיות. וברוך תהורה והמצוות משכו אחרים מעריצים רבים, כעמדת האש. כחומה בצורה. כתרס. עמדו מול ההתבוללות ונמיתה בין הגוים

השולחן הטהור שנשמר בקפדנות בכל בית ישראל הדות הרב דמתא בעינים פקוחות עמד על משמרתו משמרה הקדוש יומם ולילה. ונוצר קשר ארוק בינו ובין תושבי המקום שכאו לרב לשאל שאלות הכשרות ודרך התורה והמצוה בלי תגבלת הזמן. נר התמיד שבקע מבית הרב בשעות המאוחרות של הלילה העיד שהרב עומד על משמרת הקודש עוסק בתורה ומוכח לענות על שאלות בעניני דת. לסעד ולעזר לכל אחד ואחד בעניניו הפרטיים. אבי חרוני של העדה. בכל עניני הציבור המראדאטארי הקובע, והיו הסוד של קיום עמנו בזמנים הכי קשים שעבר על עם ישראל בגלות ארוכה וחשוכה

אחרי חורבן אירופה שמקד עלינו. בימינו קהלות שלמות נשמרו. גדולי תורה ויראה חסידים ואנשי מעשה רבניה ומשגיחים בקידוש היו הקרבנות הראשונים לקידוש השם ה"י" גדולי התורה ויראה שהשאר כח' לפליטת בית ישראל הצליחה בעזרת ה' לשקם מחדש את ממשלתו ועקב, בחי כנסיות ובחי מדרשות, ישיבות, כוללים מלאים ב"ה בלומדי תורה ה' והם העדות הנאמנות לקיום הבטחת ה' נצח ישראל לא ישקר, ורא עקא: הרבנות נשארה בתורגנה

רבנו גאון קשישא הלכו למתיבתא דרבינא, גדולי התורה והיראה מאירופא הלכו על קידוש השם. והרבה קהילות שנשארו לפליטה בתפרות מבקשים רועה רוחני, מורה הוראה, שו"ב. מנקה החלבים, ואין לחשיג נמצא הרוב מבושלים בכשרות באכילת טריפות. הגורם, כי קשה למצוא מורה הוראה שאפשר לסמוך עליו ארכי השיבות והכוללים בחרים במגידו שגוריס, רמ"ם, בדרינות, הרבנות נשארה בתורגנה, מעט מאד מבני הכוללים שעוסקים בלמוד איסור והיתר שחיטה או ניקור החלב, והגורם לפי היא קשה למצוא רבנים שבידם לענות על שאלות אלו ושיוכלו להודיע את בני התורה במקצועות אלו. המעט שנמצאים, תחת הסתנה של הביד"צ בירושלים, ובידאשם מרא דארעא

ישראל רב שבב"ה הגאון האמיתי רבנו ר' יצחק יעקב ווייס שליט"א ואנו קבלנו עלינו המשימה הזאת הקשה, לחפש הרבנות ולהחזיר עטרה לישיבה. תחת הסתנה של הביד"צ בירושלים, שיעסקו בחלכה למעשה. בהראת איסור והיתר ברק אשר משרתה היא להעמיד תלמידי חכמים יראי שמים. שיעסקו בחלכה למעשה. בהראת איסור והיתר ולהשתלם במלאכת הקודש - שחיטה ובידיקה ומלאכת ניקור החלב. בס"ד הצלחנו לקבל לביה"מ שלנו אנרכים מצוינים בתורה ויראת שמים אשר עמלים בתורה. מתעמקים בש"ס ופוסקים מהראשונים ואחרונים. ונעזרים על ידי רבנים גדולי התורה והיראה וממוחים ללמוד שחיטה ובידיקה. ניקור החלב ועוסקים בלימודים. הלכה ולמעשה, וכל אברך ימצא אחרי תקופת

הלימודים ראוי לשמש בקודש ועומד לבור המבחן - לבחינתו של הביד"צ דיעה"ק בירושלים ת"ו

בבדי היות כנים למטרותנו הנעלה. להעמיד תלמידי חכמים יראי שמים שיעסקו במלאכת הקודש. וששמשו בתור מנהיגי העדה, צלילים היות חזקים ברוחם. ברוח התורה של ישראל טבא. עליהם לקיים - לא תגורו מפני איש החלטנו לא לקבל עזרה כספית משום מוסד פולטי או ממלכתי בכדי שלא לקבל עלינו שום השפעה מכוחו אלא מגדולי התורה והיראה

אוהב ה' שערי ציון מל משבנות יעקב (תהלים פ"ז). חז"ל דורשים אוהב ה' שערם המצוינים בחלכה ששם קביעת התורה והתורה ככל יום ויום. מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד ידוע לנו שהדרך שבחרנו לא קלה היא אבל בטוחים אנו בש"ת שנצליח החז"ל אומרים בעשה שהקדומו ישראל נעשה לנשמע באו ששים ריבוא של מלאכי השורה וקשרו לכל אחד מישראל שני כתרים. אחד כבוד נעשה ואחד כנגד גשמע כיון שחטאו ישראל - פירקום - פירקום. א"י המא בר חנינא בחורב פרקו אמר ר"ל עתיד הקב"ת להתיר לנו

הדיב'ו' שאל: מה חשוב איפה פירקו? ואומר המדרש הוא שלא נחשוב בחזרה וחלוי בנו לא הכתרים נמצאים בחורב - כלומר בתורה. ויש בדינו לקבלם בחזרה וחלוי בנו אנו פונים לכל בית ישראל - אגא חזרו לנו להתזר את המתרים - הכתר תורה של הרבנים. נחש את הרבנות התורתית האמיתית ליושנה, ובזכות זה נזכה לביאת גואל צדק במהרה בימינו.

בכבוד רב

הנהלת בית המדרש הלכה למעשה

ראש הכולל
הרה"ג ר' מנחם רוש

ראש בית המדרש
הרה"ג ר' מרדכי מלאכה

הנשיא
הרה"ג ר' ולמן בריזל

מכתב זה נשלח ע"י ביהמ"ד הלכה
למעשה להרבנים והאדמורים
בארצה"ב.

—ב—

קריאה דחופה לגדולי חו"ל.

לכבוד הרה"ג וכו'.
ראשית דברי רוצה אני להביא את דברי השפת אמת זצ"ל שאמר:

העולם נקרא ע"ש העלם שעליו לתקן בעוה"ז, וכפי התיקון העלם
זוכה לאור הגנוז — כפי ערכו. חכז"ל אומרים "יש קונה עולמו בשעה
אחת." ע"י מסירות נפש זוכין לשעה אחת. וזה קורה אצל כל איש
מישראל. אין לך אדם שאין לו שעה. וצריכים לייגע את עצמו כל
הימים לזכות לאותה שעה.
התורה הקדושה אמרה:

"אל תשקצו את נפשותיכם ואל תטמאו בהם." במאכלות אסורות
יש אטימות והטומאה. מאכלות אסורות מאסרין הנפש להיות משועבד
לגוף והגשמיים. ועל ידי התעוררות ופעולות אדם לקיים מצות התורה.
והבדלתם בין הכהמה הטהורה לטמאה." זוכין לפעולה דומה
מהש"ת. "ואבדיל אתכם מן העמים." (מספרי הקדושים).
שמענו מהרבה אנשים יראי שמים מומחים גדולים ונאמנים ובררנו
את זה ע"י ששלחנו לארצכם לאמריקא שליחים נאמנים: שנכשלים
אצלכם באיסור חלב דאורייתא ובאיסור כרת רח"ל.

נוכחנו לדעת שהמנקרים שלכם לא יודעים
להוריד החלב דאורייתא ומכשילים את
אחבנ"י באיסור כרת רח"ל.

הי אצלנו מנקר מומחה — הוא משמש גם היום כראש מנקר בהו"ל בדקנו אותו בעניני חלב במומחות הרב הגאון משפרסבורג מביד"צ בירושלים ראש מנקר מירושלים ועוד מנקרים מומחים וטובים אומרים שזה משמש בקודש בתור ראש מנקר לא יודע כלום בניקור ומכשיל את הרבים במאכלות איסור חלב. אמרתי בלבי לא אתן מנוחה לנפשי

אצעק ועקה גדולה ומרה שכל בית ישראל ישמעו

הצילו! את עצמכם מאכילות חלב:
"כל אוכל חלב ונכרתה הנפש מעמו."

הביד"צ בירושלים הוציא כבר מסק הלכה שבחלק הקדמי הפנים של הבחמה יש חלב דאורייתא שהוא איסור כרת, וגם תוקנו תקנה שכל מנקר הרוצה לעסוק במלאכת הניקור צריך לקבל סמיכה ממנקרים מומחים ומביד"ד נאמן.

היות שיש חוסר גדול במנקרים מומחים יראי שמים שנוכל לסמוך עליהם, הקמנו כולל — בית מדרש ללמוד ניקור הלכה למעשה — שחיטה ובדיקה והלכות או"ח בעזרת השם הצלחנו שבאו אלינו לכולל אברכים גדולי תורה למדנים מופלגים פוסקי הלכות יראי השם, המגיד שעורים אצלנו הם רבנים גדולי התורה ויר"ש מומחים גדולים בעניני חלב הלכה למעשה ויש לנו בעזרת השם אברכים שיודעים כבר הלכות ניקור הלכה ולמעשה ומקבלים תעודות סמיכה מביד"צ בירושלים. לכן הנני פונה לכבוד תורתכם הרמה לעמוד לנו לעזרה במלחמתנו. אני מאמין באמונה שלימה שבזכות זה נוכח לביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

בכבוד רב

ובזכות התורה והמצוה

31 / בריו

הרב זלמן בריזל ירושלים

מנהיג ירושלים ת"ד יתקן... להחש א"ת... שנת תש"א

אזהרה בענין ניקור

נהוג ומקובל בכל חסודות ישראל למנות שוחטים ובודקים מומחים ויראי ד' מרבית שיש בידיהם כתב קבלה מחכם הראוי לטמון עליהם. ולעומת זה רבה ההזנחה בענין ניקור שכל מנקר מלמד ומורה למי שרוצה ובזמן קצר ממלא את ידו לעסוק במלאכה הניקור ללא שום תעודה וקבלה ובאמת ערבין ערבא צריך, ועי"ז רבא המכשלה להאכיל ח"ו בחלב ודם איסורי כרת ר"ל, ומה שאומרים לטמון ע"ד הרמ"א ביו"ד סי' ט"ד סי"ז דבחי הבהמה של פנים אין בהם מחלבים אלו רק קצת מן הקרום של חלב הכסלים וכו' - ד"ז גוטא צריך לימוד ובקיאאות דאלי"כ בקל וכשלו באיסור חלב דהכבוד יש חלב בהסחול וחוסים דם בהלשון.

עוד יש לדעת מד' הנוב"ח יו"ד סי' ל"א עד כמה אפשר להניח בהצלעות לחלק הפנים וכפי שסיכם כשו"ח בית שלמה ח"א יו"ד סי' ק"ז המנהג בכל חסודות ישראל בגלילוחינו לחתוך לחלק הפנים סמון ממש לצלע שנים עשר והבשר שאחר 'צלע י"ב מניחים לחלק אחוריים ואין מועיל רק ניקור ממנקר הבקי לבקר חלק אחוריים וא"א לבאר כל פרטי הענינים כמבואר ברמ"א שט.

אך זאת דעתנו שאין כדאי לחפש קולות במקום שיש מחמירין באיזהו חלק כי בלא"ה יש שפע בשר בהבהמה, ואשר ע"כ באנו להזהיר שכל הבא למלאות ידו במלאכה הניקור יהיה זה דוקא אצל מנקר מומחה ויר"ש מפורסם ואחרי שהלז יתן לו הודעה ואישור שלימודו עליה יפה ובקי וזריז במלאכתו יופיע בפניו ביד או חכם המקובל להורות הוראה להבחינו ואז יקבל ממנו כתב קבלה לסומכ למשרת מנקר.

מנהיג ירושלים בחודש מנחם אב תש"א לפ"ק.

יצחק יצחק מנחם יג וא"ת פה יתקן

ואשר ע"כ באנו להזהיר שכל הבא למלאות ידו במלאכה הניקור יהיה זה דוקא אצל מנקר מומחה ויר"ש מפורסם ואחרי שהלז יתן לו הודעה ואישור שלימודו עליה יפה ובקי וזריז במלאכתו יופיע בפניו ביד או חכם המקובל להורות הוראה להבחינו ואז יקבל ממנו כתב קבלה לסומכ למשרת מנקר.

ואשר ע"כ באנו להזהיר שכל הבא למלאות ידו במלאכה הניקור יהיה זה דוקא אצל מנקר מומחה ויר"ש מפורסם ואחרי שהלז יתן לו הודעה ואישור שלימודו עליה יפה ובקי וזריז במלאכתו יופיע בפניו ביד או חכם המקובל להורות הוראה להבחינו ואז יקבל ממנו כתב קבלה לסומכ למשרת מנקר.

ג.ב. בסוף תשובת הרא"ש נדפס בפסק ב"ש של מהר"י סרוינה. והגו בקרקא ואשכנז, בפולין ורוסיא שמנקר צריך להביא תעודת ניקור בכתב באישורו של מורה צדק כמו בשחיטה ומוסמכים יותר בניקור מבשחיטה ראה תשובת ידברי דוד" להגאון מהר"ר דוד מילובה ויל"פ ליה, וכך המנהג בארצנו הקדושה מדורי דורות.

הקונטרס הזה נתפרסם כמו לפני חמישים שנה במדינות איירופע, מהמנקר המומחה המפורסם מאוד אשר פעל גדולות ונצורות בשדי הכשרות לבער הקוצים מן הכרם ולהעמיד הדת על תילה, הרב הצדיק מוהר"ר יוסף צבי סג"ל זצ"ל.

בן יוסף

ניקר

הביטו וראו...

כאשר נרצה לנסוע נסיעה בעגל' ובזמן קרוב, אף אם הוליק את הסוסים איש פשוט הדיוט ובן כפר יהי', כגהוג, לא נפחד מללך את דרכנו בטח אתו עמו, כי ידענו שהבעל עגל' מלומד במלאכתו זאת מאז מקדם.

אולם אם איש אף שהוא בקי בעל החכמות, אבל להוליק את הסוסים עוד לא גסה, וישב על "הכסא" ולא ידע ויבין להנהיג כפי הצורך בדרכים שונים כמובן, אז נוכל לבוא חו"ש לסכנה גדולה.

כך אנכי, נבזה וחדל אישים, הנני רוצה לדבר בזה מענין הנוגע לכלל ישראל, ואף שטח מראות עיני לא דעת לי ולא תבונה כטיפה מן הים מחכמה ותבונה של ראשי הקהלות, אשר דבר זה שייך להם להביט לראות... ולתקן, אבל כמו הבעל עגל' הנ"ל, כמעט בכל ימי עסקתי באותו דבר, לכן אדברה נגד מלכים ולא אבוש בטגם שלא מרמה בפי חו"ש, רק אהבת ה' ותורתו.

השגחת ניקר הבשר, רבים בעקב בעו"ה, ונפלאתי מאוד לראות קהלות אשר מדקדקים כחוט השערה בכל עניני יהדות בקהלתם הקדושה, ורק על הדבר הזה לית מאן דמשגח, באמרם שהקצבים "בראווע יידען" ויש לסמוך עליהם, ואנכי אשר אני מכיר את כל תהליכות המקולין, כללותיהם, פרטותיהם ודקדקיהם, ידעתי בטח שחו"ש לסמוך בזה על הקצב בכלל, ובפרט לעתים, כמו ערבי שבתות וימים טובים, יומא דשוקא וכו'. אשר בימים אלו ובזמן הזה מתאספון במקולין אנשים ונשים וטף, וכאו"א אין לדרכו, וצועק בקול "הב" "הב" ויש בתוכם איזו "בעל בית" אשר מקומו "במזרח", וכך הוא אומר "מהר קח את הסכין והבשר ועשה מלאכתך ממש כהרף עין" וזאת אומרת, למה תבלה הזמן לעשות כ"כ רב לך בחתיכה זו, וכן להלאה, באופן שבמהומה כזאת צריכין להיות זהיר מאוד ולירא את ה' בענין הזה המסור ללב, ולחשוב במחשבתו כאלו לא ראה ולא שמע כלל, רק יעשה מלאכתו באמונה כמו שהורו חכז"ל, ואנכי בעיני ראיתי שהקצב לא עמד בנסיון הזה.

ולולא דמסתפינא הייתי אומר שכמעט אין נ"מ בזה לקצב ישראל לא", ואף שזה נראה לדבר זר, אבל מי שיודיע את תהליכותם וערמתם יבין זאת.

ושמעתי מידידי אחד, ירא ה' מרבים ומהימן, והוא משגיח אצל קצב אשר הקצב הזה כמעט בכל יום אינו מתפלל בלא טבילת מקו', ועכ"ז בכל יום ויום עושה ורוצה לעשות בניקר שלא כדין, ורק בדברים קשים ובדברי ריבות יש כח להמשגיח לנצחו.

ועובדא ידענא, שהייתי ביושב אחד בכל שבוע על יומא דשוקא, והאנשים שלקחו בשר, בטרם הלכו לביתם באו לביהמ"ד להתפלל, וראיתי מרחוק שלא הי' מנוקר כדין, ודברתי מזה הרבה והרבה פעמים עם הרב נ"י דשם, אשר הוא

איש קדוש וגדול בתורה, ובתוך הדברים אמרתי לו שמאוד צריכין לבדוק אחר הקצבים בניקר הצלעות, אשר יש בתוכם שיש שם חלב גמור, והפוסקים מחליטין שאין בקיאין בניקורו רק מנקרי אחורים, עיין במ"ב שהביאו הש"ך ס"ד ס"ק יוד, ופמג"ד סי' ס"ד שפ"ד אות יוד, ונוב"י מ"ת סי' ל"א וח"ס תשו' ס"ח.

וראיתי כתוב בשם גאון אחד וז"ל, והמנהג דכאן היא ידוע, כי ט' צלעות מלפנים אין מנקרים כלל, וצלע העשירית המה מנקרים, והשאר יתר הצלעות אינם מניחין לחלק הפנים כלל, רק לחלק האחורים, עכ"ל הגאון הנ"ל זי"ע.

ואנו במדינה הזאת המנהג שיכולין להניח לחלק הפנים גם י"ב צלעות אבל הבשר מהצלע י"ב מגררין עד העצם, ושני צלעות י" וי"א מנקרין, והט' צלעות אין מנקרין כלל לכן צריך להשגיח עליהם בזה, כי מניחין הבשר על העצם או מחמת חסרון ידועה, או שהכל רוח אצלו שיש לו בשר כשר יותר.

וענה לי הרב נ"י שבמקום ההיא אין בזה שום חשש, כי מוכרים גם מהכשר לטרפה, כי צרכיהם מועטים בבשר כשר, ואמרתי לו ע"ז שאי אפשר לסמוך עליהם, כי הרבה פעמים צריך לו בשר טרפה יותר, ואעפ"כ יקרה זמן שכשר צריך לו יותר.

ויהי היום כאשר הייתי שם, שלח הרב בחור אחד שבקש אותי לילך, למקולין, ובבואי גם הרב הי' שם ואמר לי שרצונו שאבדוק הבשר שניקר, ואמרתי לו שבטרם כל אבדוק ממה שדברנו מצלעות, וכאשר פתרתי כן הי', שלא היו מנוקר כראוי, וגם בשאר חלקים הראתי לו מה שראיתי ומצאתי שלא כדין.

ואף שמאז עבר חלף זמן רב, כמו חית שנה, עוד היום אזכר ולא אשכח, שהרב נ"י אנה אנה שמשברת גופו של אדם על זה, אבל כמדומה לי שעד היום עוד לא תקנו כראוי, מפני "חסרון כיס".

ודכירנא, כשהי' מלחמה הגדולה העולמת הוכרחתי ללבוש
"בגדי מלכות" כמו ששים יום וגם בזמן הזה הי' חסד השית"ב
עלי שלא עשיתי מלאכת מלחמה, רק הייתי בעיר גדולה מלאה
חכמים וסופרים ונמניתי ממקולין דמתא כמו חמשים ק"ג בשר
בכל יום, וראיתי שעל חלקי בשר שצריכין ניקר הי' כמעט רק
רושם הסכין, ולא ניכר שום ניקר, והלכתי, ברשות בית
התבשיל, גם אנכי עם "המאנשאפט" אשר הביאו את הבשר,
ובבואי להמקולין שמעתי שהקצב, אשר ג"כ "בראווער ייד"
מוכר הבשר בלא משגיח, ושאלתיו בדרך כבוד, למה לא מנקר
את הבשר אשר שולח לנו כראוי, ויען בעזות כדרכם, "בעל
מלחמות יכולין לבלוע את הבשר גם בלי ניקר", אבל תיכף
ראיתי שגם הבשר ממה שמוכר להקהל אינו מנוקר כדין,
ואמרתי לו שלא את זאת לוקחים הלוקחים, ולא הבעל
מלחמות, ואך זאת לא נעשה כדין, וענה לי קשות כדרכם.

והדיין המצוין דמתא, איש חסיד ומפורסם בתורה ויראה, ישב
בחצר הזאת לשפוט דברי השאלות אשר הביאו אליו, וכאשר
אמרתי לו את כל אלה הדברים, אמר לי ידעתי את כל, אבל מה
אעשה שהקצב אדם תקיף, ויראתי לפתוח פי נגדו, ומאוד
נפלאתי שדיין העיר ידבר כן, ע"ז תיקן דבריו, שהמקולין
שייכין תחת השגחת הרב אב"ד, ולהדיין אין לו עסק בהם,
ואנכי לא יכולתי לילך לשום מקום בלי רשות, לכן כתבתי
מכתב להרב הגאון דמתא זצ"ל, ותיכף בדקו, הוא זצ"ל ובית
דינו, את הדבר ומצאו שכן הי' ומנו משגיח ומאז כמה פעמים
הייתי בעיר הזאת, וראיתי שאצל כל מוכרי בשר ישנם משגיחים
יראים ושלמים ומנקרין היטב מאוד מאוד ב"ה.

ובעצב לב ישחק האדם אם רואה איזה כרוז במ"ע שמבקשין
איש שיהי' - שו"ב - ב"ת - ב"ק - מוהל - וגם - 'משמש',
וכאשר יבוא האיש על משמרתו תובעין ממנו בפה שיהי' גם
'משגיח", והאמללים האלו אשר יש להם "רב מלאכות, ומעט

ברכות", לא יוכלו להפליא לעשות עבור זה אפי' על משמרת אחד כראוי, כי ידיהם מלאים בעבודות, וכריסם ריקנים מכל.

ואם ממנין איש אשר יעשה רק מלאכת השגחה לבד, מקמצין בשכר, ולכן יהי' האיש או אינו מהימן כראוי, או אינו יודע בין ימינו לשמאלו, ולא אוכל להסתפק ולהודיע שלא אדע מדוע לא יעמוד בנסיון לפני חכם מי שרוצה לעסוק במלאכת הקודש הלזו? ! ללמוד דיני ניקר מספר וגם בפועל כראוי וכנכון.

ובקיץ העבר הייתי בקהלה מפוארה, אשר ההוצאותי' לשנה — יאהרעס-בידזשע — עולה לכמה מאות אלף לעי, וגם הרב דמתא עמד גם ה"המשגיח", ושאלתי אותו למה לא נקרו את חלק הבשר אשר הקצב מוכר, וענה לי שהוא לא למד ניקר ואינו מבין מזה כלום, וממונה כאן רק שישמור שלא יביאו במקולין בשר טרפה, אבל הקצב שהוא ישראל יודע לנקר היטב, ועל זה הראיתי באצבע להקצב את הבשר אשר חתך ממנו, שאינו מנוקר, ויאמר הקצב, "שאם רוצה לנקר את חלק הזה צריך לפתוח את הבשר בסכין שיגיע להגידין, וזאת אי אפשר לו בקיץ, כי בעבור זה הבשר נשחת ונסרח מפני החמה", האין זה שחוק מכאיב לב? שמחליט בשכלו שדיני ניקר נתנין רק על החורף כשהוא קר ולא בקיץ כשהיא חם, ויש עוד, אבל די בזה.

וכאן יש מקום לשנות מה שכתבתי בהקדמה, שבאם לא הלכתי בדרך הישר והטוב בעיני הקב"ה וב"ש חו"ש באלה הדברים לדבר נגד מלכים בענין אשר נוגע כמעט לכל קהלה קדושה, כי הלא אסור לדבר אפי' על קלי קלים שבישראל, אז הנני מבטל את כל וכאלו לא אמרתי, אבל אם אזכה שרק קהלה אחת יתקן בראותם את ענין ניקר הזה, די לי, ה' הטוב יכפר בעדינו.

יוסף צבי סג"ל

בן כ"ה חיים יודא ומ' אסתר מלכה ע"ה

כשרות און השגחות פון סאלאמיס און ווארשטלעך

(א) מיר האבען געטראפען עטליכע פלעצער מאכען סאלאמיס אן קיין שום משגיח אכט צו געבען אויף די גרויסע חששות וואס איז דא ביי סאלאמי ווי ניקור, חלב, דם, (חוץ די אויבענדערמאנטע חששות צב"ש שחיטה, בדיקה, מליחה וכו'), ווי עס איז באקאנט קומט אריין אין סאלאמיס און אין ווארשטלעך 30 ביז 40 פרוצענט פעטענס א חוץ די פלייש, און דארט שטעלט מען אריין אלע רעשטלעך פליישען וואס עס פאלט אוועק ביים שניידען אלע פעטענס וואס בלייבט איבער. (חוץ וואס דאס ווערט געמאכט פון אלע פלייש פסולת וואס פאלט אוועק ביי די בוטשערס קעיטערערס פלייש האלטיילערס וכו'), וואס די דאקטורים זענענען מעיד אז דאס איז זייער שעדליך צום געזונט און ווער גיט אכטונג צי דאס איז חלב צי סתם פעטענס.

(ב) אין א"י און אויך דא אין אמעריקא האט מען שוין געכאפט או מען האט אריינגעשטעלט אין סאלאמיס און אין ווארשטלעך פלייש פון פערד און הייזלען ווי עס איז באקאנט. עס איז דא געווען געדרוקט אין צייטונגען.

(ג) מען האט געכאפט אין א"י א איד אריינשווערצען פון די אראבער קישקעס צו די סאלאמיס, ליידער האבען דאס געכאפט נישט די רבנים נאר די פאליציי.

(ד) אויך האט מען געכאפט אין די סאלאמיס אבקת ביצים, און אבקת חלב, און עס איז געווארען פארקויפט אלס „גלאט כשר למהדרין“.

(ה) ע"כ זאל יעדער ערליכער איד געווארענט זיין פון צו עסען סאלאמיס, און ווארשטלעך, ווייל די חששות זענען זייער גרויס.

(ו) מיר וועלען אויסרעכענען וויפיל זאכען דער משגיח דארף וויסען צו קאנטראלירען דעם כשרות פון סאלאמיס:

- (1) וויפיל עס איז ארויס די וואך.
- (2) וויפיל בהמות זענען געשאכטן געווארען אין די וואך.
- (3) פון וואס מען מאכט די האלטערס די קישקע פון די סאלאמי : (א) פון קישקע פון אקסען ? (ב) פון פאפיר ? (ג) פון פלעסטיק ? (ד) פון קישקע פון שאף ?
- (4) וויפיל יארד די קישקע האט.
- (5) וויפיל מטר עס קומט אויס פון איין בהמה.
- (6) וויפיל פלייש און וויפיל פעטען איין בהמה גיט ארויס.
- (7) וויפיל פונט סאלאמיס עס איז ארויס פון די פעקטערי.
- (8) וויפיל פראצענט פלייש עס קומט אריין (בערך 58 פראצענט).

9) צו די פלייש איז גוט מגוקר.

10) אנדערע פראדוקטען וואס קומט אריין, למשל די פליגען בלוט ווערט אריינגעמישט צו פארבען די סאלאמיס אויף רויט וכו'.

11) וויפיל פעטענס (בערך 30 פראצענט).

12) אויך דארף דער משגיח וויסען און דערקענען אלע חלקים אלע נעמען פון די פליישען און די פארב (קאליר) פון די פליישען ווי עס איז באוואוסט אז גמל פלייש איז א ביסעל אנדערש דעם טעם און קאליר אבער פערד פלייש, ווי עס איז באקאנט אז מען האט שוין עטליכע מאהל געכאפט ביי היימישע בוטשערס וואו מען האט פארקויפט פלייש פון פערד און קאמעלען.

13) ער דארף דערקענען און וויסען צו מען ברענגט נישט אריין חלק אחרים וכו'.

ז) ווי עס איז באוואוסט קומען פאר גרויסע שווינדלערייען ביי די קישקעס פון בהמות ווייל דאס גייט גראד פון שלאכט הויז צום פעקטערי וואו מען דיינגט דאס אויס, און אויב עס איז נישט דא קיין חותמות קען זייער גרינג זיין אז מען שיקט מאכען פון כשר'ע בני מעיים און באקומען באקומט מען נישט כשר'ע. ע"כ מוז זיין אויף דעם א חותם בתוך חותם מיט א ספעציעלע השגחה וואס דאס איז ליידער זייער שוואך.

ח) ווי עס איז באקאנט איז דא פארשידענע סאלאמיס און ווארשטלעך פון בשר בהמה, קעלבער, לעם, טשיקען, קאטשקעס, טורקיס וכו' וכו', 10 צו 15 ערליי למיניהם און די השגחה איז א שווערע.

צום ביישפיל דער משגיח דארף דערקענען די פעטענס וואס עס קומט אריין אין די סאלאמיס ווי אויבען דערמאנט. בערך 40 פראצענט קומען אריין, און א מומחה קען דאס דערקענען מיטען אויג, 'אדער מיטן טאפען פון די הענט, פעטען צוגייט נישט צווישען די פינגער, און מען קען דאס נישט אראפ נעמען מיט די האנט. און חלב איז ווייך און עס צוגייט יא צווישען די פינגער און מען קען דאס צושיידען מיט די האנט, נאר די פעטען פון הארץ איז א סאך מאָהל גלייך צום חלב פון די כליות (נירען). דארף מען געווארענט ויין נישט אריינצולאזען קיין פעטען פון הארץ נאר אויב עס איז באהאפטען מיט א שטיקעל פון די קנה.

ט) אויך איז דא א יוצא מן הכלל ביי א פעטען בהמה עס זאל זיך מיט שלעפען די חלב פון די כליות אינאיינעם מיט די קנה, און מען דארף שטארק געווארענט זיין אין דעם.

(י) דאס זעלבע קען זיין ביי א פעטע קיה ביי א יוצא מן הכלל אז די פעטען פון די מעיים וואס איז לעבען די כרכשתא זאל אויך זיין גלייך צו די חלב פון די נירען, דארף מען ביי דעם זיין געווארענט דאס זאל זיין מחובר מיט א שטיק קישקע.

(יא) ווען די פעקטערי פון סאלאמי קויפט איין פלייש און פעטען פונעם האלסיילער אדער פונעם שאַכט הייז דארף מיט-קומען אויף דעם פלייש אדער פעטען א כתב באשטעטיגונג פונעם משגיח, [עס פארשטייט זיך אז קודם מוז זיין בכלל אין האלסייל פלאץ א משגיח וואס קערווייל איז דאס נאך נישט דא].

(יב) דורך דעם וואס דער משגיח וועט פיהרען א פונקטליכען חשבון וועט דער בעל בית ציטערען אריינצוברענגען פלייש און פעטען וואס זענען נישט כשר פון פארשידענע מקומות. אבער מיר מוזען באמערקען אז דער משגיח זאל זיין בעל בית אויף די זאכען און די השגחה זאל האבען עפעס א ווערד, וואס צו דעם איז וויכטיג אז דער משגיח זאל נישט באקומען זיין געהאלט פון די פעקטערי (וואס ביז היינט איז דאס נאך נישט דא א חוץ ביי געציילטע פלעצער).

משגיחים

(א) אין די האטעלען, קעייטערערס, בוטשערס, רעסטאראנטען, שפיטעלער, האומס, מוסדות, דארפן אויך זיין די משגיחים גרויסע מומחים און דערקענען גוט אלע חלקים פון די בהמה, די נעמען, די וואג, ווייל יעדע חלק האט אן אנדערען נאמען און אן אנדערע וואג, און דורך דעם וואס ער וועט פיהרען א פונקלעכען חשבון וואס עס קומט אריין און עס גייט ארויס וועט ער האבען א פונקטליכען חשבון קאנטראל.

(ב) און דער עיקר העיקרים איז אז דער משגיח דארף וויסען פון דעם פלאץ וואו ער קויפט איין אפילו עס האט א השגחה זאל דאס טאקע זיין כשר, ער זאל זיך אינטערעסירען פון דעם פלאץ פון וואו עס קומט די סחורות צו איז דא א ריכטיגע השגחה ווייל אויב נישט וואס האט ער אויפגעטאן אויב דער קאנטראל איז גוט און די סחורה וואס ער ברענגט אריין טויג נישט.

עד היכן צריך קדושה, פרישות והכרת הגידין ילמדנו הסיפור שהובא בספר מאיר עיני הגולה (סימן רל"ה) : מעשה שהאר"י הקדוש זצ"ל שהיה נוהר מלאכול בשר של חלק אחוריים מפני הגידין, ופעם אחת זימנו מרן הב"י זצ"ל לסעודה אצלו ואמר לו האר"י ז"ל כי לא יוכל לאכול אצלו בשר אם יש בו מעורב גם מחלק אחוריים, ואמר לו הב"י שלא ידאג מזה, כי הוא בעצמו עשה מלאכת הניקור ובעשה על הצד היותר טוב, ומילא האר"י ז"ל רצונו והלך לסעודה, ובאמצע הסעודה הרחיק האר"י ז"ל הקערה עם הבשר מלפניו ולא רצה לאכול, ושאלו הב"י על זה ואמר אחר שבעצם ידי ניקרתי הבשר, הלא תוכל להיות בטוח שלא נשאר משהו מן הגידין. אז לקח האר"י ז"ל חתיכה של בשר מהקערה והראה להב"י שיש בה איזהו גידין. ומרן הב"י נצטער מזה. ובבילה א"ל המגיד שלו אל תדאג כי הבשר היה מנוקד על ידך על הצד היותר טוב, אבל עם האיש הגדול הזה אין לך להתחרות כי הוא יכול להמציא גידים גם על כתלי הבית. (מפי הרב א. כהן שליט"א שמעתיה).

מפתח פרמי החיבור.

מעלת הבעלי מלאכות, שהמלאכה מכבדת בעליה.
לשמור מן מלאכה באיסור, מחילול שבת חלילה.
לשמור ללמוד חומש עם פירש"י, והלכות מנהגי ישראל,
פירוש אדם לעמל יולד.
לשמור בלימוד התורה שיהיה לשמה.
לשמור שלא להקל בשום דבר מדברי סופרים.
לשמור כל השמירות האמורות בתורה.
לשמור הנהגת קדושה בבית הכנסת.
לשמור חלימוד והתנהגה של הינוך הילדים.
לשמור לא לברך ברכת המפמור בשלא לצורך.
לשמור לקיים הסכמת פוסקים אחרונים באיסור גלות.
לשמור שהעוסקים במלאכת הקודש לא יהיו מגולחים.
לשמור ולתקן הנחגת השחיטה בבית המטבחים.
פירוש להראיה שהביא הרב בית הלל לאסור העברת השער
ע"י סם, מגמרא נזיר דף מ'.
ידיעת הרופאים בהעברת שער על-ידי סם.
שאלה לרבים מענין גילות ע"י סם.
הלכות שנאמרו למשה מסיני הנמצאים בש"ס בבלי, גם
הנאמרים מפני הזקנים והנביאים.
דרוש על ענין גמילות חסדים.